

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Գործառնությունների բնույթը և ընդհանուր տեղեկատվություն

«ԵՖԵՍ» Ապահովագրական ՓԲԸ (այսուհետ՝ Ընկերություն) հիմնադրվել է 2023թ. Հուլիսի 25-ին և գործում է Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ ՀՀ) օրենսդրության շրջանակներում: Ընկերությունը գրանցվել է 25.07.2023. ՀՀ կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ ՀՀ ԿԲ) կողմից N0012 արտոնագրային համարով:

Ընկերությունը զբաղվում է ընդհանուր ապահովագրական գործունեությամբ Հայաստանի Հանրապետության տարածքում: Ընկերության կողմից կնքվող ապահովագրական պայմանագրերի հիմնական տեսակներն են՝ դժբախտ պատահարներից, առողջության, ցամաքային տրանսպորտի, փոխադրվող գույքի (բեռների), հրդեհից և բնական աղետներից, ցամաքային ավտոտրանսպորտային միջոցների օգտագործումից բխող պատասխանատվության, ֆինանսական վնասների, ընդհանուր պատասխանատվության, արտասահման մեկնողների աջակցության ապահովագրությունը: Բացի այդ Ընկերությունն իրականացնում է օդանավերի ինչպես նաև դրանց օգտագործումից բխող պատասխանատվության ապահովագրություն:

Ընկերության գլխավոր գրասենյակը գտնվում է Երևանում: Ընկերությունը չունի մասնաճյուղեր և ներկայացուցչություններ:

Ընկերության իրավաբանական հասցեն է՝ 0012, Հայաստանի Հանրապետություն, ք. Երևան, Հրաչյա Քոչար փողոց, 35/1:

2023թ. Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության աշխատակիցների ընդհանուր թվաքանակը 33 է:

2. Գործարար միջավայր

Հայաստանում իրականացվող քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները, ինչպես նաև իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերի զարգացումը շարունակական բնույթ են կրում և Հայաստանի տնտեսության կայունությունը և զարգացումը մեծապես կախված է այս փոփոխություններից:

Տվյալ ֆինանսական հաշվետվությունները արտացոլում են Ընկերության գործունեության վրա Հայաստանի գործարար միջավայրի ազդեցության դեկլարացիայի գնահատականը: Ընկերության դեկլարացիան շարունակաբար վերլուծում է տնտեսական իրավիճակը ներկա միջավայրում: Ապագա տնտեսական և քաղաքական իրավիճակը և վերջիններիս ազդեցությունը Ընկերության գործունեության վրա կարող են տարբերվել Ընկերության դեկլարացիայի ներկա սպասումներից:

Հաշվետվությունների պատրաստման հիմունքները և հաշվապահական քաղաքականության նպատակը և սկզբունքները

1. Օգտագործման նպատակը և շրջանակը

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մշակման նպատակն է որոշել ընդհանուր կանոնները, որոնց հիման վրա Ընկերության կատարողականի ցուցանիշները կարող են հաշվարկվել ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլվելու համար:

Սույն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը մշակվել է դրա պատրաստման պահին գործող Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՄ) հիմնական դրույթների հիման վրա: Հետագայում հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը վերջնական տեսքի է բերվում՝ հաշվի առնելով նոր ստանդարտների հաստատումը և դրանցում փոփոխությունները:

2. Ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման հիմնարար սկզբունքներ

Ընկերության հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական սկզբունքները, որոնք հիմք են հանդիսանում ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման համար և հետևողականորեն կիրառվել են նախորդ տարիներին, ներկայացված են ստորև:

2.1 Հաշվարկային մեթոդ

Գործարքների և այլ իրադարձությունների արդյունքները ճանաչվում են այն ժամանակ, երբ դրանք տեղի են ունենում, և ոչ թե միջոցների ստացման կամ վճարման ժամանակ. գրանցվում և ներառվում են այն ժամանակաշրջանների ֆինանսական հաշվետվություններում, որոնց վերաբերում են:

Եկամուտները և ծախսերը ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ հիմնվելով ծախս-օգուտ հայեցակարգի վրա: Այն հողվածները, որոնք չեն համապատասխանում ակտիվների և պարտավորությունների սահմանմանը, չեն ճանաչվում ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում:

2.2 Ծարունակվող մտահոգություն

Ֆինանսական հաշվետվությունները հիմնականում պատրաստվում են այն ենթադրությամբ, որ ընկերությունը գտնվում է և կշարունակի գործել տեսանելի ապագայում: Այսպիսով, ենթադրվում է, որ ընկերության ղեկավարությունը լուծարելու կամ իր գործունեության շրջանակն էապես կրճատելու մտադրություն կամ կարիք չունի:

2.3 Համապատասխանություն

Ֆինանսական տեղեկատվությունը տեղին է, եթե այն ազդում է օգտագործողների որոշումների վրա՝ օգնելով նրանց գնահատել անցյալ, ներկա կամ ապագա իրադարձությունները և հաստատելով կամ ճշգրտելով նախկինում կատարված գնահատումները:

Նյութականությունը դիտվում է որպես նպատակահարմարության բաղադրիչ: Տեղեկատվությունն էական է, եթե դրա բացթողումը, խեղաթյուրումը կամ թաքցումը կարող է ողջամտորեն ակնկալվել, որ կազդեն օգտագործողների տնտեսական որոշումների վրա՝ հիմնված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա: Գործնականում նյութականությունը և՛ որակական, և՛ քանակական հատկանիշ է:

2.4 Վստահելիություն

Տեղեկատվությունը հուսալի է, եթե այն ամբողջական է, չեզոք և չի պարունակում սխալներ:

2.5 Չեզոքություն

Չեզոքությունը ներառում է բոլոր հավաստի և ճշմարիտ տեղեկատվության տրամադրումը, անկախ այն բանից, թե դա ինչ ազդեցություն կունենա ընկերության կամ օգտատերերի վրա:

Չեզոք տեղեկատվությունը չպետք է ազդի որոշումների կամ դատողությունների վրա՝ կոնկրետ արդյունքների հասնելու համար:

2.6 Համադրելիություն

Համադրելիությունը ներառում է համեմատական թվերի տրամադրում ինչպես նախորդ հաշվետու ժամանակաշրջանների, այնպես էլ մի քանի ընկերությունների միջև համեմատությունների համար:

Համադրելիության որոշակի աստիճան ձեռք կբերվի հիմնական որակական բնութագրերը բավարարելու միջոցով:

2.7 Ստուգելիություն

Ստուգելիությունը ենթադրում է, որ տեղեկատվությունը կարող է ստուգվել օգտվողների կողմից՝ վստահություն ապահովելու համար, որ հաշվետվությունները գերծ են սխալներից և կողմնակալությունից:

Տեղեկատվությունը ստուգելու ունակության բացակայությունը հանգեցնում է որոշումներ կայացնելիս այս տեղեկատվության ավելի զգույշ օգտագործմանը:

2.8 Հասկանալիություն

Տեղեկատվությունը հասկանալի է, երբ այն հստակ դասակարգված է և ներկայացվում է պարզ և հակիրճ ձևով:

Ակնկալվում է, որ օգտատերերը կունենան բավարար գիտելիքներ տնտեսագիտության և հաշվապահական հաշվառման վերաբերյալ և պատրաստ կլինեն ողջամիտ խնամքով ուսումնասիրել տեղեկատվությունը: Այնուամենայնիվ, բարդ հարցերի վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որը պետք է ներառվի ֆինանսական հաշվետվություններում՝ օգտագործողների տնտեսական որոշումների հետ կապված լինելու պատճառով, չպետք է բացառվի այն հիմքով, որ օգտագործողների համար դժվար կլինի հասկանալ:

2.9 Ամբողջականություն

Ամբողջականությունը ներառում է ֆինանսական հաշվետվություններում բոլոր այն տեղեկատվության ներկայացումը, որն անհրաժեշտ է օգտագործողների համար գործարքների տնտեսական էությունը հասկանալու համար, ներառյալ բոլոր նկարագրությունները և բացահայտումները:

2.10 Միավեր չկան

Միավերի բացակայությունը նշանակում է, որ սխալներ չկան ոչ գործարքի տնտեսական էության բացահայտման, ոչ էլ ֆինանսական տեղեկատվության պատրաստման գործընթացում:

2.11 Ժամանակին

Ժամանակին լինելը ենթադրում է որոշումների կայացման համար անհրաժեշտ տեղեկատվություն ժամանակին ձեռք բերելու կարողություն:

3. Ապահովագրական գործառնությունների եկամուտների և ծախսերի հաշվառում

3.1 Պայմանագրերի դասակարգումը որպես ապահովագրական և ներդրումային պայմանագրեր

Ընկերությունը պայմանագրեր է կնքում, որոնք պարունակում են ապահովագրական կամ ֆինանսական ռիսկ, կամ երկուսն էլ միաժամանակ: Նախնական ճանաչման ժամանակ որպես ապահովագրական պայմանագրեր դասակարգված պայմանագրերը մնում են ապահովագրական պայմանագրեր մինչև դրանց գործողության ժամկետը, նույնիսկ եթե այդ ժամանակահատվածում ապահովագրական ռիսկի աստիճանը զգալիորեն նվազում է: Ներդրումային պայմանագրերը, այնուամենայնիվ, կարող են ճանաչվել որպես ապահովագրության

պայմանագրեր և համապատասխանաբար վերադասակարգվել դրանց կնքումից հետո, եթե ապահովագրական ռիսկը զգալի է դառնում:

3.1.1 Պայմանագրի դասակարգումը որպես ապահովագրական պայմանագիր

Ապահովագրական պայմանագրերն այն պայմանագրերն են, որոնց համաձայն Ընկերությունն ընդունում է զգալի ապահովագրական ռիսկ մեկ այլ կողմից (ապահովադիրից)՝ համաձայնելով փոխհատուցում վճարել ապահովադիրին, եթե որոշակի, անորոշ ապագա իրադարձությունը (ապահովագրված դեպքը) բացասաբար է ազդում ապահովադրի վրա: Ապահովագրության ռիսկը նշանակալի է, եթե և միայն այն դեպքում, երբ ապահովագրական դեպքի առաջացման ժամանակ ապահովագրողը պետք է զգալի հավելյալ վճարումներ կատարի ցանկացած այլ սցենարով, բացառությամբ այն դեպքերի, որոնք չունեն առևտրային էություն (այսինքն՝ նկատելի ազդեցություն չունենալու վրա: գործարքի տնտեսագիտություն): Վերոնշյալ հավելավճարները վերաբերում են այն գումարներին, որոնք գերազանցում են այն գումարները, որոնք կվճարվեին, եթե ապահովագրական դեպքը տեղի չունենար:

Պայմանագիրը ապահովագրական լինել-չլինելու վերաբերյալ դատողություններ անելիս պայմանագիրը վերլուծվում է հետևյալ հիմնական չափանիշների համաձայն.

- ապագա իրադարձության առկայությունը, որի առաջացումը անորոշ է.
- ռիսկի համապատասխանությունը ապահովագրության սահմանմանը.
- ապահովագրական դեպքի առաջացման հետևանքով ապահովադրի համար անբարենպաստ հետևանքների առկայությունը.
- պայմանագրով փոխանցված ապահովագրական ռիսկի նշանակությունը.

Պայմանագիրը հաշվապահական հաշվառման նպատակով դասակարգվում է որպես ապահովագրական պայմանագիր, եթե բոլոր սահմանված չափանիշները բավարարվում են միաժամանակ:

3.1.1.1 Ապագա իրադարձություն, որի առաջացումը անորոշ է

Ապագա իրադարձության անորոշության չափանիշը համարվում է բավարարված, եթե ապահովագրության պայմանագրի սկզբում ստորև նշվածներից առնվազն մեկը անորոշ է.

- արդյոք տեղի կունենա ապահովագրական դեպք.
- ապահովագրված դեպքի առաջացման պահը.
- ապահովագրական դեպքի առաջացման դեպքում հատուցման չափը

Մասնավորապես, այս չափանիշը կբավարարվի, ներառյալ պայմանագրերը, որոնք նախատեսում են.

- Պայմանագրի գործողության ընթացքում վնասի բացահայտում, նույնիսկ եթե այդ կորուստը առաջացել է մինչև սույն պայմանագրի կնքումը տեղի ունեցած իրադարձության հետևանքով.
- պայմանագրի գործողության ընթացքում ապահովագրական դեպքի առաջացումը, նույնիսկ եթե դրա հետևանքով առաջացած վնասը հայտնաբերվում է ապահովագրության պայմանագրի ժամկետի ավարտից հետո.
- փոխհատուցում այն իրադարձությունների համար, որոնք արդեն տեղի են ունեցել, բայց որոնց ֆինանսական հետևանքները դեռևս անորոշ են:

3.1.1.2 Ապահովագրություն և ֆինանսական ռիսկեր

Ֆինանսականը հետևյալ գործոններից մեկի կամ մի քանիսի ապագա հնարավոր փոփոխության ռիսկն է.

- նշված տոկոսադրույքը;
- ֆինանսական գործիքների գներ;
- ապրանքների գները;
- արտարժույթի փոխարժեք;

- գների կամ դրույքաչափերի ինդեքս;
- վարկային վարկանիշ կամ վարկային ինդեքս; կամ
- մեկ այլ փոփոխական՝ պայմանով, որ ոչ ֆինանսական փոփոխականի դեպքում փոփոխականը հատուկ չէ պայմանագրի կողմին:

Պայմանագրի սեփականատիրոջ կողմից ապահովագրողին փոխանցված ռիսկը, բացի ֆինանսական ռիսկից, ապահովագրություն է:

Պայմանագիրը կարող է դասակարգվել որպես ապահովագրական պայմանագիր, եթե այն փոխանցում է ապահովագրելի ռիսկ:

Պայմանագրերը դասակարգվում են որպես ապահովագրություն, եթե պայմանագրի համաձայն, ապահովագրական ռիսկից բացի, ապահովագրողը ենթարկվում է ֆինանսական ռիսկի, բայց ապահովագրական ռիսկը էական է:

Հաշվետվության նպատակով պայմանագրերը, որոնք չեն պարունակում էական ապահովագրական ռիսկ, բայց պարունակում են ֆինանսական ռիսկ, ճանաչվում են որպես ներդրումային պայմանագրեր:

3.1.1.3 Ապահովադիրի համար ապահովագրված դեպքի առաջացման հետևանքով անբարենպաստ հետևանքներ

Պայմանագիրը կարող է ճանաչվել որպես ապահովագրության պայմանագիր, եթե այն նախատեսում է փոխհատուցման վճարում ապահովադիրի տեսանկյունից անբարենպաստ իրադարձության առաջացման դեպքում:

Ապահովադիրի համար անբարենպաստ հետևանքների առկայության չափանիշին համապատասխանությունը գնահատվում է՝ ելնելով դեպքի հետևանքների բնույթից, այլ ոչ թե փոխհատուցման չափի համապատասխանությունից ապահովագրվածի վրա անբարենպաստ դեպքի ֆինանսական ազդեցությանը: Ապահովագրվածի համար անբարենպաստ հետևանքների չափանիշը համարվում է բավարարված, այդ թվում՝ «նոր հնի համար» ապահովագրական ծածկույթի դեպքում, ինչպես նաև այն դեպքում, երբ վթարի հետևանքով վճարվում է կանխորոշված գումար, որը համադրելի չէ պատճառված վնասի քանակական գնահատում:

Ապահովագրողի տեսանկյունից անբարենպաստ հետևանքները հիմք չեն հանդիսանում այս չափանիշի իրագործելիությունը գնահատելու համար: Մասնավորապես, պայմանագրով հետևյալ ռիսկերի առկայությունը հիմք չէ այն որպես ապահովագրական պայմանագիր դասակարգելու համար.

- պայմանագրի վաղաժամկետ դադարեցման կամ երկարաձգման ռիսկը.
- պայմանագրի սպասարկման հետ կապված վարչական ծախսերի չնախատեսված աճի ռիսկը.
- ցանկացած այլ իրադարձության համար վճարումների ռիսկը, երբ ապահովագրված դեպքի հետևանքների ապահովադիրի վրա անբարենպաստ ազդեցության առկայությունը պարտադիր չէ որպես վճարման անփոխարինելի պայման:

3.1.1.4 Ապահովագրական ռիսկի նշանակության գնահատում

Ապահովագրական ռիսկը նշանակալի է, եթե ապահովագրական իրադարձության կամ պայմանագրով նախատեսված այլ իրադարձության հետևանքով ապահովագրողը ստիպված կլինի վճարել զգալի լրացուցիչ փոխհատուցում: Լրացուցիչ վարձատրության նշանակությունը որոշվում է ապահովադիրի տեսանկյունից:

Նշանակության գնահատումն իրականացվում է պայմանագրով նախատեսված դրամական միջոցների գուտ հոսքերը համեմատելով ապահովագրական դեպքի առաջացման պայմանով, գուտ դրամական հոսքերի հետ, պայմանով, որ ապահովագրական դեպք տեղի չունենա: Եթե պայմանագրով նախատեսված են ծախսեր կամ փոխհատուցում ոչ դրամական ձևով կատարված ծախսերի համար, ապա վերլուծության մեջ դրանք հաշվի են առնվում դրանց արժեքի դրամական համարժեքով: Համեմատված դրամական միջոցների հոսքերը ներառում են կորուստների ճշգրտում և գնահատման ծախսեր, սակայն բացառում են.

- պրեմիումի վերադարձ՝ քաղաքականության դադարեցումից հետո.

- ապահովագրական իրադարձության առաջացման պատճառով պայմանագրի դադարեցումից հետո կորցրած շահույթ.
- վերաապահովագրողի կողմից վճարումների իր մասնաբաժնի փոխհատուցում:

Ջուտ դրամական հոսքերը հաշվարկելիս որոշակի վերլուծված սցենարի (որոշակի ապահովագրական դեպքի տեղի ունենալ/չառաջանալ) ապահովադիրին վճարման ենթակա ապահովագրական վճարների չափը արտացոլվում է գումարած նշանով: Ապահովադրի վճարման ենթակա հավելավճարները և նույն սցենարի իրականացման դեպքում ապահովագրողի կողմից ստացված փոխհատուցումները արտացոլվում են մինուս նշանով:

Էական ապահովագրական ռիսկի առկայության մասին որոշում կայացնելիս վերլուծվում են ապահովագրության պայմանագրով հետևյալ դրամական հոսքերը, որոնք հաշվարկվել են պայմանագրի կնքման պահին.

- a) Պայմանագրով դրամական միջոցների գուտ հոսքերի արժեքը ապահովագրական դեպքի առաջացման դեպքում.
- b) պայմանագրով նախատեսված դրամական միջոցների գուտ հոսքի արժեքը, եթե ապահովագրված դեպքը, որի համար հաշվարկվում է դրամական հոսքերը, չի կատարվում, աս.

Ընդհանուր առմամբ, պայմանագիրը դասակարգվում է որպես ապահովագրության պայմանագիր, եթե կա այնպիսի սցենար (ապահովագրված դեպքի համակցություն, դրա առաջացման պահը և վճարման չափը), երբ միաժամանակ կատարվում է հետևյալը.

- հոսք ա) գրոյից մեծ;
- հոսքը ա) տարբերվում է հոսքից բ) պայմանագրով նախատեսված հավելավճարների գումարի ավելի քան 10%-ով:

Եթե նման սցենար գոյություն չունի, ապա պայմանագիրը դասակարգվում է որպես ծառայությունների մատուցման պայմանագիր, եթե այն չի պարունակում ֆինանսական ռիսկ:

Դրամական միջոցների հոսքերը վերլուծելիս պետք է հաշվի առնել բոլոր հնարավոր սցենարները, ներառյալ ապահովագրական իրադարձությունները հիմնական ռիսկերի լրացուցիչ ռիսկերի (հեծանվորդների) համար:

3.1.2 Պայմանագրի դասակարգումը որպես ներդրումային պայմանագիր

Ներդրումային պայմանագրերը պայմանագրեր են, որոնք պարունակում են ֆինանսական ռիսկ առանց էական ապահովագրական ռիսկի:

Եթե պայմանագիրը չի դասվում որպես ապահովագրություն, ապա դրա հետ կապված լրացուցիչ վերլուծություններ են կատարվում: Եթե նման համաձայնագրի համար սահմանվում է.

- լրացուցիչ ռիսկերի ապահովագրման ծրագրի առկայություն, և այդպիսի ծրագրով ապահովագրված գումարը գերազանցում է հիմնական ծրագրով ապահովագրված գումարի 5%-ը. կամ
- նույն ապահովագրված անձի նկատմամբ վեց ամսվա ընթացքում կնքված պայմանագրերի առկայությունը և դասակարգված որպես ապահովագրություն, մինչդեռ այդպիսի պայմանագրերով ապահովագրված գումարը կազմում է վերլուծված պայմանագրի ապահովագրված գումարի առնվազն 5%-ը, ապա վերլուծված պայմանագիրը դասակարգվում է որպես ապահովագրություն. պայմանագիր.

Լրացուցիչ նպաստներ ստանալու չերաշխավորված հնարավորություն (այսուհետ՝ «NVP»):

Ներդրումային պայմանագրերը դասակարգվում են որպես NIRP ունեցող կամ չունենալու:

NIPPV-ն պայմանագրի տիրոջ պայմանագրային իրավունքն է՝ ի լրումն երաշխավորված վճարումների, ստանալու էական լրացուցիչ ապահովագրական հատուցումներ, որոնց գումարը հիմնված է NIPPV պորտֆելում պահվող ակտիվների կատարողականի և այդ վճարումների չափի կամ ժամկետների վրա՝ համապատասխան: պայմանագրով որոշվում է Ընկերության հայեցողությամբ: Ընկերությունն իր հայեցողությամբ որոշում է այդ ավելցուկների բաշխման չափը և ժամկետները, բայց ոչ պակաս, քան գործող օրենսդրությամբ սահմանված մակարդակը:

NIPDV-ով նախատեսված բոլոր պարտավորությունները, ներառյալ չբաշխված վճարումները, ինչպես երաշխավորված, այնպես էլ լրացուցիչ, հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում ներառված են համապատասխանաբար ներդրումային պայմանագրերով և ապահովագրական պայմանագրերով նախատեսված պարտավորություններում:

Պայմանագիրը պարունակում է հավելյալ նպաստներ ստանալու չերաշխավորված հնարավորություն, եթե այն պարունակում է ապահովագրի իրավունքը ի հավելումն երաշխավորված վճարումների, լրացուցիչ օգուտներ ստանալու.

- որոնք, հավանաբար, կկազմեն պայմանագրով նախատեսված ընդհանուր օգուտների զգալի մասը.
  - գումարը կամ պայմանները, որոնք, պայմանագրի պայմաններին համապատասխան, թողնված են Ընկերության հայեցողությամբ. Եվ
  - որոնք, համաձայն պայմանագրի պայմանների, հիմնված են.
- a) որոշակի խմբի պայմանագրերի կամ կոնկրետ պայմանագրի կատարողականի ցուցանիշների վերաբերյալ.
- b) պահվող ակտիվների որոշակի խմբից իրականացված և (կամ) չիրացված ներդրումային եկամուտների գծով Ընկերություններ; կամ
- c) շահույթի կամ վնասի վրա Ընկերություններ.

Լրացուցիչ օգուտները՝ լրացուցիչ ներդրումային եկամտի տեսքով, էական են, եթե ակնկալվում է, որ ապահովագրիին այդպիսի եկամուտների բաշխման հետ կապված ընդհանուր պայմանագրային հատուցումների միջին տարեկան աճը կգերազանցի պայմանագրով երաշխավորված եկամտաբերությունը 50%-ով:

Այլ լրացուցիչ առավելությունները նշանակալի են, եթե ակնկալվում է, որ դրանց բացարձակ արժեքը կգերազանցի պայմանագրով նախատեսված երաշխավորված վճարումների 10%-ը:

3.1.3 Պայմանագրերի դասակարգումն ըստ տեւողության՝ կարճաժամկետ և երկարաժամկետ պայմանագրերի

Ընկերությունը ապահովագրության և վերաապահովագրության պայմանագրերը դասակարգում է որպես կարճաժամկետ պայմանագրեր, որոնց պարտավորության ժամկետը 13 ամսից պակաս կամ հավասար է:

Ընկերությունը երկարաժամկետ պայմանագրեր է դասակարգում ապահովագրության և վերաապահովագրության պայմանագրերը, որոնց պարտավորության ժամկետը գերազանցում է 13 ամիսը:

3.1.4 Ավանդի բաղադրիչների հաշվառման կարգը

Ավանդի բաղադրիչն առանձնացված չէ, և հաշվեկշռում արտացոլված պարտավորությունները ապահովագրական պայմանագրերով և NIPDV-ի հետ ավանդային բաղադրիչ պարունակող ներդրումային պայմանագրերով գնահատվում են այնպես, որ հաշվի առնվեն ավանդի բաղադրիչի հետ կապված բոլոր պարտավորությունները և իրավունքները:

3.1.5 Ներկառուցված ածանցյալ

Ներկառուցված ածանցյալ գործիքը պետք է անջատվի պայմանագրից և առանձին գրանցվի որպես ածանցյալ, եթե.

- Ներկառուցված ածանցյալ գործիքի տնտեսական բնութագրերն ու ռիսկերը սերտորեն կապված չեն հիմնական պայմանագրի տնտեսական բնութագրերի և ռիսկերի հետ.
- անկախ գործիքը, որն ունի ներդրված ածանցյալ գործիքի տերմիններին նման, համապատասխանում է ածանցյալ ֆինանսական գործիքի սահմանմանը.
- հիբրիդային (համակցված) գործիքը չի չափվում իրական արժեքով և իրական արժեքի փոփոխությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում

Եթե ներկառուցված ածանցյալի համար տարանջատում է պահանջվում, ապա կիրառվում են հետևյալ կանոնները.

- ներդրված ածանցյալ գործիքը ճանաչվում է հիմնական ապահովագրության պայմանագրի ճանաչման օրը.
- Տեղաբաշխված ներդրված ածանցյալ ֆինանսական գործիքը ապաճանաչվում է, եթե այն մարվել է, այսինքն՝ պայմանագրային պարտավորությունը կատարվել կամ չեղարկվել է, կամ դրա գործողության ժամկետը լրացել է.
- Ներկառուցված ածանցյալ գործիքը չափվում է ՖՀՄՍ 13-ի համաձայն որոշված իրական արժեքով:

Ներկառուցված ածանցյալ ֆինանսական գործիքը ենթակա չէ պարտադիր տարանջատման, եթե ապահովադիրը դրանից օգուտ է ստանում միայն պայմանագրով նախատեսված ապահովագրական դեպքի առաջացման դեպքում:

Եթե առանձնացման և առանձին հաշվառման կարիք չկա, ապա ներկառուցված ածանցյալ գործիքը հաշվառվում է հիմնական պայմանագրի հետ միասին որպես ապահովագրական պայմանագիր:

Ապահովադրի իրավունքը՝ լուծելու ապահովագրության պայմանագիրը հաստատագրված գումարով (կամ հաստատագրված գումարի և պայմանագրով նախատեսված տոկոսադրույքի հիման վրա որոշված գումարի չափով) նույնպես ենթակա չէ առանձնացման:

Ընկերության կողմից մշակված և սույն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հաստատման պահին գործող ապահովագրական ծրագրերի պայմաններով թողարկված ստանդարտ պայմանագրերը չեն պարունակում պայմաններ, որոնք ենթադրում են ներկառուցված ածանցյալ ֆինանսական գործիքի առանձնացման անհրաժեշտություն:

3.2 Ապահովագրական գործառնությունների գծով եկամուտների և ծախսերի հաշվառում

Որպես ապահովագրական գործառնություններից եկամուտ և ծախս Ընկերությունը ճանաչում է եկամուտների և ծախսերի հետևյալ տեսակները.

- a) վաստակած ապահովագրավճարներ;
- b) տեղի ունեցած կորուստներ (կորուստների վճարումներ, կորուստների մարման ծախսեր և եկամուտների նվազեցման վճարումներ).
- c) ձեռքբերման ծախսեր և եկամուտներ (եկամուտներ և ծախսեր, որոնք կապված են պայմանագրերի կնքման հետ).
- d) ապահովագրական գործունեությունից ստացված այլ եկամուտներ և ծախսեր:

Ապահովագրական տարին երկարաժամկետ ապահովագրության, համաապահովագրության և վերաապահովագրության պայմանագրերով ճանաչվում է որպես.

- ապահովագրության, համաապահովագրության, վերաապահովագրության (ապահովագրության/վերաապահովագրության ծածկույթ) մեկնարկի օրվանից 365 (366) օր՝ պայմանագրի առաջին ապահովագրական տարվա համար.
- 365 (366) օր ժամկետ՝ նախորդ ապահովագրական տարվա ավարտին հաջորդող օրվանից՝ պայմանագրի հաջորդ ապահովագրական տարվա համար:

Երկարաժամկետ ապահովագրության, համաապահովագրության և վերաապահովագրության պայմանագրերի լրացուցիչ պայմանագրերով ապահովագրական տարին ճանաչվում է որպես.

- երկարաժամկետ պայմանագրի պայմանների փոփոխման օրվանից մինչև պայմանագրի այն ապահովագրական տարվա ավարտը, որում փոխվել են պայմանագրի պայմանները՝ լրացուցիչ պայմանագրի առաջին ապահովագրական տարվա համար.
- պայմանագրի նախորդ ապահովագրական տարվա ավարտին հաջորդող օրվանից 365 (366) օր ժամկետ՝ լրացուցիչ պայմանագրի հաջորդ ապահովագրական տարվա համար:

3.2.1 Վաստակած բռնուս

Վաստակած ապահովագրավճարները ներառում են.

- Ապահովագրության և համաապահովագրության պայմանագրերով և լրացուցիչ հավելավճար սահմանող նրանց լրացուցիչ պայմանագրերով վճարվող ապահովագրավճարներից եկամուտ.
- ապահովագրական պայմանագրերով ապահովագրավճարների կրճատումից, հաշվետու ժամանակաշրջանում կնքված պայմանագրերով, այդ պայմանագրերի պայմանների փոփոխության կամ դադարեցման, ինչպես նաև հայտնաբերված սխալ հաշվեգրումների ուղղման հետ կապված ծախսեր.
- Արտաքին վերաապահովագրության պայմանագրերով և լրացուցիչ հավելավճար սահմանող նրանց լրացուցիչ պայմանագրերով վերաապահովագրողներին վճարման ենթակա ապահովագրավճարներից ծախսեր.
- Արտաքին վերաապահովագրության պայմանագրերով ապահովագրավճարների կրճատումից եկամուտ՝ կապված այդ պայմանագրերի պայմանների փոփոխության կամ դադարեցման, ինչպես նաև հայտնաբերված սխալ հաշվեգրումների ուղղման հետ:
- եկամուտ ապահովագրական պայմանագրերով հավելավճարների հավելավճարներից, որոնց վերաբերյալ հավաստի տվյալներ չեն եղել առաջնային հաշվապահական փաստաթղթերի ավելի ուշ ստացման պատճառով.
- չվաստակած պրեմիումի պահուստի (URP) փոփոխություն.
- RNP-ում վերաապահովագրողների մասնաբաժնի փոփոխություն.

3.2.1.1 Ուղղակի ապահովագրություն և համաապահովագրություն

Ապահովագրության (համաապահովագրության) պայմանագրերից եկամուտների ճանաչում պրեմիաները հաշվարկելիս

Ընկերությունը ճանաչում է եկամուտը ապահովագրական (համաապահովագրության) պրեմիաների տեսքով՝ կնքված ապահովագրական (համաապահովագրության) պայմանագրերով և կնքված լրացուցիչ պայմանագրերով: Որպես եկամուտ ճանաչվում են նաև ապահովագրական պայմանագրերի (համաապահովագրության) հավելյալ կուտակումները, որոնք վերաբերում են հաշվետու ժամանակաշրջանին, բայց որոնց մասին հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առկա չեն եղել տվյալներ՝ առաջնային հաշվապահական փաստաթղթերի ավելի ուշ ստացման պատճառով:

Ընկերությունը կնքված ապահովագրության պայմանագիրը ճանաչում է որպես պայմանագիր, որի վերաբերյալ ապահովադիրը և Ընկերությունը պայմանավորվել են բոլոր էական պայմանների շուրջ:

Ապահովագրության պայմանագրի կնքման ամսաթիվը ճանաչվում է.

ե.ս. համաձայնագրի ստորագրման ամսաթիվը, իսկ դրա բացակայության դեպքում՝ պայմանագրի առաջին թերթիկում նշված ամսաթիվը, եթե պայմանագիրը կնքվում է երկկողմանի փաստաթղթով.

ii. Ապահովադրի կողմից նշված քաղաքականությունը ստանալու ամսաթիվը (պոլիսի թողարկման ամսաթիվը) - եթե պայմանագիրը կնքվել է փաստաթղթերի փոխանակման միջոցով.

iii. ապահովագրության մեկնարկի ամսաթիվը (ապահովագրության ժամանակաշրջանի մեկնարկի ամսաթիվը) - պայմանագրի սույն կետի «i» և «ii» ենթակետերում նշված ժամկետների բացակայության դեպքում:

Լրացուցիչ պայմանագրի կնքման ամսաթիվը ճանաչվում է.

a) ապահովադրի կողմից լրացուցիչ պայմանագրի (հավելվածի) ստորագրման ամսաթիվը, իսկ դրա բացակայության դեպքում՝ լրացուցիչ պայմանագրի (հավելվածի) 1-ին թերթիկում նշված ամսաթիվը.

b) այն ամսաթիվը, որից պայմանագրի պայմանները փոխվում են՝ նշված ժամկետների բացակայության դեպքում:

Ընկերությունը ճանաչում է եկամուտը ապահովագրական (համաապահովագրության) պրեմիումի տեսքով.

- a) պայմանագրով պատասխանատվությունը սկսելու օրը՝ մինչև ապահովագրության մեկնարկի ամսաթիվը (ապահովագրության ժամկետի մեկնարկի ամսաթիվը) կնքված ապահովագրական պայմանագրերի համար:
- b) պայմանագրի կնքման օրը - եթե ապահովագրության պայմանագրի կնքման ամսաթիվը ավելի ուշ է, քան ապահովագրության մեկնարկի ամսաթիվը (ապահովագրության ժամկետի մեկնարկի ամսաթիվը):
- c) պատասխանատվության սկզբի բաց ամսաթվով ընդհանուր պոլիսով ապահովագրելիս Շնկերությունը ճանաչում է եկամուտը ապահովագրական (համաապահովագրության) պրեմիումի տեսքով՝ ընդհանուր քաղաքականությանը համապատասխան լրացուցիչ համաձայնագրի կնքման (կամ ստացման ամսաթվին) ապահովադիրից փաստաթղթերի համապատասխան փաթեթ է այլն);
- d) երբ ապահովագրվում է պայմանագրերով, որոնք նախատեսում են պատասխանատվության սկիզբ որոշակի իրադարձության առաջացումից հետո, որի մասին ապահովադիրը պարտավոր է տեղեկացնել ապահովագրողին՝ ուղարկելով ծանուցում (օրինակ՝ տիեզերական ռիսկի ապահովագրության պայմանագրեր), Շնկերությունը եկամուտը ճանաչում է ամսաթվին: այս իրադարձության համար ապահովագրության մեկնարկը:
- e) կամավոր ապահովագրության պայմանագրերով, որոնք ունեն պայմանագրով պարտավորություն սկսելու մասին կետ ոչ շուտ, քան միջոցների վարկավորման պահը՝ երկու ամսաթվերից ուշ՝ ապահովագրության մեկնարկի ամսաթիվը (եթե հավելավճարն արդեն վճարվել է այս պահին) կամ ապահովադիրի կողմից ապահովագրավճարի վճարման ամսաթվին (եթե պայմանագրի սկզբի ամսաթվի պարտավորությունն արդեն առաջացել է):
- f) պարտադիր ապահովագրության պայմանագրերով, որոնք ունեն պայմանագրով պատասխանատվություն սկսելու կետ ոչ շուտ, քան միջոցների վարկավորման պահը՝ պայմանագրում նշված ապահովագրության մեկնարկի օրը:
- g) Երկարաժամկետ ապահովագրության պայմանագրերով Շնկերությունը եկամուտը ճանաչում է հետևյալ կերպ. 1-ին ապահովագրական տարվա համար ապահովագրական (համաապահովագրության) հավելավճարի տեսքով եկամուտը ճանաչվում է սույն կետի ա)-գ) ենթակետերով սահմանված օրը: Յուրաքանչյուր հաջորդ ապահովագրական տարվա համար ապահովագրական (համաապահովագրության) հավելավճարի տեսքով եկամուտը ճանաչվում է հաջորդ ապահովագրական տարվա սկզբի օրը:
- h) երկարաժամկետ կամավոր ապահովագրության պայմանագրերով, որոնք ունեն կետ, որ պայմանագրով պարտավորությունը սկսվում է միջոցների մուտքագրման պահից ոչ շուտ, 1-ին ապահովագրական տարվա ապահովագրավճարի տեսքով եկամուտը ճանաչվում է «ե» կետում նշված կարգով: Յուրաքանչյուր հաջորդ ապահովագրական տարվա եկամուտը ճանաչվում է հաջորդ ապահովագրական տարվա սկզբի օրը:
- i) երկարաժամկետ պայմանագրերով, որոնք նախատեսում են որոշ ռիսկերի համար պատասխանատվության սկիզբ այլ ռիսկերի համար պատասխանատվության դադարեցումից հետո (օրինակ, շինարարության և տեղադրման ռիսկերի ապահովագրական պայմանագրեր, որոնք ունեն երաշխիքային ժամկետ), Շնկերությունը ճանաչում է եկամուտը մեկնարկի ամսաթվին: պատասխանատվություն յուրաքանչյուր ռիսկի համար:
- j) երկարաժամկետ պայմանագրերով, որոնց համար հավելավճարը ստացվում է մի ժամանակ ամբողջությամբ - եկամուտը ճանաչվում է պայմանագրով նախատեսված հավելավճարի ամբողջ չափով:
- k) ամսի 1-ին, երբ բացահայտվում է ապահովագրական պայմանագրով պրեմիաների հաշվեգրման չարտացոլման փաստը, հաշվապահական հաշվառման մեջ համաապահովագրությունը՝ պրեմիաների ոչ ժամանակին հաշվեգրման դեպքում:

Շնկերությունը ճանաչում է պրեմիումային եկամուտը հետևյալ չափերով:

- a) ապահովագրության պայմանագրով նախատեսված հավելավճարի ամբողջ չափով, անկախ նրանից, թե ապահովադիրին տրամադրվում է վճարման ապառիկ պլան՝ կարճաժամկետ ապահովագրության պայմանագրերով:

- b) ընդհանուր բեռների ապահովագրության պայմանագրերով յուրաքանչյուր առանձին առաքման համար վճարվող հավելավճարի չափով.
- c) ապահովագրված ռիսկին վերագրվող հավելավճարի չափով, որի ամսաթվի մասին ապահովադիրը պարտավոր է այդ մասին ծանուցում ուղարկել ապահովագրողին.
- d) Երկարաժամկետ ապահովագրության և համաապահովագրության պայմանագրերով եկամուտը ճանաչվում է յուրաքանչյուր ապահովագրական տարում վճարման ենթակա գումարի մեջ համաձայն վճարումների ժամանակացույցի:

Ընկերությունը ճանաչում է եկամուտը համաապահովագրության հավելավճարի տեսքով՝ համաապահովագրության պայմանագրով իր բաժնեմասի համար վճարվող պրեմիումի չափով:

Ընկերությունը եկամուտը ճանաչում է հավելյալ հավելավճարի տեսքով՝ կարճաժամկետ ապահովագրության պայմանագրի լրացուցիչ համաձայնագրով, համաապահովագրություն.

- a) ապահովագրության պայմանագրի պայմանների փոփոխման օրվանից, եթե լրացուցիչ համաձայնագրի (հավելվածի) կնքման ամսաթիվը ավելի վաղ է, քան ապահովագրության պայմանագրի (համաապահովագրության) պայմանների փոփոխության ամսաթիվը.
- b) լրացուցիչ համաձայնագրի (հավելվածի) կնքման ամսաթվին՝ եթե նշված ամսաթիվը ավելի ուշ է, քան պայմանագրի պայմանները փոխելու ամսաթվից.
- c) ամսի 1-ին, երբ բացահայտվում է հաշվապահական հաշվառման մեջ լրացուցիչ պայմանագրով հավելավճարի հաշվեգրումը չարտացոլելու փաստը՝ հավելյալ հավելավճարի ոչ ժամանակին հաշվարկման դեպքում.
- d) Ընթացիկ հաշվից ապահովագրական հատուցման գումարը դուրս գրելու օրը՝ նվազեցված լրացուցիչ ապահովագրավճարի չափով, եթե ապահովագրավճարը պահվում է ապահովագրական հատուցման վճարումից (օրինակ՝ ընդհանուր կառուցողական վնասի հետ կապված/. մեքենայի գողություն);
- e) լրացուցիչ ապահովագրավճարը հաշվեհամարին/դրամարկդին ստանալու օրվանից՝ եթե պրեմիումը գանձվում է մեքենայի ընդհանուր կառուցողական կորստի/գողության հետ կապված.

Ընկերությունը ճանաչում է եկամուտը լրացուցիչ հավելավճարի տեսքով.

- կնքված լրացուցիչ պայմանագրով (հավելում) ապահովագրության պայմանագրի լրացուցիչ հավելավճարի ամբողջ չափով.
- եթե համաապահովագրության պայմանագրին կնքվում է լրացուցիչ պայմանագիր (հավելում), Ընկերությունը ճանաչում է եկամուտը Ընկերության բաժնետոմսի համար հավելյալ հավելավճարի տեսքով:

Երկարաժամկետ ապահովագրության և համաապահովագրության պայմանագրերի հավելավճարների ավելացման լրացուցիչ պայմանագրերի համաձայն, Ընկերությունը ճանաչում է եկամուտը լրացուցիչ հավելավճարի տեսքով.

- հավելավճարի ամբողջ չափով - եթե ապառիկ վճարում չի սահմանվում.
- համապատասխան ապահովագրական տարիներին վճարման ենթակա գումարի չափով տարածամկետ վճարմանը համապատասխան, եթե լրացումով սահմանվում է ապառիկ վճարում:

3.2.1.2 Ապահովագրության (համաապահովագրության) պայմանագրերով կատարվող ծախսերի ճանաչում, երբ պրեմիումը կրճատվում է

Ապահովագրության և համաապահովագրության պայմանագրերով պրեմիաների նվազեցման և վերադարձի տեսքով ծախսերի ճանաչման կարգը.

Ընկերությունը ճանաչում է ծախս՝ հաշվետու ժամանակաշրջանում կնքված պայմանագրերով պրեմիաների նվազեցման և վերադարձի տեսքով հետևյալ դեպքերում.

- ապահովագրության պայմանագրի պայմանների փոփոխություններ (և պրեմիումի վերահաշվարկ դեպի նվազ).
- պայմանագրի դադարեցում ապահովադրի կամ ապահովագրողի նախաձեռնությամբ.
- բացահայտելով ապահովագրավճարների սխալ հաշվարկման փաստը.

Չվճարված պրեմիաների կրճատումների գումարների տեսքով ծախսերը ճանաչվում են այն ամսաթվին, երբ առաջանում են հավելավճարի նվազեցման հիմքերը:

Նվազեցման տեսքով ծախսերը ճանաչվում են պայմանագրերի պայմաններին և ապահովագրության կանոններին համապատասխան հաշվարկված գումարներով:

Ընկերությունը ճանաչում է ծախսերը.

- a) պայմանագրի վաղաժամկետ խզման դեպքում.
  - համամասնական մեթոդով հաշվարկված գումարներով՝ ելնելով ապահովագրության պայմանագրի ընդհանուր գործողության ժամկետից և վաղաժամկետ դադարեցման ամսաթվից՝ բոլոր ապահովագրական պայմանագրերի համար, բացառությամբ երկարաժամկետ գրավի ապահովագրության պայմանագրերի և երկարաժամկետ հիփոթեքային համապարփակ ապահովագրության պայմանագրերի.
  - Համամասնական մեթոդով հաշվարկված գումարներով՝ ելնելով պայմանագրի տարեկան ժամկետից և նշված ապահովագրական տարում դրա վաղաժամկետ դադարեցման ամսաթվից՝ երկարաժամկետ գրավի առարկայի ապահովագրության պայմանագրերի և երկարաժամկետ հիփոթեքային համապարփակ ապահովագրության պայմանագրերի համար.
  - վաղաժամկետ դադարեցման մասին լրացուցիչ պայմանագրերում նշված չափերով:
- b) գործող պայմանագրի պայմանների փոփոխության դեպքում, որը կհանգեցնի պայմանագրով նախատեսված հավելավճարի չափի նվազմանը.
  - պայմանագրով նախատեսված հավելավճարի չափի տարբերության տեսքով՝ առանց կրճատվող լրացուցիչ համաձայնագրի (հավելում) և պայմանագրով նախատեսված հավելավճարի չափի՝ հաշվի առնելով հավելյալ պայմանագիրը (հավելում):

Ընկերությունը ճանաչում է ծախսերը ապահովագրավճարների վերադարձի տեսքով՝ պայմանագրերի պայմաններին և ապահովագրության կանոններին համապատասխան հաշվարկված գումարներով:

3.2.1.3 Արտաքին վերաապահովագրության պայմանագրերով պրեմիաների տեսքով ծախսերի ճանաչման կարգը

Ընկերությունը ճանաչում է ծախսը համախառն վերաապահովագրության հավելավճարի տեսքով՝ ելքային ֆակուլտատիվ վերաապահովագրության պայմանագրերով.

- վերաապահովագրողի պատասխանատվության ժամկետի սկզբի օրը՝ վերաապահովագրության պայմանագրերով և վերաապահովագրության կտրոններով.
- պարտավորությունների բաց ամսաթվով պայմանագրերի համար՝ հաշվետու ժամանակաշրջանում, երբ վերաապահովագրված ապահովագրության պայմանագրով հավելավճարը ճանաչվում է որպես եկամուտ.
- երկարաժամկետ վերաապահովագրության պայմանագրերով Ընկերությունը ճանաչում է ծախսերը վերաապահովագրության պայմանագրով համախառն վերաապահովագրավճարի տեսքով հետևյալ հաջորդականությամբ. Առաջին ապահովագրական տարվա համար համախառն վերաապահովագրավճարի տեսքով կատարված ծախսերը ճանաչվում են սույն կետի ա)-գ) ենթակետերով սահմանված օրը: Յուրաքանչյուր հաջորդ ապահովագրական տարվա համար համախառն վերաապահովագրավճարի տեսքով ծախսումները ճանաչվում են յուրաքանչյուր հաջորդ վերաապահովագրության տարվա մեկնարկի ամսաթվին.

- երկարաժամկետ վերաապահովագրության պայմանագրերի լրացուցիչ պայմանագրերով. 1-ին ապահովագրական տարվա համար վերաապահովագրության պայմանագրի պայմանների փոփոխման ամսաթվերից ուշ կամ լրացուցիչ պայմանագրի կնքման ամսաթիվը, 2-րդ և հաջորդ ապահովագրական տարիների համար. հաջորդ ապահովագրական տարվա լրացուցիչ պայմանագրի մեկնարկի օրը.
- եթե վերաապահովագրության պայմանագրով պրեմիումի գումարը վճարվել է (պայմանագրի պայմանների համաձայն) մինչև պայմանագրով վերաապահովագրողի պատասխանատվությունը սկսելու ամսաթիվը, ապա այդպիսի վճարումը համարվում է կանխավճար, և Հնկերությունը ճանաչում է ծախսերը: պայմանագրով պատասխանատվության մեկնարկի ամսաթիվը.
- ամսի 1-ին, երբ բացահայտվել է հաշվապահական հաշվառման մեջ ելքային վերաապահովագրության պայմանագրով ապահովագրավճարների հաշվեգրումը չարտացոլելու փաստը՝ պրեմիաների ժամանակին հաշվարկման դեպքում.

Հնկերությունը ճանաչում է ծախս՝ համախառն վերաապահովագրության հավելավճարի տեսքով՝ հետևյալ չափերով.

- պայմանագրում/վերաապահովագրության կտրոնում նշված պրեմիումի լրիվ չափով՝ անկախ պրեմիումի վճարման համար վճարման վճարումների առկայությունից՝ ելքային ֆակուլտատիվ վերաապահովագրության կարճաժամկետ պայմանագրերով.
- Հնկերության կողմից յուրաքանչյուր ապահովագրական տարում վճարման ենթակա հավելավճարի չափով՝ նվազագույն ավանդային պրեմիա պարունակող ելքային ֆակուլտատիվ վերաապահովագրության երկարաժամկետ պայմանագրերով.
- որոշված չափով՝ հաշվի առնելով հաշվետու ժամանակաշրջանում վերաապահովագրված պայմանագրերով ճանաչված եկամուտները՝ ելքային ֆակուլտատիվ վերաապահովագրության երկարաժամկետ պայմանագրերով:

3.2.1.4 Ելից համամասնական պարտադիր վերաապահովագրության պայմանագրերով համախառն վերաապահովագրավճարի տեսքով ծախսերի ճանաչում.

Հնկերությունը ճանաչում է ծախսը համախառն վերաապահովագրության հավելավճարի տեսքով ելքային համամասնական պարտադիր վերաապահովագրության պայմանագրերով.

- ամսական յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի (ամսվա) վերջում, որի ընթացքում գործում է վերաապահովագրության պայմանագիրը.
- ամսի 1-ին, երբ բացահայտվել է հաշվապահական հաշվառման մեջ ելքային վերաապահովագրության պայմանագրով ապահովագրավճարների հաշվեգրումը չարտացոլելու փաստը՝ պրեմիաների ժամանակին հաշվարկման դեպքում.

Հնկերությունը ճանաչում է ծախսերը համախառն վերաապահովագրության տեսքով ելքային համամասնական պարտադիր վերաապահովագրության պայմանագրերով՝ ելքային վերաապահովագրության պայմանագրի պայմանների կիրառմամբ որոշված չափով հաշվետու ժամանակաշրջանում կնքված ապահովագրական պայմանագրերով որպես եկամուտ ճանաչված հաշվեգրված համախառն հավելավճարի նկատմամբ, պարտավորություն. որը վերաապահովագրված է.

3.2.1.5 Ելից անհամաչափ պարտադիր վերաապահովագրության պայմանագրերով համախառն վերաապահովագրության հավելավճարի տեսքով ծախսերի ճանաչում.

Հնկերությունը ճանաչում է ծախս համախառն վերաապահովագրության հավելավճարի տեսքով ելքային անհամաչափ պարտադիր վերաապահովագրության պայմանագրերով

- պատասխանատվությունը սկսելու կամ պայմանագրի կնքման օրը, եթե դա ավելի ուշ է՝ միջազգային ավտոմոբիլային տրանսպորտի (TIR) պայմանագրերով.
- պատասխանատվությունը սկսելու օրվանից՝ պայմանագրերով, որոնք չեն նախատեսում TIR.

- Ամսական յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի (ամսվա) վերջում, որի ընթացքում վերաապահովագրության պայմանագիրը գործում է՝ լրացուցիչ ապահովագրավճարի վճարման պայման պարունակող պայմանագրերով՝ կախված ապահովագրված օբյեկտների հատկություններից.
- Ընկերության կողմից վերաապահովագրողին վերաապահովագրավճար վճարելու պարտավորության ծագման ամսաթվին՝ վերաապահովագրության վճար նախատեսող պայմանագրերով: Մասնավորապես, վնասի դիմաց վճարման գնահատված պարտավորության ձևավորման դեպքում (որպես կորստի պահուստի մաս), որը նախատեսում է վերականգնման հավելավճարի վճարում՝ այդպիսի կորստի պահուստի ձևավորման օրը:

Ընկերությունը ճանաչում է ծախսը համախառն վերաապահովագրության հավելավճարի տեսքով ելքային անհամաչափ պարտադիր վերաապահովագրության պայմանագրերով.

- պայմանագրով սահմանված ավանդի նվազագույն հավելավճարի ամբողջ չափով (անկախ ապառիկ պլանից).
- հավելյալ ապահովագրավճարի չափով, Ընկերության կողմից իրականացված վերահաշվարկի արդյունքների համաձայն, վերահաշվարկի դրույքաչափով կամ վերաապահովագրության պայմանագրի պայմաններով՝ պայմանագրերով, որոնք պարունակում են լրացուցիչ ապահովագրավճար վճարելու պայման՝ կախված. ապահովագրված օբյեկտների հատկությունների վերաբերյալ.
- Ընկերության կողմից առաջացած պրեմիաների և վնասների հաշվում նշված վերաապահովագրավճարի չափով, որը հաշվարկվում է վերաապահովագրության պայմանագրի պայմաններին համապատասխան և հայտարարված և վճարված վնասի չափով՝ վերաապահովագրություն նախատեսող պայմանագրերով.

3.2.1.6 Եկամուտի ճանաչում վերաապահովագրավճարի նվազեցման և վերադարձի դեպքում

Ընկերությունը ճանաչում է եկամուտը պրեմիաների նվազեցման և վերադարձի տեսքով, եթե.

- վերաապահովագրության պայմանագրով (ֆակուլտատիվ վերաապահովագրության պայմանագրերով) պայմանագրերով հաշվեգրված հավելավճարների կրճատում.
- եթե պարտադիր վերաապահովագրության պայմանագրերով պրեմիաների/վնասների սահմանի պատրաստումը չի իրականացվում Ընկերության կողմից, և պրեմիաների/վնասների սահմանը պարունակում է տեղեկատվություն պրեմիումի նվազեցման մասին.
- վերաապահովագրության պայմանագրի պայմանների փոփոխություններ (և պրեմիաների վերահաշվարկ դեպի իջեցում).
- վերաապահովագրության պայմանագրի դադարեցում ցեղենտի կամ վերաապահովագրողի նախաձեռնությամբ.
- բացահայտելով ապահովագրավճարների սխալ հաշվարկման փաստը.

Վերաապահովագրողին հաշվեգրված հավելավճարի չափի նվազեցման տեսքով եկամուտը ճանաչվում է այն ամսաթվին, երբ ծագում են այդ գործառնությունների իրականացման հիմքերը.

- վերաապահովագրության պայմանագիրը լուծված ճանաչելու օրը, եթե պայմանագիրը լուծվում է վերաապահովագրողի նախաձեռնությամբ.
- վերաապահովագրության պայմանագրի պայմանների փոփոխման օրվանից, եթե հավելավճարը նվազեցվում է պայմանագրի պայմանների փոփոխության հետ կապված.
- վերաապահովագրված պայմանագրով (պարտադիր վերաապահովագրության պայմանագրերով) ապահովագրավճարի նվազեցման ճանաչման օրը.
- սխալի հայտնաբերման ամսաթվին՝ եթե բացահայտվում է հաշվապահական հաշվառման մատյաններում պրեմիաների չհիմնավորված հաշվարկման փաստը.
- ամսի 1-ին, երբ բացահայտվել է նվազեցման գործարքների հաշվապահական հաշվառման մեջ չարտացոլվելու փաստը (պրեմիումի ժամանակին նվազեցման դեպքում).

Պրեմիումի նվազեցման տեսքով եկամուտը ճանաչվում է պայմանագրերի պայմաններին և ապահովագրության կանոններին համապատասխան հաշվարկված գումարներով:

Ընկերությունը եկամուտը ճանաչում է ապահովագրավճարների վերադարձի տեսքով՝ պայմանագրերի պայմաններին և ապահովագրության կանոններին համապատասխան հաշվարկված գումարներով:

Ընկերությունը ճանաչում է եկամուտը էլքային պարտադիր վերաապահովագրության պայմանագրերով ապահովագրավճարների վերադարձի տեսքով էլքային պրեմիումի նվազեցման գործառնությունը գրանցելու օրը, որն արդեն վճարվել է:

Բոնուսների հավելյալ կուտակումներ՝ կապված հաշվետու ժամանակաշրջանի հետ, որոնց մասին հաշվետու ամսաթվի դրությամբ հավաստի տվյալներ չկան.

Ընկերությունը գնահատում է ապահովագրական պայմանագրերի պրեմիաները, որոնց վերաբերյալ հաշվետու ամսաթվի դրությամբ չկան հավաստի տվյալներ՝ առաջնային փաստաթղթերի ավելի ուշ ստացման պատճառով:

Լրացուցիչ հաշվեգրման համար ապահովագրավճարի գնահատումն իրականացվում է ակտուարական մեթոդների կիրառմամբ՝ հիմնվելով մինչև հաշվետու ամսաթվին կնքված պայմանագրերի հաշվետու ամսաթվից հետո պրեմիաների կուտակման վերաբերյալ պատմական տեղեկատվության վերլուծության վրա: Գնահատվում է հավելավճարի չափը, ինչպես նաև համապատասխան ծախսերը և չվաստակած պրեմիումի պահուստը (UPR):

3.2.2 Հաշվարկված կորուստներ

3.2.2.1 Առկա կորուստները ներառում են.

- ապահովագրական պայմանագրերով, համաապահովագրության (ներառյալ դատարանի որոշմամբ) ապահովագրական հատուցումների վճարումից ծախսեր.
- ապահովագրական վճարի հաշվին կատարված գույքի վերանորոգման համար վճարումներից կատարվող ծախսերը.
- հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում չպարզված գումարների դատարանի որոշմամբ վճարումներից ծախսեր.
- պայմանագրով նախատեսված հավելավճարների վճարման դիմաց վճարումների հաշվանցման ծախսերը.
- կորուստների մարման ուղղակի ծախսեր.
- կորուստների մարման անուղղակի ծախսեր.
- վճարված վնասների հետ կապված եկամուտներ (վերաապահովագրողների մասնաբաժինը արտաքին վերաապահովագրության պայմանագրերով ապահովագրական վճարներում, վերաապահովագրողների բաժինը վնասների մարման ծախսերում, դատարանի որոշումների հիման վրա դուրսգրումների վերականգնում).
- ապահովագրողի ծախսերի հատուցումից ստացված եկամուտը (եկամուտ փոխառության և ռեգրեսի պահանջներից, գույք ստանալուց և (կամ) դրա օգտագործելի մնացորդներից)՝ կրճատված այս եկամտում վերաապահովագրողների մասնաբաժնով.
- կորուստների պահուստների ձևավորում և փոփոխություն (հայտարարված, բայց չլուծված կորուստների պահուստ (RZNU), տեղի ունեցած, բայց չհայտարարագրված կորուստների պահուստ (RPNU)
- վնասների պահուստներում վերաապահովագրողների մասնաբաժնի ձևավորում և փոփոխություն (RZNU, RNR);
- փոխառության և ռեգրեսի պահանջներից և գույքի և օգտագործելի մնացորդներից ստացված ապագա մուտքերի գնահատում, ինչպես նաև նման գնահատումների փոփոխությունները.
- վերաապահովագրողների մասնաբաժնի ձևավորումը և փոփոխությունը փոխարինման և ռեգրեսի պահանջներից ստացվող ապագա մուտքերի գնահատման, ինչպես նաև գույքի մուտքերից և օգտագործելի մնացորդներից ստացված եկամուտների գնահատման մեջ.
- չվճարված ռիսկերի պահուստի ձևավորում և փոփոխություն.
- չվճարված ռիսկերի պահուստում վերաապահովագրողների մասնաբաժնի ձևավորում և փոփոխություն:

3.2.2.2 Ընկերությունը ճանաչում է ապահովագրության և համաապահովագրության պայմանագրերով ապահովագրական վճարների տեսքով ծախսերը.

- a) ընկերության ներքին հանձնաժողովի եզրակացության համաձայն ապահովագրական հատուցումների հաշվարկման ամսաթվին:
- b) գուտացման պայմանագրի կնքման օրը, եթե վնասն ամբողջությամբ մարվում է գուտացման միջոցով.
- c) կամավոր առողջության ապահովագրության պայմանագրերով վերջիններիս կողմից մատուցվող ծառայությունների համար բժշկական հաստատությունների հետ հաշվարկների ամսաթվին: Բժշկական ծառայությունների մատուցման պայմանագրերի պայմաններին համապատասխան կատարված կանխավճարների գումարները ճանաչվում են որպես ծախս ծառայությունների դիմաց կանխավճարը հաշվանցելու որոշման օրվանից (ստանալու/կազմելով առաջնային հաշվապահական փաստաթուղթ, որը հաստատում է բժշկական ծառայությունների մատուցում):
- d) հաշվապահական հաշվառման վկայականը կազմելու օրը - եթե հայտնաբերվել են գումարներ, որոնք նախկինում սխալմամբ ներառված չեն եղել ապահովագրության և համաապահովագրության պայմանագրերով վճարումների մեջ.
- e) տուժողի ապահովագրողից վնասների փոխհատուցման մուտքային պահանջի գրանցման օրը՝ ուղղակի հատուցման պայմանագրով (DLP).
- f) սահմանային հավելավճարներ/վնասներ (օֆսեթով այլ փաստաթղթեր) ստանալու օրվանից՝ ապահովագրական պայմանագրերով վնասներ ճանաչելիս, որոնց համար հաշվարկները կատարվում են հաշվանցման միջոցով:

3.2.2.3 Ապահովագրական վճարների տեսքով ծախսերը ճանաչվում են.

- ապահովագրական հատուցման վճարման վավերականությունը հաստատող առաջնային հաշվապահական փաստաթղթում սահմանված չափով՝ ապահովագրական պայմանագրերով, համաապահովագրությամբ (բացառությամբ կամավոր բժշկական ապահովագրության պայմանագրերով կատարված վճարումների).
- բժշկական հաստատության հաշիվ-ապրանքագրում սահմանված չափով՝ ճշգրտված տեխնիկական և բժշկական փորձաքննության արդյունքների հիման վրա.

3.2.2.4 Կորուստների մարման հետ կապված ուղղակի ծախսեր

Ընկերությունը ճանաչում է ծախսերի հետևյալ տեսակները որպես կորուստների մարման հետ կապված ուղղակի ծախսեր.

- փորձագիտական ծառայությունների վճարման ծախսեր (գեոդեզիստի, փորձագետի, արտակարգ իրավիճակների հանձնակատարի ծառայություններ և այլն);
- վնասները նվազեցնելու համար ապահովագրվածի ծախսերի փոխհատուցում.
- կորուստների մարման հետ կապված իրավական ծախսեր.
- հատուցում աջակցող ընկերություններին՝ կապված կոնկրետ վնասների մարման հետ.
- այլ ծախսեր՝ կապված որոշակի ապահովագրական դեպքերի համար հատուկ վնասների մարման հետ կապված վնասների մարման հետ:

Ուղղակի հաշվարկային ծախսերն այն ծախսերն են, որոնք վերագրելի են որոշակի կորուստների:

Ծախսերը ճանաչվում են Ընկերության կողմից մատուցված ծառայությունների համար ակտի ընդունման (ստորագրման) օրվանից՝ հաշվետվության/ակտում նշված չափով:

3.2.2.5 Կորուստների մարման հետ կապված անուղղակի ծախսեր

Ընկերությունը ճանաչում է ծախսերի հետևյալ տեսակները որպես կորուստների մարման հետ կապված անուղղակի ծախսեր.

- վնասների մարման մեջ ներգրավված աշխատողների վարձատրության ծախսերը.
- աջակցող ընկերություններին վարձատրություն, որոնք կապված չեն կոնկրետ վնասների մարման հետ.
- բժշկական և կանխարգելիչ հաստատությունների և օժանդակ ընկերությունների կողմից մատուցվող ծառայություններ.
- վնասների մարման այլ ծախսեր, որոնք կապված չեն որոշակի ապահովագրական դեպքերի համար հատուկ վնասների մարման հետ:

Անուղղակի հաշվարկային ծախսերն այն ծախսերն են, որոնք չեն կարող վերագրվել որոշակի վնասի, բայց կապված են ապահովագրական պայմանագրերով պահանջների կարգավորման գործընթացի կազմակերպման հետ:

Աշխատավարձի տեսքով ծախսերը ներառվում են պահանջների կարգավորման ծախսերում՝ պահանջների կարգավորման մեջ ներգրավված ստորաբաժանումների աշխատողների վարձատրության փաստացի ծախսերի չափով:

Այլ անուղղակի ծախսումները ճանաչվում են ակտի ընդունման (ստորագրման) ամսաթվի դրությամբ մատուցված ծառայությունների համար հաշվետվության/ակտում նշված չափով:

3.2.2.6 Անցյալի կորուստների հետ կապված եկամուտներ.

Ընկերությունը որպես կրած վնասների հետ կապված եկամուտ ճանաչում է.

- վերաապահովագրողների մասնաբաժինը արտաքին վերաապահովագրության պայմանագրերով ապահովագրական վճարներում.
- վերաապահովագրողների մասնաբաժինը կորուստների ճշգրտման ուղղակի ծախսերում.
- Դատարանի որոշումների հիման վրա դուրսգումների վերականգնում.

Ընկերությունն առանձին արտացոլում է վերաապահովագրողների մասնաբաժինները ապահովագրական պայմանագրերով կատարված վճարումներում:

Արտաքին վերաապահովագրության պայմանագրերով ապահովագրական հատուցումների վճարման մեջ վերաապահովագրողի մասնաբաժնի տեսքով եկամուտը ճանաչվում է որպես եկամուտ.

- վերաապահովագրված պայմանագրով վճարումը ճանաչվելու օրվանից՝ ելքային ֆակուլտատիվ և համամասնական պարտադիր վերաապահովագրության պայմանագրերով.
- նույն հաշվետու ժամանակաշրջանում (ամիս), երբ վճարները ճանաչվել են վերաապահովագրված պայմանագրով՝ ելքային անհամաչափ պարտադիր վերաապահովագրության պայմանագրերով:

Եկամուտը ճանաչվում է.

- a) անհամաչափ պարտադիր վերաապահովագրության պայմանագրերի ներքո վերաապահովագրողի կորստի կամ սահմանային կորուստների/սահմանային հավելավճարների և կորուստների փոխհատուցման ապրանքագրում նշված չափով.
- b) Ելից վերաապահովագրության պայմանագրի պայմանների հիման վրա որոշված չափով՝ վերաապահովագրված պայմանագրերով որպես ծախս ճանաչված ապահովագրական վճարների հիման վրա.

Կորուստների ճշգրտման ուղղակի ծախսերում վերաապահովագրողների մասնաբաժնի տեսքով եկամուտն արտացոլվում է, եթե վերաապահովագրության պայմանագրի պայմանները նախատեսում են վերաապահովագրողի մասնակցությունը նման ծախսերին:

Եկամուտը ճանաչվում է վերաապահովագրության պայմանագրերի համար համապատասխան ծախսերի ճանաչման ամսաթվին:

Եկամուտը ճանաչվում է ելքային վերաապահովագրության պայմանագրի պայմանների հիման վրա որոշված չափով՝ հիմնվելով վերաապահովագրված պայմանագրերով վնասների մարման ծախսեր ճանաչված գումարների վրա:

Դատարանի որոշումների հիման վրա դուրսգրումների վերականգնման ձևով եկամուտը ճանաչվում է յուրաքանչյուր ամսվա առաջին օրը նախորդ ամսում գրանցված չափով որպես ծախս (չբացահայտված գումարների համար):

3.2.2.7 Եկամուտ փոխառության և ռեզրեսի պահանջներից

Ընկերությունը ապահովագրողի ծախսերի փոխհատուցումից եկամուտ է ճանաչում.

- փոխառության և ռեզրեսի պահանջներից եկամուտ.
- մնում է գույք ստանալուց և (կամ) դրա օգտագործման ենթակա եկամուտը:

Փոխառության և ռեզրեսի պահանջներից եկամուտը ճանաչվում է.

- Ավտոմեքենաների կորպուսի ապահովագրության ապահովագրողի կողմից փոխադրման համար PVU-ի ներքո հաշվարկների մասով ուղարկված Ընկերության հայտն ընդունելու օրվանից (երբ փոխարինման պահանջ է ներկայացվում վնաս պատճառողի ԱՊՊԱ ապահովագրողին) ըստ EM-ի (միասնական) հաշվարկված գումարի. մեթոդաբանությունը);
- կատարված ծախսերի համար ապահովագրողին հատուցելու մասին դատարանի որոշման կամ ապահովագրական դեպքի մեղավորի հետ հաշտության պայմանագիր կնքելու օրը. - իրավաբանական անձ՝ դատարանի որոշմամբ կամ պայմանագրով սահմանված չափով.
- ստացված միջոցների չափով միջոցների ստացման ամսաթվին՝ մեղավորի կողմից միջոցների կամավոր փոխհատուցման դեպքում.

Գույքի և (կամ) օգտագործելի մնացորդների ստացումից եկամուտը ճանաչվում է այդ օբյեկտների գնահատման ամսաթվին՝ որոշելու գնահատված գինը, որով կարող են վաճառվել օբյեկտները՝ հանած դրանց վաճառքի համար անհրաժեշտ ծախսերը (մաքուր իրացման արժեքը): նման գնահատման չափով, և հետագայում ճշգրտվում է գնահատման գնի և վաճառքի գնի տարբերության համար:

Վերաապահովագրողների մասնաբաժնի տեսքով ծախսերը փոխարինման և ռեզրեսի պահանջներից և գույքի ստացումից և (կամ) դրա օգտագործելի մնացորդներից ստացված եկամուտներում վերաապահովագրողների մասնաբաժնի տեսքով, ճանաչվում են այն հաշվետու ժամանակաշրջանում, որում եղել է համապատասխան եկամուտը: ճանաչվել է վերաապահովագրության պայմանագրի պայմաններով նախատեսված չափով:

3.2.2.8 Փոխարինման և ռեզրեսի պահանջներից և գույքի և օգտագործելի մնացորդներից ստացված ապագա մուտքերի գնահատում և նման գնահատումների փոփոխություններ

Փոխանցումից և ռեսուրսից ապագա եկամուտների գնահատումը, ինչպես նաև օգտակար մնացորդները (հրաժարվելը) ներկայացնում են ակնկալվող ապագա եկամուտների լավագույն գնահատականը, որոնք առաջանում են Ընկերության կողմից ապահովագրական պայմանագրերով ստանձնած պարտավորությունների կատարումից:

Համապատասխան գնահատումը կատարվում է միայն այն ակնկալվող մուտքերի համար, որոնք դեռևս չեն ճանաչվել որպես եկամուտ հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, և որոնք վերաբերում են մինչև հաշվետու ամսաթվից առաջացած կորուստների:

Փոխանցումից և ռեգրեսից ապագա եկամուտների, ինչպես նաև օգտակար մնացորդների (հրաժարվելու) գնահատումը որոշվում է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

3.2.2.9 Վերաապահովագրողների մասնաբաժինը փոխարինման և ռեգրեսի պահանջներից և գույքի և օգտակար մնացորդներից ստացված ապագա եկամուտների գնահատման մեջ, և այդ գնահատման փոփոխությունները.

Վերաապահովագրողների մասնաբաժինը փոխարինումից և ռեգրեսից ստացված ապագա մուտքերի գնահատման մեջ, ինչպես նաև օգտակար մնացորդները (հրաժարվելը) ներկայացնում է ակնկալվող ապագա վճարումները վերաապահովագրողներին ապահովագրական պայմանագրերով նախատեսված պարտավորությունների կատարման արդյունքում առաջացող եկամուտների մի մասի նկատմամբ: .

Գնահատման մեջ վերաապահովագրողների մասնաբաժինը որոշվում է նույն սկզբունքների հիման վրա, ինչ բուն նման եկամուտների գնահատումը:

Վերաապահովագրողների մասնաբաժինը ապագա եկամուտների գնահատման մեջ արտացոլվում է հաշվապահական հաշվառման մեջ՝ ըստ բիզնես ուղղությունների, որոնց համար կատարվում է այս գնահատումը:

Վերաապահովագրողների մասնաբաժինը փոխարինումից և ռեգրեսից ստացվող ապագա մուտքերի, ինչպես նաև օգտակար մնացորդների (հրաժարվելու) գնահատման մեջ որոշվում է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և արտացոլվում է որպես արժեք, որը նվազեցնում է ակտիվները:

3.2.3 ձեռքբերման ծախսեր և եկամուտներ

Ձեռքբերման ծախսերը և եկամուտները ներառում են.

- ուղղակի ձեռքբերման ծախսեր (ապահովագրության պայմանագրերով ապահովագրական գործակալների վարձատրություն, ուղղակի գովազդային ծախսեր, ծախսեր ապահովագրավճարներից փոխհատուցման հիմնադրամներին պահումների տեսքով, այլ ուղղակի ծախսեր).
- անուղղակի ձեռքբերման ծախսեր (ապահովագրության պայմանագրերի կնքման մեջ ներգրավված աշխատողների վարձատրության ծախսեր, նախաապահովագրության փորձաքննություն, ֆիզիկական անձանց գնում նախքան անձնական ապահովագրության պայմանագրերը կնքելը, գովազդային ծախսեր).
- ուղղակի ձեռքբերման եկամուտ (վերաապահովագրության հանձնաժողով էլքային վերաապահովագրության պայմանագրերի, նախորդ տարիների վարձատրության նվազեցում գործակալներին)
- ձեռքբերման ծախսերի և եկամուտների լրացուցիչ հաշվեգրում՝ կապված առաջնային հաշվապահական փաստաթղթերի ավելի ուշ ստացման հետ.
- ապահովագրական պայմանագրերով ձեռքբերման հետաձգված ծախսերի հաշվեգրում և փոփոխություն.
- հետաձգված ձեռքբերումից եկամտի կուտակում և փոփոխություն:

3.2.3.1 Ուղղակի ձեռքբերման ծախսեր

Ուղղակի ձեռքբերման ծախսերը ներառում են.

- ապահովագրական պայմանագրերով ապահովագրական գործակալներին և բրոքերներին վարձատրություն.
- Ապահովագրության պայմանագրերի մշակման գործառնական ծախսեր (պայմանագրերի մուտքագրում հաշվապահական տվյալների բազա, ուղեկցող փաստաթղթերի պատրաստում, սուրհանդակային առաքում և այլն);

- Ֆիզիկական անձանց զննման ծախսերը նախքան ապահովագրական պայմանագիր կնքելը և նախաապահովագրության փորձաքննությունը (եթե այդ ծախսերը կարող են փոխկապակցվել հատուկ ապահովագրական պայմանագրի հետ):
- մուտքային վերաապահովագրության պայմանագրերով բռնուներ

Ուղղակի ձեռքբերման ծախսերը փոփոխական ծախսեր են, որոնք կապված են որոշակի ապահովագրական պայմանագրերի կնքման կամ երկարաձգման հետ:

Գործակալի/բրոքերի միջնորդավճարը ճանաչվում է որպես ծախս՝ համապատասխան ապահովագրության/վերաապահովագրության պայմանագրերով ապահովագրավճարի ճանաչման ամսաթվին:

Ծախսի չափը որոշվում է միջնորդների հետ համապատասխան պայմանագրերով նախատեսված վարձատրության դրույքաչափերի հիման վրա:

Եթե ապահովագրության/վերաապահովագրության պայմանագրերի պայմանների փոփոխությունը հանգեցնում է հաշվեգրված ապահովագրավճարի փոփոխության, ապա փոխվում են գործակալներին/բրոքերներին տրվող վճարների տեսքով ծախսերը:

Ներքին վերաապահովագրության պայմանագրերով բռնուները ճանաչվում են որպես ծախս վերաապահովագրողից հաշիվ-ապրանքագիր ստանալու օրվանից՝ սույն հաշիվ-ապրանքագրում նշված չափով:

Ծախսեր ապահովագրավճարներից պահումների տեսքով

Ապահովագրավճարներից պահումների տեսքով ծախսերը ներառում են տրանսպորտային միջոցների սեփականատերերի քաղաքացիական պատասխանատվության պարտադիր ապահովագրության, փոխադրողի քաղաքացիական պատասխանատվության պարտադիր ապահովագրության համար՝ փոխադրման ընթացքում ուղևորների կյանքին, առողջությանը և գույքին պատճառված վնասի համար: Ընկերությունն այդ ծախսերը դասակարգում է որպես ձեռքբերման ծախսեր:

3.2.3.2 Անուղղակի ձեռքբերման ծախսեր

Անուղղակի ձեռքբերման ծախսերը ներառում են.

- ապահովագրական պայմանագրերի կնքման մեջ ներգրավված աշխատողների վարձատրության ծախսերը.
- ապահովագրական պայմանագրերի կնքման մեջ ներգրավված աշխատողների աշխատավարձից պետական արտաբյուջետային միջոցների նվազեցման ծախսեր.
- հատուկ ապահովագրական ապրանքների գովազդային ծախսեր.
- մինչև ապահովագրական պայմանագիր կնքելը և նախաապահովագրության փորձաքննությունը (եթե ապահովագրության պայմանագիրը չի կնքվել փորձաքննության արդյունքների հիման վրա) ֆիզիկական անձանց զննության ծախսերը.
- ապահովագրական պայմանագրերի կնքման մրցույթներին մասնակցելու համար չվերադարձվող վճարներ.
- վճարումներ այն գործակալներին, ովքեր հաղթում են գործակալների միջև անցկացվող մրցույթներում, այլ վճարումներ գործակալներին.
- SSO-ի համար ծախսեր, որոնք կարող են բաշխվել բիզնես ոլորտների միջև.
- ձեռքբերման այլ անուղղակի ծախսեր:

Անուղղակի ձեռքբերման ծախսերը փոփոխական ծախսեր են, որոնք ուղղված են ապահովագրական պայմանագրերի կնքմանը և երկարաձգմանը, կապված են որոշակի ապրանքի վաճառքի խթանման կամ խթանման հետ և կարող են կապված լինել այդպիսի ապրանքների ապահովագրավճարների ավելացման հետ:

Աշխատավարձի և պետական արտաբյուջետային միջոցների հարակից մուծումների տեսքով ծախսերը ներառվում են ձեռքբերման ծախսերում ապահովագրական պայմանագրերի կնքման մեջ ներգրավված ստորաբաժանումների աշխատողների վարձատրության փաստացի ծախսերի չափով:

3.2.3.3 Ուղղակի ձեռքբերման եկամուտ

Ուղղակի ձեռքբերման եկամուտը ներառում է.

- ելքային վերաապահովագրության պայմանագրերի վերաապահովագրության հանձնաժողով.
- վերաապահովագրության միջնորդավճարի նվազեցում արտագնա վերաապահովագրության պայմանագրերով բրոքերային միջնորդավճարի չափով և նման ծախսերի վերականգնում.
- նախորդ ժամանակաշրջաններում գործակալներին/բրոքերներին կուտակված միջնորդավճարների նվազեցում.
- բոնուսներ արտաքին վերաապահովագրության պայմանագրերով:

Վերաապահովագրությանը փոխանցված պայմանագրերից վերաապահովագրության միջնորդավճարի տեսքով եկամուտը ճանաչվում է վերաապահովագրության պրեմիումի ճանաչման օրը՝ վերաապահովագրության պայմանագրով սահմանված չափով:

Արտաքին վերաապահովագրության պայմանագրերով բրոքերային միջնորդավճարի տեսքով կատարվող ծախսերը ճանաչվում են արտաքին վերաապահովագրության պայմանագրերով հավելավճարը որպես ծախս ճանաչվելու պահին՝ բրոքերի հետ պայմանագրի պայմաններին համապատասխան որոշված չափով:

Գործակալներին/բրոքերներին համար նախորդ ժամանակաշրջաններում հաշվեգրված միջնորդավճարների նվազման տեսքով եկամուտը ճանաչվում է պայմանագրով կուտակված հավելավճարի չափի փոփոխության կամ սխալի հայտնաբերման ամսաթվին (եթե ճշգրտումը կատարվում է. հայտնաբերված սխալի հետ կապված):

Արտաքին վերաապահովագրության պայմանագրերով բոնուսները ճանաչվում են որպես եկամուտ վերաապահովագրողին (բրոքերին) ուղարկված հաշիվ-ապրանքագրի ամսաթվին՝ սույն հաշիվ-ապրանքագրում նշված չափով բոնուս վճարելու համար:

3.2.3.4 Հետաձգված ձեռքբերման ծախսերի (DAR) հաշվեգրում և փոփոխություն:

Ուղղակի ձեռքբերման ծախսումների հավասար ճանաչում ապահովելու համար (ստացված հավելավճարի համամասնությամբ), պայմանագրի ծախսումները կապիտալացվում են որպես հետաձգված ձեռքբերման ծախսումների (DAR) մաս, այնուհետև ծախսվում (ամորտիզացվում) որպես հավելավճարներ ձեռք բերվում համապատասխան պայմանագրերով: Ձեռքբերման ծախսումների չամորտիզացված մասը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում ճանաչվում է որպես ակտիվ:

Հատուկ ապահովագրական պայմանագրերի հետ կապված AAR-ների ճանաչումը դադարում է, երբ կնքվում կամ դադարեցվում է համապատասխան ապահովագրական պայմանագիրը:

Ընկերությունը հաշվարկում է OAP-ի գումարը յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվին:

Ընկերությունը փորձարկում է OAR-ի արժեզրկման համար:

3.2.3.5 Հետաձգված ձեռքբերումից եկամտի (DAR) հաշվարկ և փոփոխություն:

Անմիջական ձեռքբերումից եկամտի հավասար ճանաչում ապահովելու համար (ստացված պրեմիումի համամասնությամբ), արտագնա վերաապահովագրության պայմանագրերի կնքման հետ կապված եկամուտը կապիտալացվում է որպես հետաձգված ձեռքբերումից եկամտի (DAE) մաս, այնուհետև գանձվում է եկամտից (ամորտիզացված), քանի որ պրեմիաները ստացվում են: համապատասխան պայմանագրերով: Ձեռքբերումից եկամտի այն մասը, որը չի ամորտիզացվում հաշվետու ամսվա վերջում, ճանաչվում է որպես պարտավորություն:

Ընկերությունը յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի համար հաշվարկում է OAD-ի գումարը յուրաքանչյուր վերաապահովագրության պայմանագրի համար առանձին:

Հատուկ վերապահովագրության պայմանագրերի հետ կապված SAR-ների ճանաչումը դադարում է, երբ կատարվում է համապատասխան վերապահովագրության պայմանագիրը կամ դադարեցվում է:

3.2.4. Ապահովագրական գործունեությունից ստացված այլ եկամուտներ և ծախսեր

Ապահովագրական գործունեությունից ստացված այլ եկամուտներն ու ծախսերը ներառում են.

- եկամուտներ և ծախսեր՝ ավանդային հավելավճարների և վնասների գծով տոկոսների տեսքով.
- PSP-ի գործառնությունների գծով եկամուտներ և ծախսեր (քլիրինգի արդյունքների տարբերություններ, PSP-ի գծով չփոխհատուցվող ծախսեր, բնեղենով հաշվարկված վնասի գերազանցման չափը միասնական մեթոդաբանությամբ հաշվարկված գումարի նկատմամբ):
- ապահովագրական գործունեության հետ կապված այլ եկամուտներ և ծախսեր

Եկամուտները և ծախսերը ավանդային հավելավճարների և վնասների գծով տոկոսների տեսքով ճանաչվում են հետևյալ հաջորդականությամբ.

Ավանդված գումարների տոկոսների տեսքով եկամուտը ճանաչվում է մուտքային վերապահովագրության պայմանագրով նախատեսված չափով յուրաքանչյուր ամսվա վերջին օրը կամ տոկոսների ստացման օրը (եթե դա տեղի է ունենում մինչև հաշվետու ամսվա վերջը):

Արտագնա վերապահովագրության պայմանագրերով ավանդադրված գումարների տոկոսների տեսքով ծախսերը ճանաչվում են վերապահովագրության պայմանագրով նախատեսված չափով յուրաքանչյուր ամսվա վերջին օրը կամ տոկոսների վճարման օրը (եթե դա տեղի է ունենում մինչև հաշվետու ամսվա վերջը): .

Եկամուտներ և ծախսեր PES գործառնություններից

PES-ի հետ կապված եկամուտը ներկայացնում է դրական ֆինանսական արդյունք՝ հիմնված կատարված հաշվարկների վրա, որը սահմանվում է որպես պահանջի գումարի և քլիրինգի արդյունքների հիման վրա այս պահանջի համար ստացված մուտքերի միջև տարբերությունը:

PES-ի հետ կապված ծախսերն են.

- կատարված հաշվարկների հիման վրա բացասական ֆինանսական արդյունք, որը սահմանվում է որպես պահանջի գումարի և քլիրինգի արդյունքների հիման վրա այս պահանջի դիմաց ստացված գումարի տարբերություն.
- պահուստներ ապագա ծախսերի համար՝ PES-ի շրջանակներում չփոխհատուցվող ծախսերը ծածկելու համար.
- PES-ի շրջանակներում դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման պահուստ (այն դեպքերում, երբ Ընկերությունը տուժողի ապահովագրողն է).
- տուժողին վճարված գումարը, որը ենթակա չէ փոխհատուցման տուժողի ապահովագրողի կողմից PPV-ով (գրոյական պահանջ, իրավական ծախսեր), և որի համար պահուստ չի ձևավորվել.
- PPV գործառնությունների համար տրանսպորտային միջոցների փորձաքննության ծախսեր (այն դեպքերում, երբ Ընկերությունը տուժողի ապահովագրողն է), որոնց համար պահուստ չի ձևավորվել.
- բնեղենով հաշվարկված վնասի գերազանցման գումարը, որը հաշվարկվել է միասնական մեթոդաբանության կիրառմամբ այն կորուստների գնահատման համար, որոնց համար պահուստ չի ձևավորվել:

Այս ծախսերը և եկամուտները հաշվապահական հաշվառման մեջ ճանաչվում են փոխադարձ հաշվարկների (քլիրինգային տարբերությունների համար) կամ տուժողին վճարման ամսաթվին (տուժողի ապահովագրողի կողմից չփոխհատուցվող գումարների համար) / փորձագիտական կազմակերպությանը:

Նաև PES-ի շրջանակներում չփոխհատուցվող ծախսերի գնահատված պահուստների փոփոխությունը (այն դեպքում, երբ Ընկերությունը տուժողի ապահովագրողն է) ճանաչվում է որպես PES գործառնություններից եկամուտ կամ ծախս: Նման պահուստի գնահատումը կատարվում է ակտուարական մեթոդների կիրառմամբ հիմնված առկա վիճակագրության վրա:

Ուղղակի վնասների մարման դեբիտորական պարտքերը գնահատվում են արժեզրկման համար անհատական հիմունքներով:

3.2.5. Արժեզրկումից կորուստների պահուստների հետ կապված եկամուտներ և ծախսեր (RPO)

Ընկերությունը որպես ծախս (եկամուտ) ճանաչում է ակտիվների արժեզրկման պահուստների փոփոխությունների և ակտիվների (դեբիտորական պարտքերի) դուրսգրման գումարը:

- ապահովագրական պայմանագրեր, համաապահովագրություն;
- էլքային վերաապահովագրության պայմանագրեր;
- ապահովագրական պրեմիաների հաշվարկներ ապահովագրական գործակալների և բրոքերների հետ:
- փոխարինման և ռեգրեսի պահանջներ;
- վերաապահովագրության պայմանագրերով ապահովագրավճարների և վնասների պահեստ:
- PSP գործառնություններ (երբ Ընկերությունը ուղղակի ապահովագրող է)

Այդ նպատակով դեբիտորական պարտքերը ամեն ամիս ստուգվում են արժեզրկման համար, և պահուստ է ձևավորվում, եթե գործընկերները չեն պահպանում պարտքի մարման սահմանված ժամկետները:

Ապահովագրության և համաապահովագրության պայմանագրերի համար RPO-ներ ստեղծելու համար Ընկերությունը գնահատում է, թե արդյոք առկա են արժեզրկման օբյեկտիվ ապացույցներ առանձին-առանձին նշանակալի դեբիտորական պարտքերի համար: Անհատապես նշանակալի դեբիտորական պարտքերը պայմանագրով 5 մլն դրամը գերազանցող պարտքերն են:

Այնուհետև Ընկերությունը գնահատում է դեբիտորական պարտքերը պորտֆելի հիման վրա՝ ըստ վարկային ռիսկի խմբի՝ վերլուծելով չմարված պարտքերը Ընկերության օգտին հետևյալ տեսակի պայմանագրերով, որոնք կնքվել են առանց հավաքագրման միջնորդների մասնակցության:

- պայմանագրերով, որոնց պարտքը ժամկետանց է 91-ից մինչև 180 օր:
- պայմանագրերով, որոնց պարտքը ժամկետանց է 181-ից մինչև 270 օր
- պայմանագրերով, որոնց պարտքը 271 օրից ավելի ժամկետանց է:

Դեբիտորական պարտքերը ներառված են RPO-ում հետևյալ հաջորդականությամբ:

- 20% պահուստավորման դրույքաչափը կիրառվում է 91-ից 180 օր ժամկետանց պարտքի համար:
- 50% պահուստավորման դրույքաչափը կիրառվում է 181-ից 270 օր ժամկետանց պարտքի համար:
- Պահուստավորման 100% դրույքաչափը կիրառվում է ավելի քան 271 օր ժամկետանց պարտքի համար:

Պահուստի ընդհանուր գումարը կրճատվում է դեբիտորական պարտքերով, որոնք պաշտոնապես համապատասխանում են վերը նշված չափանիշներին, բայց որոնց համար հիմքեր կան ենթադրելու, որ դրանք կհավաքագրվեն:

3.3 Ապահովագրական պահուստների գնահատման և հաշվառման ընդհանուր սկզբունքներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվին Ընկերությունը կազմում է ապահովագրական պահուստներ և վերաապահովագրողների մասնաբաժիններ ապահովագրական պահուստներում:

Կորուստների պահուստները ձևավորվում են լավագույն գնահատման սկզբունքով:

Զվաստակած պրեմիումի պահուստը չի գնահատվում լավագույն գնահատման սկզբունքով: Այս պահուստի հետ կապված Ընկերությունը յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվին ստուգում է դրա արժեքի

համապատասխանությունը և, անհրաժեշտության դեպքում, ստեղծում է լրացուցիչ պահուստ չսպառվող ռիսկի համար:

3.3.1 Չվաստակած հավելավճարների պահուստ

Ապահովագրական պայմանագրերով չվաստակած պրեմիաների պահուստը գնահատվում է հետևյալ պահանջներին համապատասխան.

- Պահուստը գնահատվում է այնպես, որ ապահովվի ապահովագրական պայմանագրով (վերաապահովագրության համար ընդունված պայմանագիր) ապահովագրավճարի միասնական ճանաչումը որպես եկամուտ այդպիսի պայմանագրի գործողության ընթացքում:
- Եթե ապահովագրական պայմանագրով նախատեսված է ապահովագրական ծածկույթ մի քանի ռիսկերի համար, իսկ տարբեր ռիսկերի ծածկույթի ժամկետը չի համընկնում, ապա պահուստը հաշվարկվում է առանձին յուրաքանչյուր ռիսկի համար:
- Երկարաժամկետ պայմանագրերի (ռիսկերի) դեպքում պահուստը հաշվարկվում է պարտավորության այն ժամանակաշրջանների հիման վրա, որոնց առնչությամբ եկամուտը ճանաչվում է պրեմիումի հաշվեգրման տեսքով:

Չվաստակած պրեմիումի (չվաստակած պրեմիումի պահուստի) չափը հաշվարկելու համար օգտագործվում է «pro rata temporis» մեթոդը.

Չվաստակած պրեմիաների պահուստի հաշվարկը պայմանագրերով, որոնց համար ապահովագրողը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ չունի հավաստի տվյալներ առաջնային հաշվապահական հաշվառման փաստաթղթերի ավելի ուշ ստացման պատճառով, իրականացվում է նման պայմանագրերի հավելյալ հավելավճարների հաշվարկման հետ միաժամանակ՝ օգտագործելով ս.թ. լրացուցիչ հաշվեգրումների չափի հաշվարկման մեթոդների հիմքը.

Չվաստակած հավելավճարների պահուստը հաշվարկելիս չի կրճատվում հետաձգված ձեռքբերման ծախսերի չափով (հաշվարկը կատարվում է պրեմիումի ամբողջ գումարի միասնական ճանաչման հասնելու սկզբունքի հիման վրա՝ առանց դրա հետ կապված որևէ ծախսով նվազեցնելու):

3.3.2 Վերաապահովագրողների մասնաբաժինը չվաստակած պրեմիաների պահուստում

Ապահովագրության պայմանագրերով չվաստակած պրեմիաների պահուստում վերաապահովագրողների մասնաբաժինը հաշվարկվում է նույն սկզբունքների հիման վրա, ինչ բուն չվաստակած պրեմիաների պահուստը. Առանձին ռիսկերի ապահովագրական վերաապահովագրության ծածկույթի վավերականության ժամկետները՝ այնքանով, որքանով դա արտացոլված է չվաստակած պրեմիաների պահուստի հաշվարկում:

Նշված հաշվարկը կատարվում է հաշվի առնելով՝ արտաքին վերաապահովագրության պայմանագրերի պայմանները (ներառյալ վերաապահովագրության ձևը՝ ֆակուլտատիվ կամ պարտադիր, վերաապահովագրողի պատասխանատվության պայմանները, արտաքին վերաապահովագրության պայմանագրով ապահովագրավճարի չափը, վերաապահովագրության տեսակը՝ համամասնական. կամ անհամաչափ և այլն)

Չվաստակած պրեմիաների պահուստում վերաապահովագրողների բաժնետոմսերը կազմելիս հաշվի է առնվում վերաապահովագրության ակտիվների արժեքը կամ: Մասնավորապես, վերաապահովագրության հետ կապված ակտիվն արժեքրկվում է, եթե առկա են օբյեկտիվ ապացույցներ, որ Հնկերությունը չի կարող ստանալ իրեն հասանելիք բոլոր գումարները պայմանագրի պայմաններով. Առանձին վերլուծվում և գնահատվում են ապահովագրական կամ վերաապահովագրական գործունեությունը, ինչպես նաև վերաապահովագրողների սնանկության դեպքերը:

3.3.3 Կորուստների պահուստներ

Ապահովագրական պայմանագրերով կորստի պահուստները հաշվարկվում են հաշվի առնելով հետևյալ հաշվարկային պահանջները.

- Վնասի պահուստները ստեղծվում են ապահովագրված դեպքերի համար, որոնք տեղի են ունեցել մինչև հաշվետու ամսաթիվը: Հնարավոր ապագա կորուստների գծով պարտավորությունները ներառված չեն կորուստների պահուստներում:
- Կորուստների պահուստների լավագույն գնահատումը ներկայացնում է ապահովագրողի կողմից առաջացած պահանջների համար վճարելու պարտավորության ակնկալվող արժեքը, ինչպես գնահատվում է ակտուարի կողմից՝ առանց որևէ ակնհայտ կամ անուղղակի անվտանգության մարժայի:
- Կորուստների պահուստների գնահատումը, կախված պահուստի տեսակից, պետք է արտացոլի հետևյալ ապագա ծախսերը՝ կապված ապահովագրական դեպքերի հետ, որոնք տեղի են ունեցել մինչև հաշվետու ամսաթիվը.
  - ապահովագրական փոխհատուցման վճարումներ:
  - կորուստների մարման ուղղակի ծախսեր.
  - կորուստների մարման անուղղակի ծախսեր.
- կորուստների պահուստների գնահատումը ձևավորվում է առանձին, այսինքն. առանց հաշվի առնելու վերաապահովագրության գործառնությունների և ապահովագրական գործունեության հետ կապված այլ գործառնությունների ազդեցությունը, որոնք փոխհատուցում են ապահովագրողի ծախսերը (օրինակ՝ փոխառության և ռեգրեսի պահանջներից, ինչպես նաև գույքի ստացումից և (կամ) դրա օգտագործման մնացորդներից ստացված եկամուտները): Միաժամանակ ձևավորվում է նման գործարքներից բխող օգտակար մնացորդների փոխարինումից կամ վաճառքից ապագա եկամուտների առանձին գնահատում:

Կորուստների պահուստը գնահատվում է ակտուարի, ինչպես նաև Ընկերության փորձագետների և արտաքին փորձագետների կողմից արված ենթադրությունների և դատողությունների հիման վրա: Տարեկան հաշվետվության ամսաթվերին կատարվում է նախորդ հաշվետու ամսաթվերին ձևավորված կորուստների պահուստների համարժեքության հետահայաց վերլուծություն: Վերլուծության արդյունքների հիման վրա ընկերության ակտուարային մասնագետները որոշում են, թե արդյոք անհրաժեշտ է վերանայել կորուստների պահուստները գնահատելիս օգտագործվող ենթադրություններն ու դատողությունները: Կորուստների պահուստների հետահայաց վերլուծությունն իրականացվում է այնպես, որ բացառվի փոխարժեքների փոփոխությունների ազդեցությունը գնահատումների ճշգրտության վրա:

Առանձնացվում են կորստի պահուստների հետևյալ տեսակները .:

- հայտարարագրված, բայց չլուծված կորուստների պահուստ (RZNU) - ապահովագրական վճարումներ կատարելու հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ապահովագրողի չկատարված կամ թերի կատարած պարտավորությունների գնահատում, որի առաջացման փաստը ապահովագրողին հայտարարվել է օրենքով կամ պայմանագրով սահմանված կարգով: հաշվետու կամ նախորդ ժամանակաշրջաններ.
- տեղի ունեցած, բայց չհաղորդված կորուստների պահուստ (IBNR) - ապահովագրական կորուստները վճարելու պարտավորությունների գնահատում ապահովագրված դեպքերի համար, որոնք տեղի են ունեցել մինչև հաշվետու ամսաթիվը, որոնց առաջացումը չի հայտարարվել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, կամ հաղորդված ապահովագրական դեպքերի համար, բայց որոնք եղել են. Նախկինում գնահատված է Հայտարարված կորուստների պահուստը անբավարար է.
- Կորուստների մարման ուղղակի և անուղղակի ծախսերի պահուստը առանձին չի ստեղծվում. վերցված է մինչև հաշվետու ամսաթվից առաջացած կորուստների մարման առաջիկա ուղղակի և անուղղակի ծախսերի գնահատումը, ինչպես հայտարարված, այնպես էլ չհայտարարված հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: հաշվի առնել RZNU-ն հաշվարկելիս:

Կորուստների պահուստի չափը հաշվարկելու համար օգտագործվում են հետևյալ մեթոդները.

- վիճակագրական մեթոդներ
- անհատական (փորձագիտական) գնահատում յուրաքանչյուր դեպքի համար

Այն դեպքերում, երբ չկա վիճակագրական մեթոդների կիրառման հուսալի վիճակագրական հիմք, կիրառվում է փորձագիտական գնահատում:

Կորուստների պահուստները հաշվապահական հաշվառման մեջ արտացոլվում են բիզնես ուղղություններով, որոնց նկատմամբ ձևավորվում են այդպիսի պահուստներ:

Պահուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվին:

3.3.4 Վերաապահովագրողների մասնաբաժինը վնասների պահուստներում

Ապահովագրության պայմանագրերով վնասների պահուստներում վերաապահովագրողների մասնաբաժինը հաշվարկվում է արտացոլելու վերաապահովագրողների պարտավորությունների գնահատումը՝ կապված վնասների իրենց մասնաբաժնի հատուցման հետ այն վնասների համար, որոնց համար կազմվել է վնասի պահուստ:

Հաշվապահական հաշվառման մեջ առանձնանում են վերաապահովագրողների բաժնետոմսերի հետևյալ տեսակները.

- վերաապահովագրողների մասնաբաժինը հայտարարված, բայց չմարված վնասների պահուստում (RZNU) - հաշվետու ամսաթվի դրությամբ վերաապահովագրողների չկատարված կամ թերի կատարած պարտավորությունների գնահատում՝ ապահովագրողին հատուցելու այն ապահովագրական վճարների մի մասը, որոնց նկատմամբ հայտարարված պահուստը. բայց ձևավորվել են չմարված կորուստներ (RZNU).
- տեղի ունեցած, բայց չհայտարարված վնասների պահուստում վերաապահովագրողների մասնաբաժինը (IBNR) - հաշվետու ամսաթվի դրությամբ չկատարված կամ ամբողջությամբ չկատարված վերաապահովագրողների պարտավորությունների գնահատում՝ ապահովագրողին հատուցելու ապահովագրական վճարների մի մասը, որոնց առնչությամբ: ձևավորվել է տեղի ունեցած, բայց չհաղորդված կորուստների պահուստը (IBNR).

Հայտարարված, բայց չմարված վնասների պահուստում վերաապահովագրողների մասնաբաժնի հաշվարկը կատարվում է վերաապահովագրության պայմանագրերի պայմանների հիման վրա (ներառյալ վերաապահովագրության ձևը՝ ֆակուլտատիվ կամ պարտադիր, վերաապահովագրողի պատասխանատվության պայմանները, պրեմիումի չափը, էլքային վերաապահովագրության պայմանագիրը, վերաապահովագրության տեսակը՝ համամասնական կամ անհամաչափ և այլն), ինչպես կիրառվում է հայտարարված, բայց չմարված վնասների գումարների նկատմամբ, որոնց համար ձևավորվում է հայտարարված, բայց չմարված վնասների պահուստ:

Վերաապահովագրողների մասնաբաժնի հաշվարկը պահուստում տեղի ունեցած, բայց չհաղորդված կորուստների համար հիմնված է վիճակագրական մեթոդի վրա:

Վնասների պահուստներում վերաապահովագրողների բաժնետոմսերը կազմելիս հաշվի է առնվում վերաապահովագրության ակտիվների արժեզրկումը: Մասնավորապես, վերաապահովագրության հետ կապված ակտիվն արժեզրկվում է, եթե առկա են օբյեկտիվ ապացույցներ, որ Ընկերությունը չի կարող ստանալ իրեն հասանելիք բոլոր գումարները պայմանագրի պայմաններով. Առանձին վերլուծվում և գնահատվում են ապահովագրական կամ վերաապահովագրական գործունեությունը, ինչպես նաև վերաապահովագրողների սնանկության դեպքերը:

Վերաապահովագրողների մասնաբաժինը վնասների պահուստում արտացոլվում է հաշվապահական հաշվառման մեջ՝ ըստ բիզնես ուղղությունների, որոնց համար ձևավորվում է այս պահուստը:

Փոխառությունից և ռեսուրսից ապագա մուտքերի գնահատում և օգտագործելի մնացորդների ապագա մուտքերի գնահատում (բաց թողնված)

Փոխանցումից և ռեսուրսից ապագա եկամուտների գնահատումը, ինչպես նաև օգտակար մնացորդները (հրաժարվելը) ներկայացնում են ակնկալվող ապագա եկամուտների լավագույն գնահատականը, որոնք առաջանում են Ընկերության կողմից ապահովագրական պայմանագրերով ստանձնած պարտավորությունների կատարումից: Համապատասխան գնահատումը կատարվում է միայն այն ակնկալվող եկամուտների համար, որոնք վերաբերում են մինչև հաշվետու ամսաթվից առաջացած կորուստներին:

Փոխառությունից և ռեսուրսից ապագա եկամուտների, ինչպես նաև օգտակար մնացորդների գնահատումը կատարվում է լավագույն գնահատման սկզբունքների համաձայն՝ հիմնված եկամուտների առկա վիճակագրության վրա՝ ըստ կորուստների ժամանակաշրջանների, ինչպես նաև Ընկերության մասնագետների փորձագիտական դատողությունների հիման վրա:

Փոխառությունից և ռեզրեսից ապագա եկամտի չափը, ինչպես նաև օգտակար մնացորդները հաշվարկելու համար օգտագործվում են կորուստների պահուստների հաշվարկման մեթոդներին նման մեթոդներ:

- a) վիճակագրական մեթոդներ;
- b) անհատական (փորձագիտական) գնահատում:

Յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում կատարվում է փոխարինումից և ռեզրեսից ստացված ապագա եկամուտների, ինչպես նաև օգտակար մնացորդների (հրաժարվածների) գնահատում:

Վերաապահովագրողների մասնաբաժինը փոխարինումից և ռեզրեսից ապագա մուտքերի գնահատման և օգտագործելի մնացորդների ապագա մուտքերի գնահատման մեջ (հրաժարվել է)

Վերաապահովագրողների մասնաբաժինը փոխարինումից և ռեսուրսից ստացված ապագա մուտքերի գնահատման մեջ, ինչպես նաև օգտակար մնացորդները (հրաժարվելը) ներկայացնում է ակնկալվող ապագա վճարումները վերաապահովագրողներին ապահովագրական պայմանագրերով նախատեսված պարտավորությունների կատարման արդյունքում առաջացող եկամուտների մի մասի նկատմամբ: .

Վերաապահովագրողների մասնաբաժինը գնահատման մեջ որոշվում է նույն սկզբունքների հիման վրա, ինչ գնահատումն ինքնին՝ հաշվի առնելով էլքային վերաապահովագրության պայմանագրերի պայմանները (ներառյալ վերաապահովագրության ձևը՝ ֆակուլտատիվ կամ պարտադիր, վերաապահովագրողի պատասխանատվության ժամկետը, պրեմիումի չափը: էլքային վերաապահովագրության պայմանագրով վերաապահովագրության տեսակը՝ համամասնական կամ անհամաչափ և այլն):

Վերաապահովագրողների մասնաբաժնի հաշվարկը փոխարինումից և ռեզրեսից ապագա մուտքերի գնահատման և օգտագործելի մնացորդների (բաց թողնվածների) ապագա մուտքերի գնահատումն իրականացվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

3.3.5 Ապահովագրական պայմանագրերով գոյացած պարտավորությունների համապատասխանության ստուգում

3.3.5.1 Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ դեռ ուժի մեջ գտնվող պայմանագրերով ստանձնած պարտավորությունների համապատասխանության ստուգում:

Ապահովագրական պայմանագրերով նախատեսված պարտավորությունների գումարի համարժեքությունը ստուգվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվին: Աուդիտն իրականացվում է ապահովելու համար, որ չվաստակած պրեմիումի պահուստի գումարը բավարար է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գործող ապահովագրական պայմանագրերի պորտֆելի և վերաապահովագրության համար ընդունված պայմանագրերի հետ կապված ակնկալվող բոլոր ծախսերը ծածկելու համար:

Աուդիտ իրականացնելիս պարտավորությունները գնահատվում են բոլոր գոյություն ունեցող պայմանագրերի համար հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ հիմնվելով նման պայմանագրերով ապագա եկամտի և ծախսերի

գումարի ընթացիկ գնահատված ակնկալիքների վրա: Ապագա եկամուտների և ծախսերի գնահատումները ներառում են.

- ապահովագրական իրադարձության առաջացման կամ ապահովագրավճարի վերադարձի հետ կապված ծախսերը պայմանագրի դադարեցման դեպքում, ներառյալ հաշվարկային ծախսերը (հաշվի են առնվում միայն գոյություն ունեցող պայմանագրերի համաձայն հաշվետու ամսաթվից հետո տեղի ունեցած ապահովագրական դեպքերը).
- վերը նշված վճարումների առնչությամբ ապահովագրված գույքի ռեսուրսների, փոխարինումների, օգտագործելի մնացորդների մուտքերից եկամուտ.
- պայմանագրային աջակցության ծախսեր:

Պարտավորությունների համարժեքության ստուգումն իրականացվում է որպես ամբողջություն Ընկերության ողջ պորտֆելում:

3.3.5.2 Կնքված պայմանագրերի ստուգում, որոնք ուժի մեջ չեն մտել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ

Առանձին-առանձին, ապահովագրավճարի բավարարությունը ստուգվում է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ կնքված պայմանագրերի համար, որոնց համար ապահովագրական ծածկույթի սկիզբը սկսվում է հաշվետու ամսաթվից հետո: Նման վերլուծությունը ենթակա է պայմանագրերի, որոնք Ընկերությունն իրավունք չունի միակողմանի լուծելու, կամ որոնց դադարեցումը կապված կլինի ապահովադիրին տույժեր, տույժեր կամ այլ փոխհատուցումներ վճարելու անհրաժեշտության հետ (անխուսափելի պայմանագրեր):

Ապահովագրավճարի համարժեքությունը ստուգվում է հաշվետու ամսաթվին այնպես, ինչպես ստուգվում է գոյություն ունեցող պայմանագրերով չվաստակած պրեմիաների պահուստի բավարարությունը (տես.0) հաշվի առնելով ապագա պրեմիումի եկամուտը (որը տեղի կունենա ապահովագրական ծածկույթի մեկնարկի ամսաթվին) և համապատասխան միջնորդավճարի հաշվարկման ապագա ծախսը:

3.3.6 Պարտավորությունների համապատասխանության ստուգման արդյունքների արտացոլման կարգը

ա) ապահովագրական պայմանագրերով, որոնք գործում են հաշվետու ամսաթվի դրությամբ

Եթե հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գործող պայմանագրերով պարտավորությունների ընթացիկ արժեքը, որը գնահատվել է համարժեքության ստուգման ընթացքում, գերազանցում է.

- չվաստակած պրեմիումի պահուստի հաշվեկշռային արժեքը և
- OAR-ի գումարը, սա նշանակում է, որ չվաստակած պրեմիումի պահուստի հաշվեկշռային գումարը բավարար չէ:

Եթե նման ավելցուկ-դեֆիցիտի գումարը փոքր է OAR-ի արժեքից, ապա OAR-ի գումարը ենթակա է կրճատման դեֆիցիտի չափով:

Եթե դեֆիցիտի գումարը մեծ է OAR-ի չափից, ապա OAR-ը չի ճանաչվում որպես ակտիվ: Բացի այդ, լրացուցիչ պարտավորությունը ենթակա է ճանաչման դեֆիցիտի չափով, որը կրճատվել է OAR-ի սկզբնական գումարով:

Այս լրացուցիչ պարտավորությունը գրանցվում է որպես չսպառված ռիսկի պահուստ (URR):

բ) ապահովագրական պայմանագրերով, որոնք ուժի մեջ չեն մտել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Եթե անխուսափելի պայմանագրերով պարզավճարի բավարարությունը ստուգելու արդյունքում պարզվում է, որ նման պայմանագրերով պարտավորությունների կատարման ակնկալվող ծախսերը գերազանցում են ակնկալվող եկամուտը, ապա հաշվետու ամսաթվի դրությամբ լրացուցիչ պարտավորություն է արտացոլվում ավելցուկի չափով: նման պայմանագրերով նախատեսված պարտավորությունների կատարման ակնկալվող ծախսերը ակնկալվող եկամտի նկատմամբ (որպես չսպառված ռիսկի պահուստ):

Սույն պայմանագրերով ճանաչված պարտավորության չափը չի կարող գերազանցել ապահովադիրին տույժերի, տույժերի կամ այլ հատուցումների չափը, որը Ընկերությունը պետք է վճարի ապահովադիրին պայմանագրի միակողմանի խզման դեպքում (եթե այդպիսի խզումը հնարավոր է):

4. Ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական պարտավորություններ

Ընկերությունը հաշվառում է ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները՝ համաձայն ՖՀՄՍ 9-ի:

Նախնական ճանաչում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները ճանաչվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, երբ Ընկերությունը կնքում է պայմանագրային հարաբերություններ, որոնք վերաբերում են ֆինանսական գործիքներին: Ֆինանսական ակտիվների բոլոր սովորական գնումները գրանցվում են առևտրի ամսաթվի դրությամբ, որն այն ամսաթվին է, երբ Ընկերությունը պարտավորվում է գնել կամ վաճառել ֆինանսական ակտիվը: Բոլոր մյուս ձեռքբերումները ճանաչվում են, երբ կազմակերպությունը դառնում է ֆինանսական գործիքի պայմանագրի կողմ:

Ֆինանսական ակտիվը կամ պարտավորությունը սկզբնապես չափվում է իրական արժեքով՝ գումարած, ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության դեպքում, որը չի հաշվառվում իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով, գործարքի ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը:

Սկզբնական ճանաչման ժամանակ ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի լավագույն ապացույցը սովորաբար գործարքի գինն է, այսինքն՝ վճարված կամ ստացված հատուցման իրական արժեքը: Սկզբնական ճանաչման արդյունքում շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է միայն այն դեպքում, եթե կա տարբերություն իրական գնի և գործարքի գնի միջև, ինչպես վկայում են նույն գործիքի այլ դիտարկելի ընթացիկ գործարքները կամ գնահատման մոդելը, որն օգտագործում է միայն դիտարկելի շուկայական տվյալները որպես հիմք:

Գործարքի ծախսերը լրացուցիչ ծախսեր են, որոնք ուղղակիորեն վերագրվում են ֆինանսական գործիքի ձեռքբերմանը, թողարկմանը կամ օտարմանը: Աճող ծախսերը այն ծախսերն են, որոնք չէին կատարվի, եթե գործարքը չկատարվեր: Գործարքի ծախսերը ներառում են գործակալներին (ներառյալ՝ որպես վաճառքի գործակալներ հանդես եկող աշխատակիցներին), խորհրդատուներին, բրոքերներին և դիլերներին վճարվող վճարները և միջնորդավճարները, կարգավորող մարմիններին և արժեթղթերի բորսաներին պարտադիր վճարումները և փոխանցման հարկերն ու տուրքերը: Գործարքի ծախսերը չեն ներառում պարտքի հավելավճարները կամ զեղչերը, ֆինանսավորման ծախսերը, ներքին վարչական ծախսերը կամ պահեստավորման ծախսերը:

Ֆինանսական ակտիվների դասակարգում

Սկզբնական ճանաչման ժամանակ ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են հետևյալ չափումների կատեգորիաներից մեկում.

- ամորտիզացված արժեքով չափված ֆինանսական ակտիվներ.
- իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ՝ իրական արժեքի փոփոխություններով, որոնք արտացոլված են այլ համապարփակ եկամուտներում.
- ֆինանսական ակտիվներ, որոնք չափվում են իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով տվյալ ժամանակաշրջանի համար:

Ընկերությունը դասակարգում է ֆինանսական ակտիվները՝ հիմնվելով բիզնես մոդելի վրա, որն օգտագործում է կազմակերպությունը ֆինանսական ակտիվները կառավարելու համար և այդ ֆինանսական ակտիվների դրամական միջոցների պայմանագրային հոսքերի բնութագրերը:

4.1. Ամորտիզացված արժեքով չափված ֆինանսական ակտիվներ

- Ֆինանսական ակտիվը չափվում է ամորտիզացված արժեքով, եթե առկա են հետևյալ երկու պայմանները.
- a) ակտիվը պահվում է որպես բիզնես մոդելի մաս, որի նպատակն է պահել ակտիվը պայմանագրային դրամական հոսքերի հավաքագրման համար. Եվ
  - b) Ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները, նշված ամսաթվերին, առաջացնում են դրամական միջոցների հոսքեր, որոնք բացառապես մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ են չմարված մայր գումարի վրա:

Չափում նախնական ճանաչումից հետո

Սկզբնական ճանաչումից հետո և մինչև ապաճանաչումը ֆինանսական ակտիվները չափվում են ամորտիզացված արժեքով:

Ֆինանսական ակտիվների ամորտիզացված արժեքն այն գումարն է, որով ֆինանսական ակտիվը չափվում է սկզբնական ճանաչումից հետո՝ հանած հիմնական վճարումները, ստացված տոկոսային եկամուտը, գումարած հաշվեգրված տոկոսային եկամուտը արդյունավետ տոկոսադրույքով և կրճատվում է ակնկալվող վարկային կորուստների պահուստով:

Ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը ֆինանսական ակտիվի ամորտիզացված արժեքն է՝ նախքան կորուստների պահուստի չափի ճշգրտումը: Համախառն հաշվեկշռային արժեքը հաշվարկվում է արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով: Արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը համապատասխան ժամանակահատվածում տոկոսային եկամուտների կամ տոկոսային ծախսերի բաշխման մեթոդ է՝ գործիքի համախառն հաշվեկշռային արժեքի վրա յուրաքանչյուր ժամանակաշրջանում հաստատուն տոկոսադրույք ապահովելու համար (արդյունավետ տոկոսադրույք), բացառությամբ.

- a) ձեռք բերված կամ առաջացած վարկային արժեգրկված ֆինանսական ակտիվներ: Նման ֆինանսական ակտիվների համար Ընկերությունը պետք է կիրառի արդյունավետ տոկոսադրույքը՝ ճշգրտված վարկային ռիսկով, սկզբնական ճանաչումից ի վեր ֆինանսական ակտիվի ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ.
- b) ֆինանսական ակտիվներ, որոնք ձեռք բերված կամ առաջացած վարկային արժեգրկված ֆինանսական ակտիվներ չեն, բայց հետագայում դառնում են վարկային արժեգրկված ֆինանսական ակտիվներ: Նման ֆինանսական ակտիվների համար Ընկերությունը պետք է կիրառի արդյունավետ տոկոսադրույքը ֆինանսական ակտիվի ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ հետագա հաշվետու ժամանակաշրջաններում:

Այն ակտիվների համար, որոնք հետագայում դասակարգվում են որպես ամորտիզացված արժեքով չափված, տոկոսային եկամուտը, ակնկալվող վարկային կորուստները և արտարժույթային օգուտները կամ վնասները ճանաչվում են ժամանակաշրջանի շահույթում կամ վնասում: Երբ այդպիսի ակտիվը ապաճանաչվում է, արդյունքում առաջացող ցանկացած օգուտ կամ վնաս ճանաչվում է ժամանակաշրջանի շահույթում կամ վնասում:

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվին Ընկերությունը պետք է ճանաչի ակնկալվող վարկային կորուստների պահուստ: Ակնկալվող վարկային կորուստների գնահատման մոդելը նախատեսում է ակնկալվող վարկային կորուստների պահուստի չափի որոշումը.

- a) կամ 12 ամսվա ընթացքում սպասվող վարկային կորուստների չափով.
- b) կամ ֆինանսական ակտիվի կյանքի ընթացքում սպասվող վարկային կորուստների չափը:

Խմբային հիմունքներով ակնկալվող վարկային կորուստները գնահատելու համար Ընկերությունն օգտագործում է ակնկալվող վարկային կորուստների մոտեցումը՝ օգտագործելով Standard & Poor's-ի դեֆոլտի հավանականության աղյուսակը:

Ընկերությունը ներառում է ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվները հետևյալ կերպ.

- a) կանխիկ և դրամական միջոցների համարժեքներ;
- b) տրված ավանդներ և վարկեր;

- c) ներդրումներ որակավորող բիզնես մոդելի շրջանակներում պահվող պարտքային արժեթղթերում և սահմանված ժամկետներում դրամական միջոցների հոսքեր ստանալու պայմանագրային պայմաններին համապատասխան, որոնք բացառապես մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ են չմարված մայր գումարի վրա.
- d) այլ ֆինանսական դեբիտորական պարտքեր և այլ ֆինանսական ակտիվներ, որոնք համապատասխանում են ամորտիզացված արժեքով հաշվառման պայմաններին.
- e) Թողարկողի կողմից թողարկված ամբողջ գումարով գնված պարտքային արժեթղթերը հաշվառվում են որպես պարտքային արժեթղթեր:

4.1.1. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցների համարժեքները դրամական ակտիվներ են, որոնք կարող են փոխակերպվել դրամական միջոցների շատ կարճ ժամանակում, և որոնք ենթակա են արժեքի փոփոխության աննշան ռիսկի:

Ընկերության դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ներառում են.

- a) կանխիկ գումար;
- b) վարկային կազմակերպությունների հետ ընթացիկ հաշիվների մնացորդները.
- c) վարկային կազմակերպություններում միջոցների կարճաժամկետ տեղաբաշխում մինչև 90 օր ժամկետով՝ ներառյալ տեղաբաշխման օրվանից (ժամկետը հաշվարկվում է բանաձևով = «պայմանագրի գործողության ժամկետը» հանած «տեղաբաշխման ամսաթիվը/համաձայնագրի մեկնարկը» «) պայմանագրերով նախատեսված որևէ ծանրաբեռնվածության, ինչպես նաև այդ տեղաբաշխված միջոցների արժեզրկման մասին ենթադրելու հիմքերի բացակայության դեպքում.
- d) տարանցիկ միջոցներ (փոխանցվում են հավաքագրման համար, դեբետագրվում են բանկային հաշվից, բայց չեն մուտքագրվում այլ բանկային հաշվին):

Սույն հոդվածում ներառված չեն «խնդրահարույց» վարկային հաստատություններում, այդ թվում՝ ուժը կորցրած լիցենզիա ունեցողների և դրամական միջոցների ժամկետանց կարճաժամկետ տեղաբաշխումների մնացորդները:

4.1.2. Տրված ավանդներ և փոխառություններ

Վարկային կազմակերպությունների հետ ավանդային պայմանագրերով դրված միջոցները հիմնականում ներառում են Ընկերության ավանդները վարկային կազմակերպություններում, որոնց մարման ժամկետը 90 օրից ավելի է՝ տեղաբաշխման օրվանից (ժամկետի հաշվարկն իրականացվում է բանաձևով = «պայմանագրի գործողության ժամկետը» հանած. «Պայմանագրի կնքման/սկզբի ամսաթիվը»):

Վարկի կամ ավանդի պայմանագրով դրված դրամական միջոցները սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով՝ գումարած ձեռքբերմանը ուղղակիորեն վերագրվող գործարքի ծախսերը:

Գումարները հետագայում վերաչափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը (EIR):

ESP մեթոդը չի կարող կիրառվել վարկային և ավանդային պայմանագրերի վրա, որոնց դեպքում միաժամանակ բավարարվում են հետևյալ պայմանները.

- a) վավերականության ժամկետը սկզբնական ճանաչման պահից 1 (մեկ) տարուց պակաս է.
- b) ESP մեթոդով հաշվարկված համախառն հաշվեկշռային արժեքի և տոկոսային եկամուտների ճանաչման ուղիղ մեթոդով հաշվարկված համախառն հաշվեկշռային արժեքի միջև տարբերությունը էական չէ.
- c) բանկային ավանդային պայմանագրերին՝ «ըստ ցանկության» մարման ժամկետով:

Վարկային պայմանագրի կամ բանկային ավանդի նախնական ճանաչումից հետո պայմանագրով հաշվարկված ESP-ն կարող է ճանաչվել որպես ոչ շուկայական:

Այս դեպքում շուկայական տոկոսադրույքը օգտագործվում է վարկի կամ ավանդի ամորտիզացված արժեքը հաշվարկելու համար որպես ESP, իսկ համախառն հաշվեկշռային արժեքը ենթակա է վերահաշվարկի: Վերահաշվարկի արդյունքը արտացոլում է.

- a) եկամուտ – եթե շուկայական դրույքաչափը ցածր է պայմանագրով հաշվարկված ESP-ից.
  - b) ծախս – եթե շուկայական դրույքաչափը ավելի բարձր է, քան պայմանագրով հաշվարկված ESP-ն:
- Վարկային կազմակերպություններում ներդրված ավանդների նկատմամբ հաշվեկշռված տոկոսները արտացոլվում են հաշվեկշռում՝ որպես համապատասխան ավանդների մաս:

4.2. Ֆինանսական ակտիվներ, որոնք չափվում են իրական արժեքով այլ համապարփակ եկամուտների միջոցով

Ֆինանսական ակտիվը չափվում է իրական արժեքով այլ համապարփակ եկամտի միջոցով, եթե առկա են հետևյալ երկու պայմանները.

- a) ակտիվը պահվում է որպես բիզնես մոդելի մի մաս, որի նպատակն է ն՛ ակտիվները պահել պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը հավաքելու և թե՛ ֆինանսական ակտիվները վաճառելու համար. Եվ
- b) Ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները, նշված ամսաթվերին, առաջացնում են դրամական միջոցների հոսքեր, որոնք բացառապես մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ են չմարված մայր գումարի վրա:

Չափում նախնական ճանաչումից հետո

Սկզբնական ճանաչումից հետո և մինչև ապաճանաչումը ֆինանսական ակտիվները չափվում են իրական արժեքով:

Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը որոշվում է «Իրական արժեքի չափում» ՖՀՄՍ 13-ի համաձայն: Իրական արժեքն այն գինն է, որը կարող է ստացվել արժեթղթերի շուկայի մասնակիցների միջև կանոնավոր գործարքում արժեթղթերի վաճառքի միջոցով գնահատման ամսաթվին:

Այն ակտիվների համար, որոնք հետագայում նշանակվում են որպես իրական արժեքով այլ համապարփակ եկամտի միջոցով, տոկոսային եկամուտը, ակնկալվող վարկային կորուստները և արտարժույթից օգուտները կամ վնասները ճանաչվում են ժամանակաշրջանի շահույթում կամ վնասում: Այլ օգուտները և վնասները, որոնք առաջանում են այս ակտիվների իրական արժեքի վերագնահատումից, ճանաչվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում: Երբ այդպիսի ակտիվը ապաճանաչվում է, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում նախկինում ճանաչված կուտակային օգուտը կամ վնասը վերադասակարգվում է սեփական կապիտալից ժամանակաշրջանի շահույթին կամ վնասին:

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվին Ընկերությունը պետք է ճանաչի ակնկալվող վարկային կորուստների պահուստ:

Ընկերությունը ներառում է հետևյալ ֆինանսական ակտիվները, որոնք չափվում են իրական արժեքով այլ համապարփակ եկամտի միջոցով.

- a) ներդրումներ որակավորող բիզնես մոդելի շրջանակներում պահվող պարտքային արժեթղթերում և սահմանված ժամկետներում դրամական միջոցների հոսքեր ստանալու պայմանագրային պայմաններին համապատասխան, որոնք բացառապես մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ են չմարված մայր գումարի վրա.
- b) ներդրումներ բաժնետիրական արժեթղթերում, որոնք չեն պահվում առևտրի համար: Բաժնային գործիքում ներդրման սկզբնական ճանաչման ժամանակ, որը չի պահվում առևտրային նպատակներով, Ընկերությունը կարող է բնութել (հետագայում վերանայման ենթակա չէ) ներկայացնել այլ համապարփակ եկամուտում ներդրման իրական արժեքի հետագա փոփոխությունները: Այդ գումարները, որոնք ճանաչվել են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում, ոչ մի դեպքում չեն վերադասակարգվում ժամանակաշրջանի շահույթում կամ վնասում: Այնուամենայնիվ, այս ներդրումներից ստացված շահաբաժինները սովորաբար ճանաչվում են տվյալ ժամանակաշրջանի շահույթում կամ վնասում:

4.3. Ֆինանսական ակտիվներ, որոնք չափվում են իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով

Ֆինանսական ակտիվները, որոնք չեն համապատասխանում ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով այլ համապարփակ եկամտի միջոցով հետագա չափման համար, չափվում են իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Ֆինանսական ակտիվի սկզբնական ճանաչման ժամանակ կազմակերպությունը կարող է այն առանց հետագա վերադասակարգման իրավունքի նշանակել որպես իրական արժեքով չափված շահույթի կամ վնասի միջոցով, եթե դա կվերացնի կամ զգալիորեն կկրճատի հաշվապահական հաշվառման անհամապատասխանությունը, որն այլ կերպ կառաջանար չափման հիմքը, ակտիվները կամ պարտավորությունները կամ դրանց հետ կապված օգուտների և վնասների ճանաչումը:

Չափում նախնական ճանաչումից հետո

Սկզբնական ճանաչումից հետո և մինչև ապաճանաչումը ֆինանսական ակտիվները չափվում են իրական արժեքով:

Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը որոշվում է «Իրական արժեքի չափում» ՖՀՄՍ 13-ի համաձայն: Իրական արժեքն այն գինն է, որը կարող է ստացվել արժեթղթերի շուկայի մասնակիցների միջև կանոնավոր գործարքում արժեթղթերի վաճառքի միջոցով գնահատման ամսաթվին:

Այն ակտիվների համար, որոնք հետագայում նշանակվում են որպես իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով, բոլոր օգուտներն ու վնասները ճանաչվում են տվյալ ժամանակաշրջանի շահույթում կամ վնասում:

4.4. Ֆինանսական պարտավորություններ

Ընկերությունը պետք է դասակարգի (առանց հետագա վերադասակարգման իրավունքի) բոլոր ֆինանսական պարտավորությունները, ներառյալ վարկից, պետական կազմակերպություններից և իրավաբանական անձանցից, ֆիզիկական անձանցից և թողարկված պարտքային արժեթղթերից գոյացած միջոցները, որոնք հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով, բացառությամբ.

- a) իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ: Նման պարտավորությունները, ներառյալ ածանցյալ գործիքները, որոնք կազմում են պարտավորություններ, հետագայում չափվում են իրական արժեքով.
- b) ֆինանսական պարտավորություններ, որոնք առաջանում են, երբ ֆինանսական ակտիվի փոխանցումը չի համապատասխանում ապաճանաչման կամ երբ կիրառվում է շարունակական ներգրավվածության սկզբունքը.
- c) վարկային պարտավորություններ, ներառյալ ֆինանսական երաշխիքների պայմանագրերը և վարկային պարտավորությունները.
- d) շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով վարկ տրամադրելու պարտավորություններ.
- e) Ձեռքբերողի կողմից որպես ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման մաս ճանաչված պայմանական հատուցում:

Ֆինանսական պարտավորության սկզբնական ճանաչման ժամանակ Ընկերությունը, առանց հետագա վերադասակարգման իրավունքի, կարող է այն սահմանել որպես իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով՝ ՖՀՄՍ 9-ում նշված դեպքերում:

Որպես ֆինանսական պարտավորություն դասակարգված ֆինանսական գործիքի կամ դրա բաղադրիչների հետ կապված տոկոսները, շահաբաժինները, կորուստները և օգուտները ճանաչվում են որպես եկամուտ կամ ծախս ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

4.5. Ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվների ապաճանաչում

Կազմակերպությունը ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվը, երբ այն.

- ա) կորցնում է պայմանագրային իրավունքները ֆինանսական ակտիվից դրամական միջոցների հոսքերի նկատմամբ. կամ
- բ) փոխանցում է ֆինանսական ակտիվը մի գործարքի մեջ, որտեղ ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու օգուտները փոխանցվում են մեկ այլ կողմի, կամ որի դեպքում. Ընկերությունը չի փոխանցում կամ չի պահպանում ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված էականորեն բոլոր ռիսկերն ու օգուտները, սակայն չի պահպանում ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը:

Վերահսկողությունը պահպանվում է, եթե կոնտրագենտը գործնականում չունի ակտիվը ամբողջությամբ վաճառելու ոչ կապակցված երրորդ կողմին՝ առանց վաճառքի վրա սահմանափակումներ դնելու: Ընկերության կողմից ստեղծված կամ պահպանվող փոխանցված ֆինանսական ակտիվների նկատմամբ ցանկացած բաժնեմաս, որը համապատասխանում է ապաճանաչմանը, ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչվում է որպես առանձին ակտիվ կամ պարտավորություն:

Եթե Ընկերությունը պահպանում է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը այն փոխանցելիս, ապա այն շարունակում է ճանաչել ակտիվը այնքանով, որքանով այն պահպանում է ակտիվի նկատմամբ շահագրգռվածությունը, որը սահմանվում է որպես Ընկերության ազդեցությունը դրա արժեքի փոփոխության նկատմամբ:

Ընկերությունը դուրս է գրում անհավաքագրելի համարվող ակտիվները:

Ֆինանսական պարտավորությունների ապաճանաչում

Կազմակերպությունը ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը (կամ ֆինանսական պարտավորության մի մասը), երբ համապատասխան պարտավորությունը բավարարված է, վերապահված է, չէղյալ է հայտարարվում կամ ավարտվում է: Երբ գոյություն ունեցող ֆինանսական պարտավորությունը փոխարինվում է մեկ այլ պարտավորությամբ նույն պարտատիրոջ նկատմամբ էապես տարբեր պայմաններով, կամ երբ էական փոփոխություն է կատարվում առկա պարտավորության պայմանների մեջ (պարտապանի ֆինանսական դժվարությունների պատճառով, թե ոչ), սկզբնական պարտավորությունը գրանցումից հանված և շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչված նոր պարտավորությունը:

Մարված կամ այլ կողմին փոխանցված ֆինանսական պարտավորության (կամ ֆինանսական պարտավորության մի մասի) հաշվեկշռային արժեքի և վճարված հատուցման, ներառյալ փոխանցված ոչ դրամական ակտիվների կամ ստանձնած պարտավորությունների միջև եղած տարբերությունը պետք է ճանաչվի շահույթում կամ վնասում:

Եթե Ընկերությունը ձեռք է բերում սեփական պարտքային պարտավորություն, այն հանվում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունից, և պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և վճարված հատուցման տարբերությունը ներառվում է պարտավորության վաղաժամկետ մարման արդյունքում օգուտի կամ վնասի մեջ:

4.6. Ածանցյալներ

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքները ներառում են սվոպներ, ֆորվարդային և ֆյուչերսային գործարքներ և տոկոսադրույքների, արտարժույթի, թանկարժեք մետաղների և արժեթղթերի օպցիոններ, ինչպես նաև նախկինում ցուցակված գործիքների ցանկացած համակցություն:

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքները սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով առևտրի ամսաթվի դրությամբ և հետագայում վերաչափվում են իրական արժեքով:

Բոլոր ածանցյալ ֆինանսական գործիքները, որոնք ունեն դրական իրական արժեք, ինչպես նաև գնված օպցիոն պայմանագրերը, գրանցվում են որպես ակտիվներ ֆինանսական հաշվետվություններում: Բոլոր ածանցյալ ֆինանսական գործիքները, որոնք ունեն բացասական իրական արժեք, ինչպես նաև գրված օպցիոն պայմանագրերը, գրանցվում են որպես պարտավորություններ ֆինանսական հաշվետվություններում:

Ներկառուցված ածանցյալ գործիքը հիբրիդային պայմանագրի բաղադրիչ է, որը ներառում է նաև ոչ ածանցյալ հիմնական պայմանագիր, որը փոխում է համակցված գործիքի դրամական միջոցների որոշ հոսքերը նույն ձևով, ինչ առանձին ածանցյալ գործիքը: Ներկառուցված ածանցյալ գործիքը սահմանում է դրամական միջոցների որոշ կամ բոլոր հոսքերի փոփոխությունը, որն այլապես պայմանագրով կորոշվի որոշակի տոկոսադրույքով, ֆինանսական գործիքի գնով, ապրանքի գնով, փոխարժեքով, գների կամ դրույքաչափերի ինդեքսով, վարկային վարկանիշով կամ վարկային ինդեքսով կամ որոշ այլ փոփոխական պայմանով, որ ոչ ֆինանսական փոփոխականի դեպքում այն հատուկ չէ պայմանագրի կողմերից որևէ մեկին: Ածանցյալ գործիքը, որը կապված է ֆինանսական գործիքի հետ, բայց պայմանագրով կարող է փոխանցվել այդ գործիքից անկախ կամ կնքվել մեկ այլ կոնտրագենտի հետ, ներկառուցված ածանցյալ գործիք չէ, այլ առանձին ֆինանսական գործիք:

Եթե հիբրիդային պայմանագիրը ներառում է հիմնական պայմանագիր, որը ակտիվ է ՖՀՄՍ 9-ի շրջանակում, ապա կազմակերպությունը պետք է կիրառի դասակարգման պահանջներ ամբողջ հիբրիդային պայմանագրի նկատմամբ՝ հիմնված բիզնես մոդելի վրա, որն օգտագործում է կազմակերպությունը ֆինանսական ակտիվները կառավարելու և պայմանագրի բնութագրերի վրա: դրամական միջոցների հոսքեր այս ֆինանսական ակտիվներից:

Եթե հիբրիդային պայմանագիրը ներառում է հիմնական պայմանագիր, որը ՖՀՄՍ 9-ի շրջանակներում ակտիվ չէ, ապա ներկառուցված ածանցյալ գործիքը պետք է առանձնացվի հիմնական պայմանագրից և հաշվառվի որպես ածանցյալ գործիք՝ համաձայն ՖՀՄՍ 9-ի: Առանձին ներկայացում ներկառուցված ածանցյալ գործիքը հաշվետվությունում: ֆինանսական դիրքը պարտադիր չէ:

Եթե կազմակերպությունից պահանջվում է առանձնացնել ներդրված ածանցյալ գործիքը հիմնական պայմանագրից, ինչպես պահանջվում է սույն ստանդարտով, բայց ի վիճակի չէ առանձին չափել ներդրված ածանցյալ գործիքը ձեռքբերման պահին կամ հաջորդ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում, այն պետք է նշանակի ամբողջ հիբրիդը: պայմանագիր, որը չափվում է իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով:

4.7. «Ռեպո» և «հակադարձ ռեպո» գործարքներ, արժեթղթերի փոխառություններ

Վաճառքի և հետգնման պայմանագրերով վաճառված արժեթղթերը (հետգնման պայմանագրեր) գրանցվում են որպես արժեթղթերի ֆինանսավորման գործարքներ, ընդ որում արժեթղթերը շարունակում են ճանաչվել ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, իսկ պայմանագրային կողմերի նկատմամբ պարտավորությունները գրանցված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում: գործարքներ: Վաճառքի գնի և հետգնման գնի միջև տարբերությունը ներկայացնում է տոկոսային ծախս և ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում հետգնման պայմանագրի ժամանակաշրջանի ընթացքում՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Այն դեպքում, երբ ստացող կողմը պայմանագրով կամ սովորույթով իրավունք ունի վաճառել կամ վերագրավել հետգնման պայմանագրով փոխանցված արժեթղթերը, Ընկերությունը այդ արժեթղթերը դասակարգում է որպես դեբիտորական պարտքեր՝ ըստ հետգնման պայմանագրերի: Համապատասխան պարտավորությունը ճանաչվում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում:

Վերավաճառքի պայմանագրերով ձեռք բերված արժեթղթերը (հակադարձ հետգնման պայմանագրեր) դասակարգվում են որպես հակադարձ հետգնման դեբիտորական պարտքեր և ներառվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում՝ կախված կոնտրագենտից: Գնման գնի և վերավաճառքի գնի միջև տարբերությունը ներկայացնում է տոկոսային եկամուտ և ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում հակադարձ հետգնման պայմանագրի ժամանակաշրջանի ընթացքում՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Երբ գնման պայմանագրերով ձեռք բերված ակտիվները վաճառվում են երրորդ անձանց, արժեթղթերը վերադարձնելու պարտավորությունը գրանցվում է որպես առևտրի համար պահվող պարտավորություն («Վաճառված կամ գրավադրված գրավի դիմաց վերադարձի պարտավորություն») և չափվում է իրական արժեքով:

Կողմերին ֆիքսված վճարով փոխառված արժեթղթերը շարունակում են ճանաչվել ֆինանսական հաշվետվություններում՝ ֆինանսական վիճակի սկզբնական հաշվետվությունում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ կոնտրագենտը պայմանագրով կամ սովորությամբ իրավունք չունի վաճառել կամ վերագրավել արժեթղթերը: Նման դեպքերում դրանք վերադասակարգվում են առանձին հոդվածի: Ֆիքսված վճարով փոխառված արժեթղթերը չեն ճանաչվում ֆինանսական հաշվետվություններում, եթե դրանք չեն վաճառվել երրորդ անձանց: Նման դեպքերում այդ արժեթղթերի ձեռքբերման և վաճառքի ֆինանսական արդյունքը արտացոլվում է տարվա շահույթում կամ վնասում՝ «Եկամուտ՝ հանած ֆինանսական գործիքների հետ գործարքներից ստացված ծախսերը» տողում: Արժեթղթերը վերադարձնելու պարտավորությունը արտացոլվում է իրական արժեքով «Վաճառված կամ վերագրավադրված գրավը վերադարձնելու պարտավորություն» տողի մասում:

5. Ֆինանսական հաշվետվությունների առանձին հոդվածների արտացոլման հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

5.1 Հիմնական միջոցներ

5.1.1 Հիմնական միջոցների դասակարգման չափանիշներ

Ընկերությունը օբյեկտները հաշվառում է որպես հիմնական միջոցներ, եթե միաժամանակ բավարարվում են հետևյալ պայմանները.

- Օբյեկտն ունի շոշափելի ձև, որն օգտագործվում է արտադրանքի արտադրության, աշխատանքի կատարման կամ ծառայությունների մատուցման մեջ՝ կազմակերպության կառավարման կարիքների համար, կամ կազմակերպության կողմից ժամանակավոր տիրապետման և օգտագործման համար վճարի կամ ժամանակավոր տրամադրման համար: օգտագործել;
- երկարաժամկետ օգտագործումը, այսինքն. 12 ամիսը գերազանցող օգտակար ծառայության ժամկետը կամ նորմալ գործառնական ցիկլը, եթե այն գերազանցում է 12 ամիսը.
- այս ակտիվների հետագա վերավաճառք չի ակնկալվում.
- ապագայում կազմակերպությանը տնտեսական օգուտներ (եկամուտ) բերելու ունակություն,
- օբյեկտի սկզբնական արժեքը կարող է հուսալիորեն որոշվել:
- Ընկերության հիմնական միջոցները ներառում են նաև արվեստի գործեր, վարձակալության պայմանագրերով ձեռք բերված ակտիվներ (լիզինգ՝ անկախ ինքնարժեքից) և կապիտալ ներդրումներ վարձակալված հիմնական միջոցներում:

5.1.2 Հիմնական միջոցների դասակարգումը միատարր խմբերի

Ընկերությունն առանձնացնում է հիմնական միջոցների հետևյալ խմբերը.

- հող և շենքեր;
- գրասենյակային և համակարգչային սարքավորումներ;
- տրանսպորտային միջոցներ;
- այլ.

5.1.3 Հիմնական միջոցների միավորի արժեքի ձևավորման կարգը

Հիմնական միջոցները հաշվառման են ընդունվում պատմական արժեքով:

Վճարով ձեռք բերված հիմնական միջոցների սկզբնական արժեքը ճանաչվում է որպես կազմակերպության ձեռքբերման, շինարարության և արտադրության փաստացի ծախսերի գումար: Հիմնական միջոցների ձեռքբերման, կառուցման և արտադրության փաստացի ծախսերն են.

- մատակարարին (վաճառողին) պայմանագրին համապատասխան վճարված գումարները, ինչպես նաև օբյեկտը հանձնելու և օգտագործման համար պիտանի վիճակի բերելու համար վճարված գումարները.
- շինարարական պայմանագրերով և այլ պայմանագրերով աշխատանքներ իրականացնելու համար կազմակերպություններին վճարված գումարները.
- հիմնական միջոցների ձեռքբերման հետ կապված տեղեկատվական և խորհրդատվական ծառայությունների համար կազմակերպություններին վճարվող գումարները.
- մաքսատուրքեր և մաքսատուրքեր;
- հիմնական միջոցների ձեռքբերման հետ կապված վճարված չվերադարձվող հարկեր.
- միջնորդ կազմակերպությանը վճարված վարձատրությունը, որի միջոցով ձեռք է բերվել հիմնական միջոցը.
- այլ ծախսեր, որոնք անմիջականորեն կապված են հիմնական միջոցների ձեռքբերման, կառուցման և արտադրության հետ:

Հիմնական միջոցների ձեռքբերման, շինարարության կամ արտադրության իրական ծախսերում ընդհանուր և նմանատիպ այլ ծախսերը ներառված չեն: Հիմնական միջոցի ինքնարժեքում ծախսերի ներառումը դադարում է, երբ հիմնական միջոցը տեղում է և բերվում է աշխատանքային վիճակի:

Եթե հիմնական ակտիվի մեկ օբյեկտն ունի մի քանի մասեր (բաղադրիչներ), որոնց օգտակար ծառայության ժամկետները զգալիորեն տարբերվում են, ապա յուրաքանչյուր այդպիսի մաս (բաղադրիչ) ճանաչվում է որպես անկախ գույքագրման հոդված, եթե դրա արժեքը նշանակալի է այս հիմնական միջոցի ընդհանուր արժեքի համեմատ:

Մասը (բաղադրիչը) կարող է ունենալ շոշափելի ձև կամ ներկայացնել հիմնական վերանորոգման, ինչպես նաև տեխնիկական գնումների արժեքը՝ թերությունները հայտնաբերելու համար՝ անկախ նրանից, թե արդյոք օբյեկտի տարրերը փոխարինված են:

5.1.4 Հիմնական միջոցների գնահատում, վերագնահատում, մաշվածություն

Հիմնական միջոցների հետագա գնահատման համար Ընկերությունը, «Հող և շենքեր» միատարր հիմնական միջոցների խմբերի առնչությամբ, օգտագործում է հաշվապահական հաշվառման մոդելը վերագնահատված արժեքով, այսինքն. Հողվածները հաշվառվում են վերագնահատված գումարով, որը հավասար է վերագնահատման ամսաթվի իրենց իրական արժեքին, հանած ցանկացած հետագա կուտակված մաշվածություն և հետագայում կուտակված արժեքկումից կորուստներ:**Ընկերությունը 2018 թվականից այս մեթոդով կիրառում է գերագնահատման հաշվառում:**

Հիմնական միջոցների բոլոր մյուս խմբերը հաշվառվում են պատմական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը: Հիմնական միջոցներում անավարտ կապիտալ ներդրումները ենթակա չեն վերագնահատման:

Հիմնական միջոցների իրական արժեքը որոշելու համար Ընկերությունը հաշվետու տարվա վերջի դրությամբ վերագնահատում է համանման հիմնական միջոցների խմբերը: Հետևյալները ենթակա են վերագնահատման.

- անշարժ գույք (շենքեր և տարածքներ) - տարեկան;
- հողատարածքներ տարեկան.

Ընկերությունն արտացոլում է հիմնական միջոցների վերագնահատման արդյունքները վերագնահատման ամսաթվի դրությամբ հիմնական միջոցների հաշվառման հաշվեկշռում արտացոլված օբյեկտի արժեքի համամասնական վերահաշվարկի միջոցով, ինչպես նաև օբյեկտի համար կուտակված մաշվածությունը՝ օգտագործելով փոխակերպման գործակիցը: ստացված օբյեկտի իրական արժեքը բաժանելով հաշվապահական

հաշվում արտացոլված արժեքի վրա՝ ըստ հիմնական միջոցների հաշվառման՝ վերագնահատման ամսաթվի դրությամբ՝ հանած նույն ամսաթվին օբյեկտի համար կուտակված մաշվածությունը:

Հիմնական միջոցները գնահատվում են տարեկան արժեզրկման համար՝ հիմնվելով այն ցուցումների վրա, որ դրանք կարող են արժեզրկվել: Եթե ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է դրա գնահատված փոխհատուցվող գումարը, ապա ակտիվը անմիջապես դուրս է գրվում մինչև դրա փոխհատուցվող գումարը և ճանաչվում է արժեզրկումից կորուստ: Եթե հիմնական միջոցների վերագնահատումն իրականացվում է հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում, ապա այդպիսի հիմնական միջոցների արժեզրկման ստուգում չի իրականացվում:

Յուրաքանչյուր հաշվետու տարվա վերջում Ընկերությունը որոշում է, թե արդյոք կա որևէ ցուցում, որ նախորդ հաշվետու ժամանակաշրջաններում ճանաչված հիմնական միջոցների միավորի արժեզրկումից կորուստ այլևս գոյություն չունի կամ նվազել է: Եթե կան ցուցումներ, որ հիմնական միջոցների միավորի արժեզրկումից կորուստը, որը հաշվառվում է պատմական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և նախորդ հաշվետու ժամանակաշրջաններում ճանաչված կուտակված արժեզրկումից կորուստները, այլևս գոյություն չունի կամ նվազել է, այն (ամբողջովին կամ մասնակի) վերականգնվել է հիմնական միջոցների միավորի արժեքի չափով (հանած մաշվածությունը), որը կձևավորվեր արժեզրկման նշանների բացակայության դեպքում:

Վարձակալված գույքի բարելավման տեսքով կապիտալ ներդրումները, կախված վարձակալության պայմանագրի պայմաններից, կարող են լինել բաժանելի կամ անբաժանելի: Այն բարելավումները, որոնք առանձնացված են վարձակալված գույքից՝ առանց այդ գույքին վնաս պատճառելու, համարվում են բաժանելի: Այս բարելավումները կարող են հեռացվել վարձակալության ժամկետի ավարտից հետո:

Եթե, համաձայն կնքված վարձակալության պայմանագրի, վարձակալված հիմնական միջոցներում կապիտալ ներդրումները հանդիսանում են վարձակալի սեփականությունը, ապա այդ կապիտալ ներդրումները հաշվի են առնվում որպես վարձակալի հիմնական միջոցների մաս և հաշվառվում են որպես առանձին գույքագրման հոդված:

Անբաժանելի բարելավումները վարձակալված գույքի անբաժանելի մասն են, ճանաչվում են որպես վարձատուի սեփականություն և փոխանցվում են նրան կամ վարձակալության ժամկետի ավարտին կամ այդ բարելավումների կատարման աշխատանքների ավարտին (կողմերի համաձայնությամբ):

Վարձատուի համաձայնությամբ կատարված անբաժանելի բարելավումների տեսքով վարձակալված հիմնական միջոցներում կապիտալ ներդրումները ճանաչվում են որպես մաշվող գույք:

5.1.4.8 Արժեզրկում

Ընկերությունն օգտագործում է հիմնական միջոցների հետևյալ գնահատված օգտակար կյանքը.

<u>Հիմնական միջոցների խումբ</u>	<u>Օգտակար (տարիներով)</u>	<u>կյանք</u>
Շենքեր և շինություններ	30-50 թթ	
Գրասենյակային և համակարգչային տեխնիկա	2-8	
Տրանսպորտային միջոցներ	4-5	
Մյուսները	ոչ ավելի, քան 40 տարի	

Ընկերությունն օգտագործում է մաշվածության գծային մեթոդը:

Մաշվածությունը գանձվում է մինչև հիմնական միջոցի արժեքի լրիվ մարումը կամ այն դուրս գրվելը:

Ակտիվների մաշվածությունը հավասարաչափ հաշվարկվում է դրա ողջ ծառայության ժամկետի ընթացքում:

Հիմնական միջոցների հողվածի օգտակար ծառայության ժամկետը սահմանվում է այն ժամանակ, երբ այն ընդունվում է հաշվապահական հաշվառման համար:

Հիմնական միջոցների միավորի գնահատված փրկարարական արժեքը, օգտակար ծառայության ժամկետը և մաշվածության մեթոդը վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու տարվա վերջում:

Օգտակար ժամկետը կարող է վերանայվել (ավելացվել) օբյեկտի արդիականացման (վերակառուցման) ավարտից հետո, եթե կատարված աշխատանքների արդյունքում բացահայտվի օբյեկտի գործունեության ի սկզբանե ընդունված ստանդարտ ցուցանիշների բարելավում (ավելացում):

Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետն ավելանում է այն հիմնական միջոցների խմբի համար սահմանված ժամկետներում, որոնցում նախկինում ներառված է եղել հիմնական միջոցը:

Եթե հիմնական միջոցի օբյեկտի վերակառուցման, արդիականացման կամ տեխնիկական վերազինման արդյունքում դրա օգտակար ծառայության ժամկետի ավելացում չի լինում, մաշվածությունը հաշվարկելիս հաշվի է առնվում մնացած օգտակար ժամկետը:

Հիմնական միջոցների, այդ թվում՝ պետական գրանցման ենթակա միջոցների ամորտիզացիոն վճարների հաշվեգրումը սկսվում է այն օրվանից, երբ հիմնական միջոցը հասանելի է դառնում օգտագործման համար, այսինքն, երբ դրա գտնվելու վայրը և վիճակը թույլ են տալիս դրա շահագործումը ղեկավարության մտադրություններին համապատասխան:

Անշարժ գույքի և հողի նկատմամբ իրավունքների գրանցման, այդ օբյեկտների հետ գործարքների, գրանցված իրավունքների մասին տեղեկատվության տրամադրման, գույքի գնահատման լիազորված մարմինների և մասնագիտացված կազմակերպությունների ծառայությունների դիմաց վճարումներ, անշարժ գույքի կադաստրային և տեխնիկական գրանցման (գույքագրման) փաստաթղթերի պատրաստում. ներառված են Ընկերության գործունեության ապահովման հետ կապված ծախսերում:

Նախկինում օգտագործվող հիմնական միջոցների մաշվածության դրույքաչափերը որոշվում են՝ հաշվի առնելով նախորդ սեփականատերերի կողմից դրանց շահագործման ժամկետով կրճատված օգտակար ծառայության ժամկետը: Այս դեպքում պետք է փաստաթղթավորվի նախկին սեփականատերերի կողմից հիմնական միջոցների ծառայության ժամկետը:

Ակտիվների մաշվածությունը դադարում է այն ամսաթվից, երբ ակտիվը դասակարգվում է որպես վաճառքի համար պահվող (կամ ներառվում է օտարման խմբում, որը դասակարգվում է որպես վաճառքի համար պահվող) համաձայն ՖՀՄՍ 5-ի կամ ակտիվի ապաճանաչման ամսաթվին, անկախ նրանից, թե որն է դրանք ավելի վաղ:

Հիմնական միջոցների օբյեկտի օգտակար ծառայության ընթացքում մաշվածությունը չի կասեցվում վերանորոգման, պահպանման կամ ապրանքի ակտիվ օգտագործման դադարեցման դեպքում մաշվածությունը, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ապրանքն ամբողջությամբ մաշված է:

Հետևյալ հիմնական միջոցները չեն մաշված.

- արտաքին բարելավման օբյեկտներ;
- հողատարածքներ, բնապահպանական կառավարման օբյեկտներ;
- արվեստի գործեր, հնաճճ իրեր

5.2 Ներդրումային գույք

Ներդրումային գույքը Ընկերությանը պատկանող գույք է և նախատեսված է վարձակալության վճարներ ստանալու համար (բացառությամբ ֆինանսական վարձակալության պայմանագրերով վճարումների), այս գույքի արժեքի ավելացումից եկամուտ կամ երկուսն էլ, բայց ոչ որպես աշխատուժի միջոց օգտագործելու համար: Ծառայությունների մատուցում վարչական կամ կառավարչական նպատակներով՝ անվտանգության, շրջակա

միջավայրի պահպանության, ինչպես նաև սանիտարահիգիենիկ, տեխնիկական-գործառնական և այլ հատուկ տեխնիկական ստանդարտներով և պահանջներով նախատեսված դեպքերում, որոնց վաճառքը 12 ամսվա ընթացքում. որպես ներդրումային գույք դասակարգելու օրվանից ընկերությունը չի պլանավորում:

Երբ գույքի մի մասն օգտագործվում է վարձավճարներ ստանալու համար (բացառությամբ ֆինանսական վարձակալության պայմանագրերով վճարումների (լիզինգ) կամ գույքի արժեքի բարձրացումից ստացված եկամուտների, կամ երկուսն էլ, իսկ մյուս մասը օգտագործվում է որպես աշխատուժի միջոց դրույթում. ծառայությունների, վարչական նպատակներով, անվտանգության, շրջակա միջավայրի պահպանության ապահովման, ինչպես նաև սանիտարահիգիենիկ, տեխնիկա-գործառնական և այլ հատուկ տեխնիկական ստանդարտներով և պահանջներով նախատեսված դեպքերում Ընկերությունը հաշվի է առնում օբյեկտի նշված մասերը առանձին (առանձին): ներդրումային գույք և հիմնական միջոցներ, համապատասխանաբար) միայն այն դեպքում, եթե այդպիսի մասերի օբյեկտները կարող են իրականացվել միմյանցից անկախ:

Եթե գույքի մասերը չեն կարող վաճառվել առանձին, ապա գույքը համարվում է ներդրումային սեփականություն միայն այն դեպքում, եթե դրա միայն մի փոքր մասը նախատեսված է որպես ծառայությունների մատուցման գործիքներ օգտագործելու, վարչական նպատակներով, անվտանգության, շրջակա միջավայրի պահպանության նպատակով, իսկ սանիտարահիգիենիկ, տեխնիկա-գործառնական և այլ հատուկ տեխնիկական նորմերով ու պահանջներով նախատեսված դեպքերում:

Ներդրումային գույքի հողվածները ենթակա են ճանաչման, եթե միաժամանակ բավարարվում են հետևյալ պայմանները.

- օբյեկտն ի վիճակի է ապագայում ընկերությանը տնտեսական օգուտներ բերել.
- օբյեկտի արժեքը կարելի է հուսալիորեն որոշել:

Հաշվապահական հաշվառման համար ընդունվելիս ներդրումային գույքը արտացոլվում է պատմական արժեքով: Գործարքի ծախսումները ներառված են սկզբնապես ճանաչված գումարի մեջ: Ձեռք բերված ներդրումային գույքի սկզբնական արժեքը ներառում է ձեռքբերման գինը, ինչպես նաև անմիջականորեն կապված ցանկացած ծախս:

Ներդրումային գույքի սկզբնական արժեքը չի ներառում կազմակերպչական ծախսերը (բացառությամբ այն դեպքերի, երբ դրանք անհրաժեշտ են գույքը ղեկավարության մտադրություններին համապատասխան օգտագործման համար անհրաժեշտ վիճակին հասցնելու համար), ինչպես նաև գործառնական կորուստները, որոնք առաջացել են մինչև գույքի զբաղվածության պլանավորված մակարդակը հասնելը: .

Արդեն հաշվառված ներդրումային գույքի հետ կապված հետագա ծախսումները ավելացվում են դրանց հաշվեկշռային արժեքին, երբ ծախսումները կապված են գույքի հին մասը նոր մասով փոխարինելու հետ, ծախսերի գումարը կարող է արժանահավատորեն որոշվել, և այդ ծախսերը կապահովեն. ապագա տնտեսական օգուտների մեծ հավանականություն:

Ներդրումային գույքի ընթացիկ վերանորոգման և պահպանման հետ կապված բոլոր այլ ծախսերը ընկերության կողմից գրանցվում են որպես ծախսեր այն ժամանակաշրջանի համար, որում դրանք կատարվել են:

Սկզբնական ճանաչումից հետո ներդրումային գույքը չափվում է իրական արժեքով՝ համաձայն ՀՀՄՍ 40-ի, եթե ղեկավարությունը մտադիր չէ վաճառել գույքը մոտ ապագայում (12 ամսվա ընթացքում): Հետևյալները ենթակա են վերագնահատման.

- ներդրումային անշարժ գույքի օբյեկտներ (շենքեր և տարածքներ) - տարեկան.
- հողատարածքներ - տարեկան.

Իրական արժեքով հաշվառված ներդրումային գույքը ենթակա չէ մաշվածության:

Իրական արժեքով հաշվառվող ներդրումային գույքը չի ստուգվում արժեզրկման համար:

Օբյեկտների փոխանցումը ներդրումային գույք կամ դրանից դուրս իրականացվում է Ընկերության կողմից այն դեպքերում, երբ առկա է օգտագործման կարգի փոփոխություն՝ հաստատված հետևյալ փաստերով.

- սեփականատերը զբաղեցնում է ներդրումային գույքից սեփականատիրոջ կողմից զբաղեցրած գույք փոխանցվող գույքը.
- վաճառքի նպատակով բարելավումների մեկնարկ, ներդրումային գույքից պահուստներ տեղափոխելը.
- սեփականատերը դադարում է զբաղեցնել գույքը՝ այն սեփականատիրոջ կողմից զբաղեցրած գույքից ներդրումային գույքի վերածելու համար.
- երրորդ կողմի հետ գործառնական վարձակալության պայմանագրի մեկնարկը՝ գույքագրումից ներդրումային գույք փոխանցելու համար:

5.3 Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվը օբյեկտ է, որը միաժամանակ բավարարում է հետևյալ պայմանները.

- օբյեկտն ի վիճակի է ապագայում Ընկերությանը բերել տնտեսական օգուտ, մասնավորապես, օբյեկտը նախատեսված է աշխատանքի կատարման, ծառայությունների մատուցման կամ վարչական նպատակներով կամ կառավարման կարիքների համար օգտագործելու համար.

- Ընկերությունն իրավունք ունի ստանալու տնտեսական օգուտներ օբյեկտի հետագա օգտագործումից:

Ապագայում օբյեկտի օգտագործումից տնտեսական օգուտներ ստանալու իրավունքը կարող է հաստատվել պատշաճ կերպով կատարված փաստաթղթերի առկայությամբ, որոնք հաստատում են բուն ակտիվի առկայությունը և այս Ընկերության իրավունքը մտավոր գործունեության արդյունքների նկատմամբ.

- կան սահմանափակումներ այլ անձանց հասանելիության՝ օբյեկտի օգտագործման տնտեսական օգուտներին (Ընկերությունը վերահսկում է օբյեկտը).

- օբյեկտը կարող է նույնականացվել (այլ ակտիվներից առանձնանալու կամ առանձնանալու հնարավորությունը).

- օբյեկտը նախատեսված է 12 ամսից ավելի օգտագործման համար.

- առարկան նյութական ձև չունի.

- օբյեկտի սկզբնական արժեքը կարող է հուսալիորեն որոշվել:

Վճարով ձեռք բերված Ընկերության ոչ նյութական ակտիվների փաստացի (սկզբնական) արժեքը որոշվում է դրանք ձեռք բերելու և այն վիճակին հասցնելու փաստացի ծախսերի չափով, որում դրանք հարմար են օգտագործման համար: Դրամական միջոցներով չձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվների հաշվառումն իրականացվում է փոխանցման կամ հաշվանցման փաստաթղթերի հիման վրա որոշված արժեքով կամ անկախ գնահատողի կողմից սահմանված արժեքով:

Ոչ նյութական ակտիվների սկզբնական արժեքում ուղղակիորեն ներառված ծախսերը ներառում են ծախսերի հետևյալ տեսակները.

a) աշխատողների հատուցումների ծախսերը, որոնք ուղղակիորեն կապված են ակտիվը աշխատանքային վիճակի բերելու հետ՝ աշխատանքային ծախսերի փաստաթղթավորված հաստատված հաշվառման առկայության դեպքում.

b) մասնագիտական ծառայությունների ծախսերը, որոնք անմիջականորեն կապված են ակտիվի աշխատանքային վիճակի բերելու հետ.

c) ակտիվի պատշաճ գործունեության ստուգման արժեքը:

Հետևյալները ներառված չեն ոչ նյութական ակտիվի փաստացի ծախսերում.

a) ծախսեր՝ կապված նոր ապրանքների կամ ծառայությունների առաջնորման հետ (ներառյալ գովազդի և գովազդային գործունեության ծախսերը).

b) ծախսեր՝ կապված նոր վայրում կամ հաճախորդների նոր կատեգորիայի հետ բիզնես վարելու հետ (ներառյալ անձնակազմի վերապատրաստման ծախսերը).

c) վարչական և այլ ընդհանուր ծախսեր:

Ծախսերն այլևս չեն ճանաչվում ոչ նյութական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքում, երբ ակտիվը բերվում է այն վիճակի, որը հարմար է օգտագործման համար՝ ղեկավարության մտադրություններին համապատասխան:

Ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերման հետ կապված ծախսերը հաշվառման վճարների, մաքսատուրքերի և համանման այլ վճարումների և վճարների տեսքով ներառվում են այլ ծախսերում:

Ոչ նյութական ակտիվների գնահատումը, որոնց արժեքը որոշվում է արտարժույթով, իրականացվում է ազգային արժույթով՝ փոխարկելով արտարժույթը ձեռքբերման օրվանից գործող պաշտոնական փոխարժեքով:

Փոխանակման պայմանագրով Ընկերության կողմից ստացված ոչ նյութական ակտիվի սկզբնական արժեքը ճանաչվում է որպես ստացված ակտիվի իրական արժեք, եթե Ընկերությունը կարողանում է արժանահավատորեն որոշել այն: Եթե ստացված ոչ նյութական ակտիվի իրական արժեքը չի կարող արժանահավատորեն որոշվել, ապա ստացված ակտիվի սկզբնական արժեքը որոշվում է Ընկերության կողմից փոխանցված ակտիվի (ակտիվների) արժեքի հիման վրա՝ արտացոլված Ընկերության հաշվապահական հաշվառման հաշվառման համար: այս ակտիվները:

Ոչ նյութական ակտիվների արժեքը մարվում է մաշվածության հաշվարկով: Մաշվածության ենթակա ոչ նյութական ակտիվների մաշվածության դրույքաչափերը Ընկերության կողմից հաշվարկվում են ուղիղ գծով՝ հիմնվելով հետևյալ օգտակար ծառայության վրա.

Օգտակար կյանք	Տարի
Ծրագրային ապահովում	1-25
Լիցենզիաներ և արտոնագրեր	5-25

Ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիան հաշվարկվում է գծային մեթոդով՝ դրանց օգտակար ծառայության ընթացքում:

Մաշվածությունը դադարում է, երբ ակտիվը դասակարգվում է որպես վաճառքի համար պահվող երկարաժամկետ ակտիվ:

Մաշվածություն չի գանձվում, եթե ոչ նյութական ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետը անորոշ է: Այս դեպքում ակտիվը գնահատվում է տարեկան արժեզրկման համար, ինչպես նաև, երբ կան այդպիսի արժեզրկման հստակ ցուցումներ:

Յուրաքանչյուր ժամանակաշրջանի ամորտիզացիոն վճարները գանձվում են ընդհանուր բիզնեսի ծախսերում:

Ընկերությունը վերանայում է մաշվածության ժամանակաշրջանը և մեթոդը առնվազն յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում: Եթե գնահատված օգտակար ծառայության ժամկետը զգալիորեն տարբերվում է նախորդ գնահատականներից, ապա արժեզրկման ժամկետը պետք է համապատասխանաբար ճշգրտվի: Եթե ակտիվից տնտեսական օգուտների գնահատված հոսքում էական փոփոխություն կա, ապա արժեզրկման մեթոդը պետք է փոխվի՝ արտացոլելու այդ ժամանակացույցի փոփոխությունը:

Ընկերության ծախսերը ոչ նյութական ակտիվի զարգացման փուլում ենթակա են ճանաչման որպես ոչ նյութական ակտիվի սկզբնական արժեքի մաս հետևյալ պայմաններով.

- Ընկերությունը մտադիր է ավարտել ոչ նյութական ակտիվի ստեղծումը և օգտագործել այն իր գործունեության մեջ.
- Ընկերությունն ունի ռեսուրսներ (տեխնիկական, ֆինանսական և այլ) ավարտելու ոչ նյութական ակտիվի մշակումն ու օգտագործումը.
- Ընկերությունը կարող է ցույց տալ ոչ նյութական ակտիվի ստեղծման ավարտի տեխնիկական իրագործելիությունը.
- Ընկերությունն ի վիճակի է արժանահավատորեն չափել ոչ նյութական ակտիվի հետ կապված ծախսերը իր զարգացման գործընթացում:

Ապրանքային նշանների, վերնագրի տվյալների, հրապարակման իրավունքների, հաճախորդների բազաների և նմանատիպ բովանդակության տարրերի հետագա ծախսումները (անկախ նրանից, թե դրանք ձեռք են բերվել կամ ստեղծվել Ընկերության կողմից ինքնուրույն), ինչպես նաև ոչ նյութական ակտիվների օգտագործումը սկսելուց հետո (բացառությամբ մաշվածության) ծախսեր), միշտ ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, երբ դրանք առաջացել են: Եթե որպես ոչ նյութական ակտիվ ստեղծելուն ուղղված ներքին ծրագրի մաս, Ընկերությունը չի կարողանում առանձնացնել հետագոտության փուլը զարգացման փուլից, ապա Ընկերությունը հաշվառում է նման ծրագրի ծախսերը այնպես, կարծես դրանք կատարվել են միայն հետագոտության փուլում: .
Հետագոտության արդյունքում առաջացած ոչ նյութական ակտիվը (կամ ներքին նախագծի հետագոտական փուլը) չի ճանաչվում:

Հետագոտության ծախսերը (կամ ներքին ծրագրի հետագոտական փուլը) ճանաչվում են որպես ծախսեր, երբ դրանք կատարվում են:

Ոչ նյութական ակտիվները գնահատվում են արժեզրկման համար՝ հիմնվելով արժեզրկման առկայության ցուցումների վրա: Եթե ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է դրա գնահատված փոխհատուցվող գումարը, ապա ակտիվը անմիջապես դուրս է գրվում մինչև դրա փոխհատուցվող գումարը և ճանաչվում է արժեզրկումից կորուստ:

Համակարգչային ծրագրային ապահովման աջակցության հետ կապված ծախսերը ճանաչվում են որպես կատարված ծախսեր:

5.4 Վաճառքի համար պահվող ոչ ընթացիկ ակտիվներ

Որպես վաճառքի համար նախատեսված երկարաժամկետ ակտիվներ Ընկերությունը ճանաչում է հիմնական միջոցների օբյեկտները, ոչ նյութական ակտիվները, ներդրումային գույքը, ինչպես նաև փոխհատուցման պայմանագրերով ստացված աշխատանքի միջոց հաշվառված ակտիվները, գրավը, որի նպատակը որոշված չէ, գույք և (կամ) դրա օգտագործելի մնացորդները, որոնք ստացվել են ապահովագրված գույքի սեփականության իրավունքից ապահովագրված անձի (շահառուի) հրաժարվելու հետ կապված, եթե դրանց արժեքի փոխհատուցումը տեղի կունենա վաճառքի արդյունքում որպես երկարաժամկետ ակտիվներ ճանաչվելու օրվանից 12 ամսվա ընթացքում. վաճառքի համար, և ոչ թե շարունակական օգտագործման միջոցով՝ միաժամանակ կատարելով հետևյալ պայմանները.

- Երկարաժամկետ ակտիվը պատրաստ է անհապաղ վաճառքի իր ներկա վիճակում՝ նման ակտիվների վաճառքի շուկայական պայմաններին համապատասխան պայմաններով.
- Ընկերության ղեկավարը կամ Ընկերության լիազորված մարմինը որոշում է կայացրել երկարաժամկետ ակտիվը վաճառելու մասին.
- Ընկերությունը գնորդ է փնտրում երկարաժամկետ ակտիվի համար՝ հիմնվելով դրա իրական արժեքի հետ համեմատելի գնի վրա.

Հանգամանքների բերումով վաճառքի ժամկետը կարող է գերազանցել 12 ամիսը՝ երկարաժամկետ ակտիվը վաճառելու Ընկերության որոշմամբ:

Հիմնական միջոցների, ոչ նյութական ակտիվների, ներդրումային գույքի ճանաչումը պատմական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կուտակված կորուստները, փոխհատուցման պայմանագրերով ստացված աշխատանքային ակտիվները, գրավը, որի նպատակը որոշված չէ, քանի որ վաճառքի համար նախատեսված երկարաժամկետ ակտիվները չեն. հանգեցնում է դրանց արժեքի փոփոխության:

Հիմնական միջոցները, ոչ նյութական ակտիվները, ներդրումային գույքը, որոնք հաշվառվում են պատմական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կուտակված կորուստները, ճանաչումից հետո, որպես վաճառքի համար պահվող երկարաժամկետ ակտիվներ, մաշվածությունը դադարում է այդպիսի ճանաչման օրվան հաջորդող օրվանից:

Վերագնահատված արժեքով հաշվառված հիմնական միջոցների փոխանցումը վաճառքի համար պահվող երկարաժամկետ ակտիվներին կատարվում է հետևյալ հաջորդականությամբ. ճանաչված պարտավորություններ՝ իր զբաղեցրած տարածքում օբյեկտի ապամոնտաժման, լուծարման և շրջակա միջավայրի վերականգնման համար:

Մի հողվածք, որը նախկինում հաշվառվում էր ինքնարժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և կուտակված արժեքը կորուստները կամ վերագնահատված գումարով որպես վաճառքի համար պահվող երկարաժամկետ ակտիվ, Ընկերությունը գնահատում է այն, եթե հողվածի իրական արժեքը կարող է արժանահավատորեն որոշվել նվազագույնը: Երկու քանակությամբ.

- պատմական արժեքը, որը ճանաչվել է այն ամսաթվին, երբ ակտիվը փոխանցվում է վաճառքի համար պահվող ոչ ընթացիկ ակտիվներին.
- իրական արժեքը՝ հանած վաճառքի հետ կապված ծախսերը:

Վաճառքի համար նախատեսված երկարաժամկետ ակտիվները նման գնահատման ենթակա են նաև հաշվետու տարվա վերջում: Վաճառքի համար նախատեսված երկարաժամկետ ակտիվների արժեքի վերագնահատումն իրականացվում է վերագնահատում իրականացնող և գործունեության այս տեսակի իրականացման լիցենզիա ունեցող կազմակերպության փորձագիտական եզրակացության հիման վրա:

Հողվածք, որն ապաճանաչված է որպես վաճառքի համար պահվող ոչ ընթացիկ ակտիվ, ընկերության կողմից հաշվառվում է հետևյալից ցածր՝

- հաշվապահական հաշվառման մեջ արտացոլված արժեքը մինչև օբյեկտը որպես վաճառքի համար նախատեսված երկարաժամկետ ակտիվ ճանաչելը՝ ճշգրտված մաշվածության կամ վերագնահատման չափի համար.
- Նյութի փոխհատուցվող գումարը, որը հաշվարկվում է չվաճառելու որոշման ամսաթվին (որքան բարձր է իրի իրական արժեքից հանած վաճառքի հետ կապված ծախսումները կամ ապրանքի օգտագործման արժեքից):

5.5 Վարձակալություն

Գույքի վարձակալության հանձնումը և վարձակալության ժամկետի վերջում գույքի վերադարձը արտացոլվում են առաջնային հաշվապահական փաստաթղթերի հիման վրա:

Ընկերության հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նպատակների համար «վարձակալություն», «վարձակալության ժամկետ», «վարձակալության մեկնարկի ամսաթիվ», «հիմնական ակտիվ», «օգտագործման իրավունքով ակտիվ», «սկզբնական ուղղակի ծախսեր», «գուտ ներդրում» հասկացությունները. վարձակալության մեջ», «լուծարման երաշխիք» արժեքը», «վաճառքի և վարձակալության գործարքը», «վարձակալության վճարները», «վարձակալության պայմանագրի փոփոխությունը» կիրառվում են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտով (ՖՀՄՄ) 16 «Վարձակալություն» սահմանված իմաստներով:

Պայմանագրի կնքման պահին գնահատվում է, թե արդյոք պայմանագիրն ամբողջությամբ կամ դրա առանձին բաղադրիչները վարձակալության պայմանագիր են: Պայմանագիրը որպես ամբողջություն կամ դրա առանձին բաղադրիչները վարձակալություն է, եթե պայմանագիրը փոխանցում է հատուցման դիմաց հայտնաբերված ակտիվի օգտագործումը որոշակի ժամանակահատվածում վերահսկելու իրավունք:

Համաձայնագիրն ամբողջությամբ կամ դրա առանձին բաղադրիչները վարձակալության պայմանագիր են, վերագնահատվում է միայն այն դեպքում, եթե փոխվեն սույն պայմանագրի պայմանները:

5.5.1 Ընկերությունը հանդես է գալիս որպես վարձակալ

5.5.1.1 Նախնական ճանաչում և գնահատում

Օգտագործման իրավունքով ակտիվը և վարձակալության պարտավորությունը ճանաչվում են վարձակալության մեկնարկի ամսաթվին:

Վարձակալության մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ օգտագործման իրավունքով ակտիվը չափվում է ինքնարժեքով:

Կարձաժամկետ վարձակալության (ոչ ավելի, քան 12 ամիս) և ցածրարժեք վարձակալության դեպքում (վարձակալության յուրաքանչյուր վարձավճար ունի ցածր արժեք, երբ նոր է), վարձակալության վճարները ճանաչվում են որպես ծախս գծային հիմունքներով վարձակալության ժամկետի ընթացքում: , կամ օգտագործելով այլ մոտեցում, եթե նման մոտեցումն ավելի լավ է արտացոլում սույն համաձայնագրից օգուտներ ստանալու կառուցվածքը:

Այս դեպքում վարձակալության ժամկետը նշանակում է այն չեղյալ համարվող ժամանակահատվածը, որի ընթացքում Ընկերությունն իրավունք ունի օգտագործելու հիմքում ընկած ակտիվը`

ա) ժամանակաշրջաններ, որոնց համար կա վարձակալության երկարաձգման տարբերակ, եթե կա ողջամիտ երաշխիք, որ Ընկերությունը կկիրառի այս տարբերակը. Եվ

բ) ժամանակաշրջաններ, որոնց համար կա վարձակալության դադարեցման տարբերակ, եթե կա ողջամիտ վստահություն, որ Ընկերությունը չի կիրառի այս տարբերակը:

Վարձակալության ժամկետը որոշելիս Ընկերությունը հաշվի է առնում բոլոր առկա փաստերն ու հանգամանքները, որոնք վարձակալին տալիս են տնտեսական դրդապատճառներ` օգտվելու վարձակալության ժամկետը երկարացնելու կամ վարձակալության վաղաժամկետ դադարեցման օպցիոնից չկիրառելու համար:

Օգտագործման իրավունք ունեցող ակտիվի արժեքը ներառում է.

ա) վարձակալության պարտավորության սկզբնական չափումը.

բ) վարձակալության վճարումներ վարձակալության մեկնարկի ամսաթվին կամ դրանից առաջ` հանած վարձակալության խրախուսման ստացված վճարումները.

գ) ցանկացած նախնական ուղղակի ծախսեր; Եվ

դ) Ծախսերի նախահաշիվը, որը կարող է առաջանալ հիմքում ընկած ակտիվի ապամոնտաժման և տեղափոխման, այն տեղանքը վերականգնելու, որտեղ այն գտնվում է, կամ հիմքում ընկած ակտիվը վարձակալության պայմաններով պահանջվող վիճակին վերականգնելու համար, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ նման ծախսեր չեն կատարվում գույքագրման համար: . Նման ծախսումների գծով պարտավորությունն առաջանում է կամ վարձակալության մեկնարկի ամսաթվին կամ որոշակի ժամանակահատվածում հիմքում ընկած ակտիվի օգտագործման արդյունքում:

Վարձակալության մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ վարձակալության պարտավորությունը չափվում է տվյալ ամսաթվի չմարված վարձակալության վճարների ներկա արժեքով: Վարձակալության վճարումները գեղջվում են վարձակալության պայմանագրում նշված տոկոսադրույքով: Վարձակալության պայմանագրով նախատեսված տոկոսադրույքի հաշվարկման անհնարինության դեպքում օգտագործվում է փոխառու միջոցների տոկոսադրույքը, որը որոշվում է յուրաքանչյուր վարձակալության պայմանագրի նկատմամբ:

Վարձակալության մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ վարձակալության վճարները, որոնք ներառված են վարձակալության պարտավորության չափման մեջ, բաղկացած են հետևյալ վճարումներից` վարձակալության ժամկետի ընթացքում հիմքում ընկած ակտիվն օգտագործելու իրավունքի համար, որոնք դեռ չեն կատարվել սկզբի ամսաթվի դրությամբ.

ա) ֆիքսված վճարումներ;

բ) Վարձակալության փոփոխական վճարումներ, որոնք կախված են ինդեքսից կամ դրույքաչափից, որոնք ի սկզբանե չափվել են վարձակալության մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ ինդեքսի կամ դրույքաչափի միջոցով.

գ) մնացորդային արժեքի երաշխիքներով վարձակալի կողմից ակնկալվող վճարման գումարները.

դ) գնման օպցիոնի իրականացման գինը, եթե կա ողջամիտ վստահություն, որ Ընկերությունը կկիրառի այս տարբերակը.

ե) վարձակալության դադարեցման տույժերի վճարում, եթե վարձակալության ժամկետը արտացոլում է հնարավոր կատարողականը Ընկերությունն ունի վարձակալության դադարեցման տարբերակ:

5.5.1.2 Օգտագործման իրավունքով ակտիվների հետագա գնահատում

Վարձակալության մեկնարկի ամսաթվից հետո.

- ա) Օգտագործման իրավունք ունեցող ակտիվները, որոնք համապատասխանում են ներդրումային գույքի սահմանմանը, չափվում են իրական արժեքի մոդելի միջոցով.
- բ) Օգտագործման իրավունք ունեցող մյուս բոլոր ակտիվները գնահատվում են պատմական արժեքով:

Պատմական արժեքի մոդելը կիրառելու համար օգտագործման իրավունք ունեցող ակտիվները գնահատվում են պատմական արժեքով.

- ա) հանած կուտակված մաշվածությունը և կուտակված արժեզրկումից կորուստները. Եվ
- բ) ճշգրտված վարձակալության պարտավորությունների վերագնահատման համար:

Սույն Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության 5.1 բաժնի դրույթները կիրառվում են օգտագործման իրավունքով ակտիվների մաշվածության նկատմամբ:

Եթե վարձակալությամբ հիմքում ընկած ակտիվի սեփականությունը փոխանցվում է Ընկերությանը մինչև վարձակալության ժամկետի ավարտը, կամ եթե օգտագործման իրավունքով ակտիվի սկզբնական արժեքը արտացոլում է գնման օպցիոնն օգտագործելու Ընկերության մտադրությունը, Ընկերությունը արժեզրկում է իրավունքը. - օգտագործել ակտիվը վարձակալության մեկնարկի օրվանից մինչև հիմքում ընկած ակտիվի օգտակար ծառայության ավարտը: Հակառակ դեպքում, Ընկերությունը ամորտիզացնում է օգտագործման իրավունք ունեցող ակտիվը վարձակալության մեկնարկի օրվանից մինչև օգտագործման իրավունքով ակտիվի օգտակար ծառայության ավարտը կամ վարձակալության ժամկետի ավարտը:

Օգտագործման իրավունք ունեցող ակտիվները, որոնք չափվում են պատմական արժեքով, ստուգվում են հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում արժեզրկման համար՝ օգտագործելով «Ակտիվների արժեզրկում» ՀՀՄՍ 36-ը:

5.5.1.3 Վարձակալության պարտավորության հետագա չափումը

Վարձակալության մեկնարկի օրվանից հետո վարձակալության պարտավորությունը չափվում է հետևյալ կերպ.

- ա) ավելանում է վարձակալության պարտավորության գծով հաշվեգրված տոկոսներով.
- բ) նվազեցվում է կատարված վարձավճարների չափով. Եվ
- գ) վերաչափվել է արտացոլելու վարձակալության վերագնահատումները կամ փոփոխությունները, կամ արտացոլելու վերանայված վարձակալության ֆիքսված վճարումները:

Վարձակալության պարտավորության գծով հաշվեգրված տոկոսները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում (բացառությամբ այն դեպքերի, երբ արժեքը ներառված է մեկ այլ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքում):

Վարձակալության պարտավորությունների վերաչափում և վերահաշվարկ

Վարձակալության պարտավորության վերագնահատման գումարը գրանցվում է որպես օգտագործման իրավունք ունեցող ակտիվի ճշգրտում: Այնուամենայնիվ, եթե օգտագործման իրավունքով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև գրոյի, և վարձակալության պարտավորության չափումը հետագայում կրճատվում է, մնացած վերագնահատումը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Վարձակալության պարտավորությունը վերաչափվում է՝ գեղչելով վերանայված վարձակալության վճարները՝ օգտագործելով վերանայված գեղչային դրույքաչափը հետևյալ դեպքերում.

- ա) վարձակալության ժամկետի փոփոխություն (վերանայված վարձակալության վճարները որոշվում են վերանայված վարձակալության ժամկետի հիման վրա). կամ

բ) հիմքում ընկած ակտիվը գնելու օպցիոնի գնահատման փոփոխություն (վերանայված վարձակալության վճարումները որոշվում են արտացոլելու հիմքում ընկած ակտիվը գնելու օպցիոնի ներքո վճարման ենթակա գումարների փոփոխությունը):

Երբ պարտավորությունը վերագնահատվում է, վերանայված գեղչման տոկոսադրույքը որոշվում է որպես վարձակալության մեջ ենթադրվող տոկոսադրույք՝ վարձակալության մնացած ժամկետի ընթացքում, եթե այդ տոկոսադրույքը կարող է հեշտությամբ որոշվել, կամ որպես փոխառության տոկոսադրույք՝ վերագնահատման ամսաթվի դրությամբ, եթե տոկոսադրույքը՝ Վարձակալության մեջ ներածականը չի կարող հեշտությամբ որոշվել:

Վարձակալության պարտավորությունը վերաչափվում է՝ գեղչելով վերանայված վարձակալության վճարները՝ օգտագործելով մշտական գեղչման դրույքաչափը հետևյալ դեպքերում.

ա) Փրկարար արժեքի երաշխիքով ակնկալվող վճարման գումարների փոփոխություն: Ընկերությունը որոշում է վերանայված վարձակալության վճարները՝ արտացոլելու մնացորդային արժեքի երաշխիքով ակնկալվող վճարման գումարների փոփոխությունները.

բ) ապագա վարձակալության վճարների փոփոխությունը, որը բխում է նման վճարումները որոշելու համար օգտագործվող ինդեքսի կամ դրույքաչափի փոփոխությունից, ներառյալ, օրինակ, շուկայական վարձավճարների վերանայումից հետո շուկայական վարձավճարների փոփոխությունները արտացոլելու փոփոխությունը: Վարձակալության պարտավորությունը վերաչափվում է՝ արտացոլելու համար նման վերանայված վարձակալության վճարումները միայն այն դեպքում, եթե առկա է դրամական միջոցների հոսքերի փոփոխություն (այսինքն, եթե վարձակալության վճարումները ճշգրտվում են): Ընկերությունը որոշում է վերանայված վարձակալության վճարները մնացած վարձակալության ժամկետի ընթացքում՝ հիմնվելով պայմանագրով պահանջվող վերանայված վճարումների վրա:

Պարտավորությունը վերագնահատելիս օգտագործվում է մշտական գեղչման տոկոսադրույք, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ վարձակալության վճարների փոփոխությունը պայմանավորված է լողացող տոկոսադրույքների փոփոխությամբ: Այս դեպքում պետք է օգտագործվի վերանայված գեղչային դրույք, որն արտացոլում է տոկոսադրույքի փոփոխությունները:

5.5.1.4 Վարձակալության պայմանագրի փոփոխություն

Վարձակալության փոփոխությունը հաշվառվում է որպես առանձին վարձակալություն, եթե բավարարվում են հետևյալ երկու պայմանները.

ա) փոփոխությունը մեծացնում է վարձակալության շրջանակը՝ ավելացնելով մեկ կամ մի քանի հիմքում ընկած ակտիվների օգտագործման իրավունքը. Եվ

բ) վարձավճարի փոխհատուցումն ավելանում է ավելացված ծավալի համար անհատական պայմանագրի գնին համարժեք չափով, ինչպես նաև այդ գնի համապատասխան ճշգրտումներ՝ կոնկրետ պայմանագրի հանգամանքները արտացոլելու համար:

Վարձակալության փոփոխության դեպքում, որը հաշվառված չէ որպես առանձին վարձակալություն, վարձակալության փոփոխության ուժի մեջ մտնելու օրվանից.

ա) փոփոխված վարձակալության մեջ հատուցումների բաշխում.

բ) փոփոխված վարձակալության պայմանագրում վարձակալության ժամկետի որոշումը. Եվ

գ) վարձակալության պարտավորության վերագնահատում՝ վերանայված վարձակալության վճարները գեղչելով՝ օգտագործելով վերանայված գեղչային դրույքաչափը:

Վարձակալության փոփոխության դեպքում, որը չի հաշվառվում որպես առանձին վարձակալություն, վարձակալության պարտավորությունը վերաչափվում է հետևյալ կերպ.

ա) Օգտագործման իրավունք ունեցող ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը կրճատվում է, որպեսզի արտացոլի վարձակալության մասնակի կամ ամբողջական դադարեցումը վարձակալության մեջ փոփոխություններ կատարելու դեպքում, որոնք նվազեցնում են վարձակալության շրջանակը: Վարձակալության մասնակի կամ ամբողջական դադարեցման հետ կապված օգուտները կամ վնասները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում.

բ) Օգտագործման իրավունքով ակտիվը համապատասխանաբար ճշգրտվում է՝ հաշվի առնելու վարձակալության ցանկացած այլ փոփոխություն:

Ընկերությունը չեն ստանում ենթավարձակալության եկամուտ և վարձակալության պայմանագրերով հանդես չի գալիս որպես վարձատու:

5.6 Պահուստներ

Պահուստ է ստեղծվում, երբ Ընկերությունն ունի իրավական կամ այլ անդառնալի պարտավորություն իրադարձության հետևանքով, հավանական է, որ պարտավորությունը բավարարելու համար կպահանջվի տնտեսական ռեսուրսների արտահոսք, և պարտավորության չափը կարող է արժանահավատորեն չափվել:

5.7 Բաժնետիրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսերը, որոնք մարման ենթակա չեն, դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Նոր բաժնետոմսերի թողարկման հետ անմիջականորեն կապված ծախսերը, բացառությամբ կազմակերպությունների միաձուլման արդյունքում թողարկված բաժնետոմսերի, արտացոլվում են որպես բաժնետերերի սեփական կապիտալի նվազում: Կանոնադրական կապիտալում կատարվող մուծումների գերազանցումը թողարկված բաժնետոմսերի անվանական արժեքից ճանաչվում է որպես բաժնետոմսերի հավելավճար:

Ձեռք բերված սեփական բաժնետոմսեր

Երբ ընկերությունը գնում է գանձապետական բաժնետոմսեր, բաժնետերերի սեփական կապիտալը կրճատվում է վճարված գումարով, ներառյալ բոլոր ծախսերը, որոնք կապված են հարկային նվազեցման գործարքի հետ, մինչև գործարքը չեղարկվի կամ վերաթողարկվի: Երբ գնված բաժնետոմսերը վաճառվում են երրորդ անձանց կամ վերաթողարկվում են, ստացված դրամական միջոցները գրանցվում են սեփական կապիտալում: Գնված բաժնետոմսերը հաշվառվում են միջին կշռված արժեքի մեթոդով:

5.8 Շահաբաժիններ

Շահաբաժինները հաշվառվում են որպես պարտավորություն և հանվում սեփական կապիտալից հաշվետու ամսաթվի դրությամբ միայն այն դեպքում, եթե դրանք լիազորված են մինչև հաշվետու ամսաթվին կամ այդ օրը: Բացահայտվում են մինչև հաշվետու ամսաթվից հայտարարված կամ հաշվետու ամսաթվից հետո հայտարարված և հաստատված շահաբաժինները, բայց մինչև ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման համար լիազորված լինելը:

5.9 Հաշվարկ

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները, եկամուտներն ու ծախսերը հաշվանցվում են, և զուտ գումարը ներկայացվում է ֆինանսական հաշվետվություններում միայն այն դեպքում, երբ առկա է հաշվետվության գումարները հաշվանցելու օրենքով սահմանված իրավունք, և կա ակտիվը հաշվանցելու կամ իրացնելու և ակտիվը մարելու մտադրություն: պատասխանատվությունը միաժամանակ:

5.10 Կրիտիկական ենթադրություններ և գնահատումներ

ՖՀՄՍ-ին համապատասխան ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է ղեկավարության կողմից դատողություններ, ենթադրություններ և գնահատումներ, որոնք ազդում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման և ֆինանսական հաշվետվություններում ակտիվների և պարտավորությունների, եկամուտների և ծախսերի գումարների ներկայացման վրա: Գնահատումները և առնչվող ենթադրությունները, որոնք հիմնված են պատմական փորձի և այլ գործոնների վրա, որոնք ենթադրվում են, որ ողջամիտ են տվյալ հանգամանքներում, հիմք են տալիս որոշելու այն ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքը, որոնց գումարները չեն կարող որոշվել այլ վստահելի

աղբյուրներից: Թեև գնահատումները հիմնված են ղեկավարության կողմից ընթացիկ պայմանների լավագույն ըմբռնման վրա, փաստացի արդյունքները, ի վերջո, կարող են տարբերվել այս գնահատումներից:

5.11 Գործարքներ փոխկապակցված կողմերի հետ

Կողմերը համարվում են փոխկապակցված, եթե կողմերից մեկն ունի մյուս կողմին վերահսկելու կամ ֆինանսական և գործառնական որոշումներ կայացնելիս զգալի ազդեցություն գործադրելու կարողություն: Կապակցված կողմերը ներառում են.

- ձեռնարկություններ, որոնք ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն, մեկ կամ մի քանի միջնորդների միջոցով վերահսկում են, վերահսկվում են կամ գտնվում են մայր ընկերության ընդհանուր հսկողության ներքո, ինչպես նաև ձեռնարկություններ, որոնք վերահսկվում են դուստր ձեռնարկությունների կողմից.
- ձեռնարկություններ, որոնք ունեն մասնակցության շահ, որը թույլ է տալիս նրանց էական ազդեցություն ունենալ մայր ընկերության վրա.
- ձեռնարկություններ, որոնք վերահսկում են մայր ընկերությունը մեկ այլ ձեռնարկության հետ համատեղ.
- մայր ընկերության հետ կապված ընկերություններ.
- համատեղ ձեռնարկություններ, որոնց մասնակից են նույն խմբին պատկանող ընկերությունները.
- անձինք, ովքեր ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն տիրապետում են ձայնի իրավունքին, ինչը նրանց հնարավորություն է տալիս ազդելու մայր ընկերության, ինչպես նաև նրանց անմիջական հարազատների գործունեության վրա.
- խմբում ընդգրկված ընկերությունների ղեկավարները, որոնք ունեն ձեռնարկության գործունեությունը պլանավորելու, ղեկավարելու և վերահսկելու լիազորություններ և պարտականություններ, ներառյալ ձեռնարկության տնօրենների խորհրդի անդամները և բարձրաստիճան պաշտոնյաները, ինչպես նաև նրանց անմիջական ընտանիքները.
- ձեռնարկություններ, որոնք վերահսկվում են, համատեղ վերահսկվում են նախորդ երկու պարբերություններում նշված անձանց կողմից, կամ որոնց վրա այդ անձինք զգալի ազդեցություն ունեն:

6. Աջակցող գործունեության հետ կապված եկամուտների և ծախսերի հաշվառում

Եկամուտը (ներառյալ հասույթը) ճանաչվում է, եթե առկա են հետևյալ պայմանները.

- ընկերության կողմից այս եկամուտը (եկամուտը) ստանալու իրավունքը բխում է պայմանագրից կամ հաստատվում է այլ համապատասխան ձևով.
- եկամտի (եկամտի) չափը կարելի է արժանահավատորեն որոշել.
- եկամուտ ստանալու հարցում անորոշություն չկա.
- կարող է որոշվել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում գործարքի ավարտի փուլը.
- գործարքի կատարման հետ կապված ծախսերը և այն ավարտելու համար անհրաժեշտ ծախսերը կարող են արժանահավատորեն որոշվել.
- ակտիվի մատակարարման (վաճառքի), աշխատանքի կատարման, ծառայությունների մատուցման գործարքի արդյունքում ընկերությունը գնորդին է փոխանցել մատակարարված ակտիվի սեփականության հետ կապված ռիսկերն ու օգուտները, այլևս չի վերահսկում մատակարարվածը (վաճառված) ակտիվը և չի մասնակցում դրա կառավարմանը կամ աշխատանքը ընդունվել է հաճախորդի կողմից, մատուցված ծառայությունը:

Եթե պայմաններից գոնե մեկը չի բավարարվում ընկերության կողմից փաստացի ստացված դրամական միջոցների կամ այլ ակտիվների հետ կապված, ապա ճանաչվում է պարտավորություն, այդ թվում՝ կրեդիտորական պարտքերի տեսքով, և ոչ թե եկամուտ:

Ծախսերը ճանաչվում են ընկերության կողմից, եթե բավարարված են հետևյալ պայմանները.

- ծախսը կատարվում է (առաջանում) համաձայն պայմանագրի, օրենսդրական պահանջների և բիզնեսի սովորույթների.
- ծախսերի չափը կարող է որոշվել.
- Ծախսերի ճանաչման հետ կապված անորոշություն չկա:

Աշխատանքների և ծառայությունների առնչությամբ, որոնց պատվիրատուն (ստացող, սպառող, գնորդ) ընկերություն է, աշխատանքի արդյունքների ընդունման կամ ծառայության մատուցման օրվանից ծախսերի ճանաչման հարցում անորոշություն չկա:

Ակտիվների մատակարարման (վաճառքի) գործարքների հետ կապված ծախսերը որոշվում են որպես ստացված կամ վճարված հատուցման իրական արժեքի (վաճառքից ստացված հասույթի) և ակտիվների հաշվեկշռային արժեքի տարբերություն և հաշվապահական հաշվառման մեջ ճանաչվում են փոխանցման ամսաթվին: մատակարարված (վաճառված) ակտիվի սեփականության, դրա վերահսկման և կառավարման հետ կապված ռիսկերի և օգուտների գնորդը՝ անկախ վճարման պայմանագրային պայմաններից, այսինքն՝ կանխավճար, ավանդ, տարկետում, ապառիկ:

Եթե փաստացի վճարված դրամական միջոցների կամ առաքված ակտիվների համար պայմաններից գոնե մեկը չի բավարարվում, ապա ճանաչվում է համապատասխան ակտիվը, ներառյալ դեբիտորական պարտքերի տեսքով, այլ ոչ թե ծախս:

Փոխհատուցման ենթակա ծախսերը և ծախսերը չեն ճանաչվում որպես ծախսեր, այլ ենթակա են արտացոլման որպես դեբիտորական պարտքեր:

Ընկերության գործունեությանն աջակցելու հետ կապված եկամուտները և ծախսերը ներառում են, ի թիվս այլ բաների, եկամուտներն ու ծախսերը, որոնք առաջանում են ընկերության գործունեության հետ կապված պայմանների խախտման հետևանքով (օրինակ՝ օրենսդրության պահանջներին չհամապատասխանելու, պայմանագրային և աշխատանքային կարգապահության, բիզնեսի մաքսատուրքերը), ինչպես նաև տնտեսական գործունեության արտակարգ իրավիճակների հետևանքով առաջացած ծախսերը (տարերային աղետ, հրդեհ, վթար, գույքի պետականացում և այլն).

- այլ (գործարար) գործարքների համար տույժեր (տուգանքներ, տույժեր).
- եկամուտ անվճար ստացված գույքից.

- c) մուտքեր և վճարումներ՝ որպես պատճառված վնասների փոխհատուցում, բացառությամբ ապահովագրողի ծախսերի փոխհատուցման (փոխանցումներ, ռեգրեսի պահանջներ, ստացված ավելցուկներ)։
- d) եկամուտներ և ծախսեր ավելցուկների կապիտալացումից և պակասուրդների դուրսգրումից։
- e) այլ եկամուտներ և ծախսեր, որոնք վերագրվում են ուրիշներին, ներառյալ մեկանգամյա, պատահական բնույթի։

Ընկերության աշխատակիցների նպաստները նշանակում են բոլոր տեսակի վճարումներ աշխատողներին իրենց աշխատանքային գործառնությունների կատարման համար՝ անկախ վճարման ձևից, ներառյալ աշխատավարձը, փոխհատուցումը և խրախուսական վճարումները, աշխատանքային պայմանագրի դադարեցման հետ կապված վճարումները։

Ընկերության ստորաբաժանումների աշխատակիցների հատուցումների գծով ծախսերը ճանաչվում են որպես ծախսեր՝ հիմնվելով հաշվեգրված վարձատրության գումարների վրա։

Ապահովագրության, համաապահովագրության և վերաապահովագրության պայմանագրերի կնքման և պահպանման համար օգտագործվող հիմնական միջոցների և այլ գույքի վերանորոգման մաշվածության ծախսերը և ծախսերը ներառվում են ծախսերում հաշվապահական հաշվառման համապատասխան բաժիններով սահմանված կարգով և ժամկետներում։ Քաղաքականություն։

Բոլոր կոմիսիոն եկամուտները, այլ եկամուտները և այլ ծախսերը սովորաբար ճանաչվում են հաշվեգրման հիման վրա՝ հիմնվելով որոշակի գործարքի կատարման աստիճանի վրա, որը սահմանվում է որպես իրականում կատարված ծառայությունների մասնաբաժինը մատուցվող ծառայությունների ընդհանուր ծավալում։

7. Ներդրումային եկամուտ

Ներդրումային եկամուտը բաղկացած է շահաբաժիններից, տոկոսային եկամուտներից և արժեթղթերի մաշվածության արժեքի փոփոխություններից և դեբիտորական այլ գումարներից։

Բոլոր պարտքային գործիքների տոկոսային եկամուտները, բացառությամբ առևտրային նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվների, ճանաչվում են հաշվեգրման սկզբունքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը։ Այս հաշվարկը տոկոսային եկամուտներում ներառում է պայմանագրի կողմերի ստացած բոլոր միջնորդավճարները և վճարները, որոնք կազմում են արդյունավետ տոկոսադրույքի, գործարքի ծախսերը և բոլոր այլ հավելավճարները կամ զեղչերը։

Շահաբաժինները ճանաչվում են, երբ հաստատվում է Ընկերության կողմից գումարը ստանալու իրավունքը։

Մաքուր Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչված ներդրումային օգուտը կամ վնասը ներառում է ֆինանսական ակտիվների և ներդրումային գույքի օգուտը կամ վնասը։

Ներդրումների վաճառքից օգուտները կամ վնասները գրանցվում են որպես զուտ վաճառքի և արժեքի կամ ամորտիզացված արժեքի տարբերություն և ճանաչվում են վաճառքի գործարքի պահին։

8. Ֆինանսական ծախսեր

Վճարված տոկոսները ճանաչվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ որպես հաշվեգրված և հաշվարկված՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը։ Հաշվարկված տոկոսները ներառված են տոկոսաբեր ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքում։

9. Արտարժույթի փոխարկում

Արտարժույթով գործարքների գծով հաշվարկների արդյունքում առաջացող փոխարժեքային տարբերությունները ներառվում են գործարքի օրվա դրությամբ գործող փոխարժեքով։

Առևտրային նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվների փոխարկումից առաջացող օգուտները և վնասները ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում որպես զուտ առևտրային շահույթ:

Առևտրային նպատակներով չպահվող ֆինանսական ակտիվների փոխարկումից առաջացող օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում որպես այլ գործառնական եկամուտներ կամ ծախսեր: Արտարժույթով արտահայտված դրամական ակտիվները և պարտավորությունները փոխակերպվում են հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գերակշռող փոխարժեքներով:

Արտարժույթով արտահայտված և որպես վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվ դասակարգված դրամական ակտիվների իրական արժեքի փոփոխությունները տարբերակում են ֆինանսական ակտիվների ամորտիզացված արժեքի և ամորտիզացված արժեքի այլ փոփոխություններից առաջացող փոխարժեքային տարբերությունները: Ֆինանսական ակտիվների ամորտիզացված արժեքի փոփոխություններից առաջացող արտարժույթային տարբերությունները ճանաչվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, մինչդեռ այլ փոփոխությունները ճանաչվում են ուղղակիորեն սեփական կապիտալում:

Արտարժույթով արտահայտված և պատմական արժեքով արտահայտված ոչ դրամական միջոցները փոխակերպվում են գործարքի ամսաթվի դրությամբ գործող փոխարժեքով:

Արտարժույթով արտահայտված և իրական արժեքով արտահայտված ոչ դրամական ակտիվները փոխակերպվում են իրական արժեքի որոշման օրվա դրությամբ գործող փոխարժեքով:

Ոչ դրամական ակտիվների, ինչպիսիք են իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող արժեթղթերը, առաջացող փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են որպես իրական արժեքով օգուտ կամ վնաս:

Ոչ դրամական ակտիվներից, ինչպիսիք են վաճառքի համար մատչելի արժեթղթերը, առաջացող փոխարժեքային տարբերությունները ներառված են սեփական կապիտալում վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների վերագնահատման պահուստում:

Գործարքի պայմանագրային փոխարժեքի և գործարքի ամսաթվի դրությամբ գործող միջին դրույքի միջև տարբերությունը ներառված է արտարժույթով գործարքներից ստացված շահույթում՝ հանած արտարժույթային գործարքներից ստացված ծախսերը՝ որպես զուտ առևտրային եկամուտ:

Հաշվի մնացորդների արտարժույթով վերագնահատման համար ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելիս ընկերությունը օգտագործում է հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջին օրվա դրությամբ ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից սահմանված հաշվարկային դրույքաչափը:

31 դեկտեմբեր 2023թ.

ՀՀ դրամ/1 ԱՄՆ դոլար	404.79
ՀՀ դրամ/1 Եվրո	447.90

10. Ոչ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Այս հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը վերաբերում է իրավիճակներին, երբ առկա տեղեկատվությունը ցույց է տալիս, որ Ընկերությունը կարող է չկարողանալ վերականգնել ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը ապագա գործառնությունների կամ վաճառքի միջոցով: Եթե ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է դրա փոխհատուցվող գումարը, ապա ակտիվը արժեզրկվում է: Հետևյալ ակտիվները ենթակա են արժեզրկման (ակտիվների արժեքի նվազում) ստուգման.

- a) հիմնական միջոցներ;
- b) գուդվիլ ձեռքբերումներից;
- c) ոչ նյութական ակտիվներ;
- d) օգտագործման իրավունք ունեցող ակտիվներ;
- e) այլ ոչ ֆինանսական ակտիվներ:

Այս բաժինը չի տարածվում հետևյալ տեսակի ակտիվների վրա.

- a) բաժնետոմսեր;
- b) շինարարական պայմանագրերից առաջացած ակտիվներ.
- c) հետաձգված հարկային ակտիվներ;
- d) ակտիվներ, որոնք առաջանում են աշխատողների նյութական վարձատրության հետ կապված.
- e) իրական արժեքով չափվող ներդրումային գույք.
- f) հետաձգված ձեռքբերման ծախսեր;
- g) ՖՀՄՄ 5-ի համաձայն վաճառքի համար պահվող երկարաժամկետ ակտիվներ.
- h) ապահովագրական գործառնությունների դերիտորական պարտքերը.

Գնահատելիս կան արդյոք նշաններ, որ ակտիվը կարող է արժեզրկվել, պետք է հաշվի առնել իրադարձությունների հետևյալ տեսակները.

Տեղեկատվության արտաքին աղբյուրներ.

- a) Ժամանակահատվածի ընթացքում ակտիվի շուկայական արժեքը նվազել է էականորեն ավելի մեծ չափով, քան ակնկալվում էր ժամանակի ընթացքում կամ սովորական օգտագործումից.
- b) Հաշվետու ժամանակաշրջանում զգալի վատթարացումներ են տեղի ունեցել կամ ակնկալվում են շուկայում, տնտեսական կամ իրավական միջավայրում, որտեղ գործում է ընկերությունը կամ այն շուկայում, որին պատկանում է տվյալ ակտիվը.
- c) շուկայական տոկոսադրույքները կամ ներդրումների եկամտաբերության շուկայական այլ չափորոշիչներն աճել են ժամանակաշրջանի ընթացքում, և այդ բարձրացումները, ամենայն հավանականությամբ, կազդեն ակտիվի օգտագործման արժեքի հաշվարկման ժամանակ օգտագործվող զեղչման դրույքի վրա և էապես կնվազեցնեն դրա փոխհատուցվող գումարը.
- d) կազմակերպության գուտ ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է նրա շուկայական կապիտալիզացիան:

Տեղեկատվության ներքին աղբյուրները.

- a) առկա են ակտիվի հնության կամ ֆիզիկական վնասի նշաններ.
- b) զգալի փոփոխություններ, որոնք բացասական ազդեցություն են ունեցել կազմակերպության վրա, տեղի են ունեցել ժամանակաշրջանի ընթացքում կամ ակնկալվում են մոտ ապագայում ակտիվի ընթացիկ կամ ակնկալվող օգտագործման չափով կամ եղանակով: Այդպիսի փոփոխությունները ներառում են՝ ակտիվի անգործությունը, պլանները դադարեցնելու կամ վերակազմավորելու այն բիզնեսը, որում օգտագործվում է ակտիվը, նախապես ակնկալվող օտարման ամսաթիվը ակտիվի օտարման պլաններ և ակտիվի օգտակար ծառայության վերազնահատում անորոշից մինչև վերջավոր;
- c) ներքին հաշվետվությունները ցույց են տալիս, որ ակտիվի ընթացիկ կամ ապագա կատարողականը սպասվածից ավելի վատ է:

Ցուցակը սպառիչ չէ, կարող են լինել այլ սուբյեկտիվ բնութագրեր:

Արժեզրկումից կորուստը ճանաչվելուց հետո ակտիվի արժեզրկումից գանձման գումարը ճշգրտվում է ապագա ժամանակաշրջաններում, որպեսզի ակտիվի փոփոխված հաշվեկշռային արժեքը բաշխվի դրա մնացած օգտակար ծառայության ընթացքում:

11. Հարկավորում

Հաշվետու ժամանակաշրջանի եկամտահարկի գումարը ներառում է հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացիկ հարկի գումարը և հետաձգված հարկի գումարը: Շահութահարկը ճանաչվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ամբողջությամբ, բացառությամբ այն գործարքների հետ կապված գումարների, որոնց ազդեցությունը ճանաչվում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում, որի դեպքում եկամտահարկը ճանաչվում է սեփական կապիտալում:

11.1. Ընթացիկ եկամտահարկ

Հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացիկ եկամտահարկը հաշվարկվում է՝ ելնելով հաշվետու ժամանակաշրջանի հարկվող շահույթի չափից՝ հաշվի առնելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գործող եկամտահարկի դրույքաչափերը, ինչպես նաև ճշգրտման արդյունքում առաջացած պարտավորությունների գումարները: Նախորդ հաշվետու ժամանակաշրջանների եկամտահարկի գումարները.

Այն դեպքում, երբ ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվում են հրապարակման մինչև հարկային հայտարարագրերի ներկայացումը, հարկման ենթակա շահույթն ու վնասը հիմնված են գնահատումների վրա: Հարկային մարմինները կարող են ավելի խիստ մեկնաբանել հարկային օրենքները, ինչպես նաև վերանայել հարկային հաշվարկները: Արդյունքում, հարկային մարմինները կարող են լրացուցիչ հարկեր սահմանել այն գործարքների համար, որոնք նախկինում ծածկված չեն եղել: Արդյունքում կարող են առաջանալ զգալի լրացուցիչ հարկեր, տուգանքներ և տուգանքներ:

Հարկային ստուգումը կարող է ներառել ստուգման տարվան անմիջապես նախորդող երեք օրացուցային տարի: Որոշ հանգամանքներում հարկային ստուգումները կարող են ներառել ավելի երկար ժամանակաշրջաններ:

11.2. Հետաձգված եկամտահարկ

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները ճանաչվում են հաշվեկշռային պարտավորությունների մեթոդով բոլոր ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք առաջանում են ֆինանսական հաշվետվությունների համար ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակներով օգտագործվող դրանց գումարների միջև, բացառությամբ այն չափի, երբ հետաձգված հարկը առաջանում է սկզբնական ճանաչումից: գույքի վր կամ ակտիվը կամ պարտավորությունը, որն առաջանում է բիզնեսի միավորում չհանդիսացող գործարքից և որը գործարքի պահին չի ազդում ոչ ֆինանսական հաշվետվությունների եկամտի, ոչ շահույթի կամ վնասի վրա՝ հարկային նպատակներով:

Հետաձգված հարկային ակտիվները ճանաչվում են այնքանով, որքանով հավանական է, որ ապագա հարկվող շահույթը հասանելի կլինի, որի դիմաց կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները որոշվում են՝ օգտագործելով հարկային դրույքաչափերը, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ակտիվների իրացման և պարտավորությունների մարման ժամանակաշրջանում՝ հիմնվելով տվյալ ժամանակաշրջանում գործող կամ ըստ էության գործող հարկային դրույքաչափերի վրա՝ հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները ստեղծվում են դուստր ձեռնարկություններում, ասոցիացված կազմակերպություններում կամ համատեղ ձեռնարկումներում ներդրումների հետ կապված ժամանակավոր տարբերությունների համար, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ժամանակավոր տարբերությունների վերացման ժամանակը կարող է վերահսկվել Ընկերության կողմից, և հավանական է, որ ժամանակավոր տարբերությունները չեն հակադարձվի: տեսանելի ապագա..

Հայաստանի Հանրապետությունում գործում են նաև Ընկերության գործունեության նկատմամբ կիրառվող այլ գործառնական հարկեր: Այս հարկերը ներառված են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում գործառնական այլ ծախսերում:

12. Իրադարձությունների արտացոլումը հաշվետու ամսաթվից հետո

Հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո տեղի ունեցած իրադարձությունը ճանաչվում է որպես Ընկերության գործունեության փաստ, որը տեղի է ունենում հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտի և Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման ամսաթվի միջև ընկած ժամանակահատվածում, և որն ունի կամ կարող է ազդեցություն ունենալ: Նրա ֆինանսական վիճակը:

Հաշվետվության կազմման ամսաթիվը ընկերության ղեկավարի կողմից դրա պատճենը թղթի վրա ստորագրելու ամսաթիվն է:

Հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո իրադարձությունները ներառում են.

- իրադարձություններ, որոնք հաստատում են հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գոյություն ունեցող պայմանները (այսուհետ՝ հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո ճշգրտող իրադարձություններ).
- իրադարձություններ, որոնք ցույց են տալիս այն պայմանները, որոնք առաջացել են հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո (այսուհետ՝ չճշգրտող իրադարձություններ հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո):

Հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո ճշգրտվող իրադարձությունները ենթակա են արտացոլման հաշվապահական հաշվառման մեջ հաշվետու ամսաթվին նախորդող ժամանակաշրջանում:

Հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո չճշգրտվող իրադարձությունները չեն արտացոլվում հաշվապահական հաշվառման մեջ:

Ընկերությունը ճանաչում է որպես չճշտող իրադարձություններ հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո, որոնց համար տարեկան հաշվապահական (ֆինանսական) հաշվետվություններում անհրաժեշտ է տեղեկատվության բացահայտում.

- գործունեությունը դադարեցնելու պլանի հայտարարություն.
- նշանակալի արժեք ունեցող ակտիվների ձեռքբերման և օտարման հետ կապված գործարքներ, ակտիվների դասակարգում որպես վաճառքի համար պահվող.
- հրդեհ, դժբախտ պատահար, բնական աղետ կամ այլ արտակարգ իրավիճակ, որը հանգեցրել է Ընկերության ակտիվների զգալի մասի ոչնչացմանը.
- խոշոր վերակառուցման հայտարարություն կամ սկիզբ.
- Ընկերության սովորական բաժնետոմսերի հետ էական գործարքներ, բաժնետոմսերի թողարկման վերաբերյալ որոշումներ կայացնելը.
- ակտիվների արժեքի կամ փոխարժեքի էական փոփոխություններ.
- Հարկային դրույքաչափերի կամ հարկային օրենքների փոփոխություններ, որոնք էական ազդեցություն ունեն ընթացիկ և հետագված հարկային ակտիվների և պարտավորությունների վրա.
- նյութական պարտավորությունների կամ պայմանական պարտավորությունների ստանձնում.
- հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո տեղի ունեցած իրադարձությունների հետ կապված էական դատավարության սկիզբը:

Ընկերությունը որպես ճշգրտող իրադարձություններ ներառում է հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո.

- հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո պարտատերերին տրվող վճարումների չափի որոշում՝ կապված դատական գործով Ընկերության կողմից հաշվետու ամսաթվի դրությամբ պարտավորության առկայությունը հաստատող որոշման ընդունման հետ.
- Տեղեկատվության ստացում հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո, որը ցույց է տալիս կամ ակտիվի արժեքը կամ հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, կամ արժեքը կամ պահուստի (կորուստի) ճշգրտման անհրաժեշտությունը, որը նախկինում ճանաչվել է հաշվապահական (ֆինանսական)

- հաշվետվություններում, ներառյալ Ընկերության ճանաչումը. պարտապանները որպես անվճարունակ (սնանկ);
- c) հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո որոշել մինչև հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտը ձեռք բերված ակտիվների արժեքը.
  - d) հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո որոշել Ընկերության աշխատակիցներին շահույթի բաշխման պլանների (համակարգերի) կամ նրանց բոնուսների վճարումների չափը, եթե հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Ընկերությունն ուներ այդպիսի վճարումներ կատարելու պարտավորություն.
  - e) հաշվետու ժամանակաշրջանի հարկերի և տուրքերի գծով հաշվեգրումներ (ճշգրտումներ, փոփոխություններ), որոնց համար, Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությանը համապատասխան, Ընկերությունը հանդիսանում է հարկ վճարող և վճար վճարող.
  - f) հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո հաշվապահական հաշվառման սխալի, Ընկերության գործունեության իրականացման ընթացքում Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության խախտումների կամ խարդախության փաստերի հայտնաբերում, որոնք հանգեցնում են տարեկան հաշվապահական (ֆինանսական) հաշվետվությունների խեղաթյուրմանը. Ընկերությունը, որը ազդում է ֆինանսական արդյունքի որոշման վրա.
  - g) Ընկերությանը պատկանող բաժնետոմսերի (բաժնետոմսերի, բաժնետոմսերի) շահաբաժինների (վճարումների) հայտարարություն.
  - h) նոր տարվա հունվարի 1-ի դրությամբ հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերագնահատում.
  - i) ապահովագրական կազմակերպությունից փաստաթղթեր ստանալը՝ ճշտելու համար ապահովագրական հատուցման չափը, որը բանակցվում էր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ.
  - j) հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո որոշել Ընկերության կառուցվածքային ստորաբաժանումը փակելու մասին որոշման ընդունման հետ կապված վճարումների չափը մինչև հաշվետու ամսաթիվը.
  - k) Հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո գործարքների ավարտը մինչև հաշվետու ամսաթիվը հաստատող և (կամ) այդպիսի գործարքների համար աշխատանքի, ծառայությունների, ակտիվների արժեքը որոշող (հստակեցնող), ինչպես նաև եկամուտների և ծախսերի չափերը պարզող առաջնային փաստաթղթերի ստացում. արտացոլված հաշվապահական հաշվառման մեջ, ներառյալ հաշվետու ժամանակաշրջանում տեղի ունեցած ապահովագրական դեպքերի կորուստների ճանաչումը.
  - l) հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում հետաձգված հարկային պարտավորությունների և եկամտահարկի գծով հետաձգված հարկային ակտիվների գումարների որոշում.

Ընկերության կողմից շահութաբաժինների վճարման, պահուստային ֆոնդի ձևավորման (համալրման) և այլ նպատակներով շահույթի ուղղորդումը տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանի արդյունքներով Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ճշգրտող իրադարձություն չէ. .

1. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Չափար ԳՅ դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31	2022թ. դեկտեմբերի 31
Կանխիկ դրամական միջոցներ	-	-
Բանկային հաշիվներ	187,665	-
Ընդամենը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	187,665	-

2. Ամրոտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ

Չափար ԳՅ դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31	2022թ. դեկտեմբերի 31
ԳՅ պետական պարտատուներ	609,662	-
Ղ պետական պարտատուներ	1,361,899	-
Անվանիք	-	-
Դեբիտորական պարտքեր	-	-
Արժեզրկումից պահուստ	13,559	-
Ընդամենը ներդրումներ	1,985,003	-

2. Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտքային գործիքներ

Չափար ԳՅ դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31	2022թ. դեկտեմբերի 31
ԳՅ պետական պարտատուներ	299,951	-
Ղ պետական պարտատուներ	-	-
Ընդամենը ներդրումներ	299,951	-

Ոչ բոլոր պարտքային արժեթղթերն ունեն հաստատուն տոկոսներ:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ԸՆկերության կողմից ստացված վարկերի դիմաց գրավարկված ոչ պետական պարտատուներ չկան (2022թ.՝ ոչինչ):

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այլ ֆինանսական կազմակերպություններում ավանդները՝ 1,210,641 հազար դրամ գումարով (88.89%) կենտրոնացված են 4 բանկներում:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ԸՆկերության ներգրավված միջոցների և ստացված երաշխիքների դիմաց գրավարկված ավանդ չկա (2022թ.՝ ոչինչ):

3. Ապահովագրական և վերապահովագրական պայմանագրեր

Չափար ԳՅ դրամ	Ավտոմեծ	Պարտավորություն	2023թ. դեկտեմբերի 31
			Ընդամենը
Ցանաքային ակտիվության արդյունքի և դրանց օգտագործումից բխող պատասխանատվության կամավոր ապահովագրության պայմանագրեր	-	249,133	249,133
Դերմատ պատահարներից ապահովագրության պայմանագրեր	-	26,087	26,087
Բեռի (կիրառելի զրպեի) ապահովագրության պայմանագրեր	-	8,003	8,003
Մեղուկության կամավոր ապահովագրության պայմանագրեր	-	378,575	378,575
Գույքի ապահովագրության պայմանագրեր	-	124,204	124,204
Ընդհանուր պատասխանատվության ապահովագրության պայմանագրեր	-	96,004	96,004
Ցանկերության սնանկության ապահովագրության պայմանագրեր	-	20,196	20,196
Օդանավերի և դրանց օգտագործումից բխող պատասխանատվության ապահովագրության պայմանագրեր	-	37,136	37,136
Ընդամենը	-	939,338	939,338

Վերապահովագրական պայմանագրեր

Չափար ԳՅ դրամ	Ավտոմեծ	Պարտավորություն	2023թ. դեկտեմբերի 31
			Ընդամենը
Ցանաքային ակտիվության արդյունքի և դրանց օգտագործումից բխող պատասխանատվության կամավոր ապահովագրության պայմանագրեր	33,568	-	33,568
Դերմատ պատահարներից ապահովագրության պայմանագրեր	-	15,435	15,435
Բեռի (կիրառելի զրպեի) ապահովագրության պայմանագրեր	-	18,836	18,836
Մեղուկության կամավոր ապահովագրության պայմանագրեր	-	-	-
Գույքի ապահովագրության պայմանագրեր	-	78,237	78,237
Ընդհանուր պատասխանատվության ապահովագրության պայմանագրեր	-	3,728	3,728
Ցանկերության սնանկության ապահովագրության պայմանագրեր	4,196	-	4,196
Օդանավերի և դրանց օգտագործումից բխող պատասխանատվության ապահովագրության պայմանագրեր	-	1,202	1,202
Ընդամենը	37,764	117,438	79,674

3. Ապահովագրական պայմանագրեր

Դժբախտ պատահարներից ապահովագրության պայմանագրեր

	Մնացորային ծախսերի գծով պարտավորություններ		Պատուցումների գծով պարտավորություններ		Ընդամենը
	Մնացորային ծախսերի	Կորարի ծախսերի	Սպազա Դրամական հոսքերի ներկա արժեք	Ոչակի ճշգրտում	
Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ ստ 01/01/2023	-	-	-	-	-
Ապահովագրության պայմանագրերի գծով ակտիվներ ստ 01/01/2023	-	-	-	-	-
Չուտ ապահովագրական պայմանագրերի ակտիվ պարտավորություն	-	-	-	-	-
Ապահովագրական հասույթ	-	33,934	-	-	33,934
Ապահովագրության ծախսերի գծով պարտավորությունների ծախսեր	4,079	88	2,905	1,768	5,304
Ներկայացված պահանջներ	-	-	426	-	426
Չեղբերական ծախսերի ամրոտիզացիա	4,080	-	-	-	4,079
Մեքանիկական պայմանագրերի կորուստներ և այլ կորուստների հակաբարձումներ	-	88	-	-	88
Պարտավորությունների փոփոխություններ առաջացած պահանջների համար	-	-	2,478	1,768	710
Ներդրումային ծախսերի	-	-	-	-	-
Ապահովագրական ծախսերի գծով պարտավորությունների արդյունք	-	29,854	88	2,905	28,630
Ապահովագրության ֆինանսական ծախսեր	-	-	-	-	-
Ընդամենը	-	29,854	88	2,905	28,630
Դրամական հոսքեր	-	-	-	-	-
Ստացված ապահովագրական վարկեր	61,198	-	-	-	61,198
Վճարված հատուցումներ	-	-	426	-	426
Չեղբերական գծով դրամական հոսքեր	-	6,056	-	-	6,056
Ընդամենը դրամական հոսք	61,198	-	-	-	61,198
Այլ չափ (Տեղափոխում դեբիտորական պարտքեր)	-	-	-	-	-
Ապահովագրական պայմանագրերի ակտիվ պարտավորություն արդյունք	25,289	88	2,478	1,768	26,087
Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ ստ 31/12/2023	25,289	88	2,478	1,768	26,087
Ապահովագրության պայմանագրերի գծով ակտիվներ ստ 31/12/2023	-	-	-	-	-
Չուտ արդյունք	25,289	88	2,478	1,768	26,087

Առողջության կամավոր ապահովագրության պայմանագրեր

	Մնացորդային ծանկյալի գծով պարտավորություններ		Հատուցումների գծով պարտավորություններ		Ընդամենը
	Սուսնց կրթաթի բաղադրիչ	Կորստի բաղադրիչ	Ապագա դրամական հոսքերի ներկա արժեք	Ռիսկի ճշգրտում	
Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ առ 01/01/2023	-	-	-	-	-
Ապահովագրության պայմանագրերի գծով ակտիվներ առ 01/01/2023	-	-	-	-	-
Չուտ ապահովագրական պայմանագրերի ակտիվ/պարտավորություն	-	-	-	-	-
Ապահովագրական հասույթ	-	356,773	-	-	356,773
Ապահովագրության ծառայությունների ծախսեր	20,916	1,004	333,658	12,357	343,221
Ներկայացված պահանջներ	-	-	211,049	-	211,049
Չեղջեղման ծախսերի ամորտիզացիա	20,916	-	-	-	20,916
Մնացորդային պայմանագրերի կորուստներ և այլ կորուստների հակադարձումներ	-	1,004	-	-	1,004
Պարտավորությունների փոփոխություններ առաջացած պահանջների համար	-	-	122,609	12,357	110,252
Ներդրումային բաղադրիչ	-	-	-	-	-
Ապահովագրական ծառայությունների արդյունք	-	335,857	1,004	333,658	13,552
Ապահովագրության ֆինանսական ծախսեր	-	-	-	-	-
Ընդամենը	-	335,857	1,004	333,658	13,552
Դրամական հոսքեր					
Ստացված ապահովագրավճարներ	623,554	-	-	-	623,554
Վճարված հատուցումներ	-	-	210,348	-	210,348
Չեղջեղման գծով դրամական հոսքեր	21,079	-	-	-	21,079
Ընդամենը դրամական հոսք	602,475	-	210,348	-	392,127
Սյլ շարժ (Տեղափոխում դեբիտորական պարտքեր)					
Ապահովագրական պայմանագրերի ակտիվ/պարտավորություն արդյունք	266,618	1,004	123,310	12,357	378,575
Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ առ 31/12/2023	266,618	1,004	123,310	12,357	-
Ապահովագրության պայմանագրերի գծով ակտիվներ առ 31/12/2023	-	-	-	-	-
Չուտ արդյունք	266,618	1,004	123,310	12,357	378,575

Ցամաքային ակտուորանսպորտի և դրանց օգտագործումից բխող պատասխանատվության կամավոր ապահովագրության պայմանագրեր

	Մնացորդային ծանկյալի գծով պարտավորություններ		Հատուցումների գծով պարտավորություններ		Ընդամենը
	Սուսնց կրթաթի բաղադրիչ	Կորստի բաղադրիչ	Ապագա դրամական հոսքերի ներկա արժեք	Ռիսկի ճշգրտում	
Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ առ 01/01/2023	-	-	-	-	-
Ապահովագրության պայմանագրերի գծով ակտիվներ առ 01/01/2023	-	-	-	-	-
Չուտ ապահովագրական պայմանագրերի ակտիվ/պարտավորություն	-	-	-	-	-
Ապահովագրական հասույթ	-	79,729	-	-	79,729
Ապահովագրության ծառայությունների ծախսեր	57,265	5,648	55,402	4,268	114,047
Ներկայացված պահանջներ	-	-	16,498	-	16,498
Չեղջեղման ծախսերի ամորտիզացիա	57,265	-	-	-	57,265
Մնացորդային պայմանագրերի կորուստներ և այլ կորուստների հակադարձումներ	-	5,648	-	-	5,648
Պարտավորությունների փոփոխություններ առաջացած պահանջների համար	-	-	38,904	4,268	34,636
Ներդրումային բաղադրիչ	-	-	-	-	-
Ապահովագրական ծառայությունների արդյունք	-	22,464	55,402	4,268	34,318
Ապահովագրության ֆինանսական ծախսեր	-	-	-	-	-
Ընդամենը	-	22,464	55,402	4,268	34,318
Դրամական հոսքեր					
Ստացված ապահովագրավճարներ	306,548	-	-	-	306,548
Վճարված հատուցումներ	-	-	16,498	-	16,498
Չեղջեղման գծով դրամական հոսքեր	75,293	-	-	-	75,293
Ընդամենը դրամական հոսք	231,255	-	16,498	-	214,757
Սյլ շարժ (Տեղափոխում դեբիտորական պարտքեր)					
Ապահովագրական պայմանագրերի ակտիվ/պարտավորություն արդյունք	208,791	5,648	38,904	4,268	249,075
Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ առ 31/12/2023	208,849	5,648	38,904	4,268	-
Ապահովագրության պայմանագրերի գծով ակտիվներ առ 31/12/2023	-	-	-	-	-
Չուտ արդյունք	208,849	5,648	38,904	4,268	249,133

Օդանավերի և դրանց օգտագործումից բխող պատասխանատվության ապահովագրության պայմանագրեր

	Մնացորդային ծանկույթի գծով պարտավորություններ		Հատուցումների գծով պարտավորություններ		Ընդամենը
	Մասնակցության ընդհանուր քաղաքական	Կորստի ընդհանուր քաղաքական	Ապագա դրամական հոսքերի ներկա արժեք	Ռիսկի ճշգրտում	
Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ առ 01/01/2023	-	-	-	-	-
Ապահովագրության պայմանագրերի գծով ակտիվներ առ 01/01/2023	-	-	-	-	-
Չուտ ապահովագրական պայմանագրերի ակտիվ/պարտավորություն	-	-	-	-	-
Ապահովագրական հասույթ	-	10,538	-	-	10,538
Ապահովագրության ծառայությունների ծախսեր	782	-	-	-	782
Ներկայացված պահանջներ	-	-	-	-	-
Չեղբերման ծախսերի ամորտիզացիա	782	-	-	-	782
Մնացորդային պայմանագրերի կորուստներ և այդ կորուստների հավաքածուներ	-	-	-	-	-
Դարձակառուցումների փոփոխություններ առաջացած պահանջների համար	-	-	-	-	-
Ներդրումային բաղադրիչ	-	-	-	-	-
Ապահովագրական ծառայությունների արդյունք	-	9,756	-	-	9,756
Ապահովագրության ֆինանսական ծախսեր	-	-	-	-	-
Ընդամենը	-	9,756	-	-	9,756
Դրամական հոսքեր	-	-	-	-	-
Ստացված ապահովագրավճարներ	47,674	-	-	-	47,674
Վճարված հատուցումներ	-	-	-	-	-
Չեղբերման գծով դրամական հոսքեր	-	782	-	-	782
Ընդամենը դրամական հոսք	46,892	-	-	-	46,892
Այլ շարժ (Տեղափոխում դեբիտորական պարտքեր)	-	-	-	-	-
Ապահովագրական պայմանագրերի ակտիվ/պարտավորություն արդյունք	37,136	-	-	-	37,136
Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ առ 31/12/2023	37,136	-	-	-	-
Ապահովագրության պայմանագրերի գծով ակտիվներ առ 31/12/2023	-	-	-	-	-
Չուտ արդյունք	37,136	-	-	-	37,136

Բեռի (փոխադրվող գույքի) ապահովագրության պայմանագրեր

	Մնացորդային ծանկույթի գծով պարտավորություններ		Հատուցումների գծով պարտավորություններ		Ընդամենը
	Մասնակցության ընդհանուր քաղաքական	Կորստի ընդհանուր քաղաքական	Ապագա դրամական հոսքերի ներկա արժեք	Ռիսկի ճշգրտում	
Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ առ 01/01/2023	-	-	-	-	-
Ապահովագրության պայմանագրերի գծով ակտիվներ առ 01/01/2023	-	-	-	-	-
Չուտ ապահովագրական պայմանագրերի ակտիվ/պարտավորություն	-	-	-	-	-
Ապահովագրական հասույթ	-	41,462	-	-	41,462
Ապահովագրության ծառայությունների ծախսեր	444	-	4,258	-	4,702
Ներկայացված պահանջներ	-	-	2,438	-	2,438
Չեղբերման ծախսերի ամորտիզացիա	444	-	-	-	444
Մնացորդային պայմանագրերի կորուստներ և այդ կորուստների հավաքածուներ	-	-	-	-	-
Դարձակառուցումների փոփոխություններ առաջացած պահանջների համար	-	-	1,820	-	1,820
Ներդրումային բաղադրիչ	-	-	-	-	-
Ապահովագրական ծառայությունների արդյունք	-	41,008	4,258	-	36,750
Ապահովագրության ֆինանսական ծախսեր	-	-	-	-	-
Ընդամենը	-	41,008	4,258	-	36,750
Դրամական հոսքեր	-	-	-	-	-
Ստացված ապահովագրավճարներ	47,634	-	-	-	47,634
Վճարված հատուցումներ	-	-	2,438	-	2,438
Չեղբերման գծով դրամական հոսքեր	-	444	-	-	444
Ընդամենը դրամական հոսք	47,190	-	2,438	-	44,752
Ապահովագրական պայմանագրերի ակտիվ/պարտավորություն արդյունք	6,182	-	1,820	-	8,002
Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ առ 31/12/2023	6,182	-	1,820	-	-
Ապահովագրության պայմանագրերի գծով ակտիվներ առ 31/12/2023	-	-	-	-	-
Չուտ արդյունք	6,182	-	1,820	-	8,002

Գույքի ապահովագրության պայմանագրեր

	Մնացորդային ծանկույթի գծով պարտավորություններ		Հատուցումների գծով պարտավորություններ		Ընդամենը
	Ստանց կրթստի բաղադրիչ	Կորստի բաղադրիչ	Ապագա դրամական հոսքերի ներկա արժեք	Ռիսկի ճշգրտում	
Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ առ 01/01/2023	-	-	-	-	-
Ապահովագրության պայմանագրերի գծով ակտիվներ առ 01/01/2023	-	-	-	-	-
Չուտ ապահովագրական պայմանագրերի ակտիվ/պարտավորություն	-	-	-	-	-
Ապահովագրական հասույթ	-	59,106	-	-	59,106
Ապահովագրության ծառայությունների ծախսեր	15,413	-	19,497 -	2,446	32,464
Ներկայացված պահանջներ	-	-	23	-	23
Չեղջեղման ծախսերի ամորտիզացիա	15,413	-	-	-	15,413
Մեքարենպատ պայմանագրերի կորուստներ և այդ կորուստների հակադարձումներ	-	-	-	-	-
Դարտավորությունների փոփոխություններ առաջացած պահանջների համար	-	-	19,474 -	2,446	17,028
Ներդրումային բաղադրիչ	-	-	-	-	-
Ապահովագրական ծառայությունների արդյունք	-	43,693	-	19,497 -	26,642
Ապահովագրության ֆինանսական ծախսեր	-	-	-	-	-
Ընդամենը	-	43,693	-	19,497 -	26,642
Դրամական հոսքեր	-	-	-	-	-
Ստացված ապահովագրավճարներ	172,627	-	-	-	172,627
Վճարված հատուցումներ	-	-	23	-	23
Չեղջեղման գծով դրամական հոսքեր	-	21,935	-	-	21,935
Ընդամենը դրամական հոսք	150,692	-	-	23	150,669
Այլ շարժ (Տեղափոխում դեբիտորական պարտքեր)	-	177	-	-	177
Ապահովագրական պայմանագրերի ակտիվ/պարտավորություն արդյունք	106,999	-	19,474 -	2,446	124,027
Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ առ 31/12/2023	107,176	-	19,474 -	2,446	124,204
Ապահովագրության պայմանագրերի գծով ակտիվներ առ 31/12/2023	-	-	-	-	-
Չուտ արդյունք	107,176	-	19,474 -	2,446	124,204

Ընդհանուր պատասխանատվության ապահովագրության պայմանագրեր

	Մնացորդային ծանկույթի գծով պարտավորություններ		Հատուցումների գծով պարտավորություններ		Ընդամենը
	Ստանց կրթստի բաղադրիչ	Կորստի բաղադրիչ	Ապագա դրամական հոսքերի ներկա արժեք	Ռիսկի ճշգրտում	
Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ առ 01/01/2023	-	-	-	-	-
Ապահովագրության պայմանագրերի գծով ակտիվներ առ 01/01/2023	-	-	-	-	-
Չուտ ապահովագրական պայմանագրերի ակտիվ/պարտավորություն	-	-	-	-	-
Ապահովագրական հասույթ	-	28,349	-	-	28,349
Ապահովագրության ծառայությունների ծախսեր	1,581	44	11,635 -	1,046	12,213
Ներկայացված պահանջներ	-	-	-	-	-
Չեղջեղման ծախսերի ամորտիզացիա	1,581	-	-	-	1,581
Մեքարենպատ պայմանագրերի կորուստներ և այդ կորուստների հակադարձումներ	-	-	-	-	44
Դարտավորությունների փոփոխություններ առաջացած պահանջների համար	-	-	11,635 -	1,046	10,588
Ներդրումային բաղադրիչ	-	-	-	-	-
Ապահովագրական ծառայությունների արդյունք	-	26,768	44	11,635 -	16,136
Ապահովագրության ֆինանսական ծախսեր	-	-	-	-	-
Ընդամենը	-	26,768	44	11,635 -	16,136
Դրամական հոսքեր	-	-	-	-	-
Ստացված ապահովագրավճարներ	112,303	-	-	-	112,303
Վճարված հատուցումներ	-	-	-	-	-
Չեղջեղման գծով դրամական հոսքեր	-	1,686	-	-	1,686
Ընդամենը դրամական հոսք	110,617	-	-	-	110,617
Այլ շարժ (Տեղափոխում դեբիտորական պարտքեր)	-	1,523	-	-	1,523
Ապահովագրական պայմանագրերի ակտիվ/պարտավորություն արդյունք	85,372	44	11,635 -	1,046	96,004
Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ առ 31/12/2023	85,372	44	11,635 -	1,046	96,004
Ապահովագրության պայմանագրերի գծով ակտիվներ առ 31/12/2023	-	-	-	-	-
Չուտ արդյունք	85,372	44	11,635 -	1,046	96,004

Դժբախտ պատահարներից ապահովագրության պայմանագրեր

	Մնացորդային ծածկույթի ակտիվներ	Հատուցումների գծով պարտավորություններ		Ընդամենը
		Ապագա Դրամական հոսքերի ներկա արժեք	Ռիսկի ճշգրտում	
Վերապահովագրության պայմանագրերի գծով ակտիվներ առ 01/01/2023	-			
Վերապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ առ 01/01/2023	-			
Չուտ վերապահովագրական պայմանագրերի ակտիվ/պարտավորություն	-			
Վերապահովագրության վճարների բաշխում	-	19,925	-	19,925
Վերապահովագրության զուտ միջնորդավճարներ	3,319			3,319
Վերապահովագրության հատուցումներ		2,171	1,497	674
Ներդրումային բաղադրիչ				
Վերապահովագրական արդյունք	-	16,606	2,171 -	1,497 -
Դրամական հոսքեր				
Վճարված վերապահովումներ և միջնորդավճարներ	497			497
Ստացված հատուցումներ		-		-
Ընդամենը դրամական հոսք	497	-	-	497
Վերապահովագրական պայմանագրերի ակտիվ/պարտավորություն	-	16,109	2,171 -	1,497 -
Վերապահովագրության պայմանագրերի գծով ակտիվներ առ 31/12/2023	-	-	-	-
Վերապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ առ 31/12/2023	-	16,109	2,171 -	1,497 -
Չուտ արդյունք	-	16,109	2,171 -	1,497 -

Ցամաքային ավտոտրանսպորտի և դրանց օգտագործումից բխող պատասխանատվության կամավոր ապահովագրության պայմանագրեր

	Մնացորդային ծածկույթի ակտիվներ	Հատուցումների գծով պարտավորություններ		Ընդամենը
		Ապագա Դրամական հոսքերի ներկա արժեք	Ռիսկի ճշգրտում	
Վերապահովագրության պայմանագրերի գծով ակտիվներ առ 01/01/2023	-			
Վերապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ առ 01/01/2023	-			
Չուտ վերապահովագրական պայմանագրերի ակտիվ/պարտավորություն	-			
Վերապահովագրության վճարների բաշխում	-	45,685	-	45,685
Վերապահովագրության զուտ միջնորդավճարներ	-	15,576	-	15,576
Վերապահովագրության հատուցումներ		43,728	3,393	40,335
Ներդրումային բաղադրիչ				
Վերապահովագրական արդյունք	-	61,261	43,728 -	3,393 -
Դրամական հոսքեր				
Վճարված վերապահովումներ և միջնորդավճարներ	66,638			66,638
Ստացված հատուցումներ	-	12,144	-	12,144
Ընդամենը դրամական հոսք	66,638 -	12,144	-	54,494
Վերապահովագրական պայմանագրերի ակտիվ/պարտավորություն	5,377	31,584 -	3,393	33,568
Վերապահովագրության պայմանագրերի գծով ակտիվներ առ 31/12/2023	5,377	31,584 -	3,393	33,568
Վերապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ առ 31/12/2023	-	-	-	-
Չուտ արդյունք	5,377	31,584 -	3,393	33,568

Օդանավերի և դրանց օգտագործումից բխող պատասխանատվության ապահովագրության պայմանագրեր

	Մնացորդային ծածկույթի ակտիվներ	Հատուցումների գծով պարտավորություններ		Ընդամենը
		Ապագա Դրամական հոսքերի ներկա արժեք	Ռիսկի ճշգրտում	
Վերապահովագրության պայմանագրերի գծով ակտիվներ առ 01/01/2023	-			
Վերապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ առ 01/01/2023	-			
Չուտ վերապահովագրական պայմանագրերի ակտիվ/պարտավորություն	-			
Վերապահովագրության վճարների բաշխում	-	9,080	-	9,080
Վերապահովագրության զուտ միջնորդավճարներ	158			158
Վերապահովագրության հատուցումներ		-	-	-
Ներդրումային բաղադրիչ				
Վերապահովագրական արդյունք	-	8,922	-	-
Դրամական հոսքեր				
Վճարված վերապահովումներ և միջնորդավճարներ	7,720			7,720
Ստացված հատուցումներ		-		-
Ընդամենը դրամական հոսք	7,720	-	-	7,720
Վերապահովագրական պայմանագրերի ակտիվ/պարտավորություն	-	1,202	-	1,202
Վերապահովագրության պայմանագրերի գծով ակտիվներ առ 31/12/2023	-	-	-	-
Վերապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ առ 31/12/2023	-	1,202	-	1,202
Չուտ արդյունք	-	1,202	-	1,202

Բեռի (փոխադրվող գույքի) ապահովագրության պայմանագրեր

	Մնացորդային ծածկույթի ակտիվներ	Հատուցումների գծով պարտավորություններ		Ընդամենը
		Ազազա Դրամական հոսքերի ներկա արժեք	Ռիսկի ճշգրտում	
Վերապահովագրության պայմանագրերի գծով ակտիվներ առ 01/01/2023	-			
Վերապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ առ 01/01/2023	-			
Չուտ վերապահովագրական պայմանագրերի ակտիվ/պարտավորություն	-			
Վերապահովագրության վճարների բաշխում	-	19,216	-	19,216
Վերապահովագրության գուտ միջնորդավճարներ	-	12,114	-	12,114
Վերապահովագրության հատուցումներ			3,853	3,853
Ներդրումային բաղադրիչ			-	
Վերապահովագրական արդյունք	-	31,330	3,853	15,363
Դրամական հոսքեր				
Վճարված վերապահովագրություններ և միջնորդավճարներ		10,814		10,814
Ստացված հատուցումներ		-	2,173	2,173
Ընդամենը դրամական հոսք		10,814	2,173	8,641
Վերապահովագրական պայմանագրերի ակտիվ/պարտավորություն	-	20,516	1,680	18,836
Վերապահովագրության պայմանագրերի գծով ակտիվներ առ 31/12/2023	-	-	-	-
Վերապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ առ 31/12/2023	-	20,516	1,680	18,836
Չուտ արդյունք	-	20,516	1,680	18,836

Գույքի ապահովագրության պայմանագրեր

	Մնացորդային ծածկույթի ակտիվներ	Հատուցումների գծով պարտավորություններ		Ընդամենը
		Ազազա Դրամական հոսքերի ներկա արժեք	Ռիսկի ճշգրտում	
Վերապահովագրության պայմանագրերի գծով ակտիվներ առ 01/01/2023	-			
Վերապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ առ 01/01/2023	-			
Չուտ վերապահովագրական պայմանագրերի ակտիվ/պարտավորություն	-			
Վերապահովագրության վճարների բաշխում	-	33,734	-	33,734
Վերապահովագրության գուտ միջնորդավճարներ	-	1,541	-	1,541
Վերապահովագրության հատուցումներ			17,403	17,403
Ներդրումային բաղադրիչ			2,182	2,182
Վերապահովագրական արդյունք	-	35,275	17,403	18,513
Դրամական հոսքեր				
Վճարված վերապահովագրություններ և միջնորդավճարներ	-	58,183	-	58,183
Ստացված հատուցումներ		-	-	-
Ընդամենը դրամական հոսք	-	58,183	-	58,183
Վերապահովագրական պայմանագրերի ակտիվ/պարտավորություն	-	93,458	17,403	78,237
Վերապահովագրության պայմանագրերի գծով ակտիվներ առ 31/12/2023	-	-	-	-
Վերապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ առ 31/12/2023	-	93,458	17,403	78,237
Չուտ արդյունք	-	93,458	17,403	78,237

Ընդհանուր պատասխանատվության ապահովագրության պայմանագրեր

	Մնացորդային ծածկույթի ակտիվներ	Հատուցումների գծով պարտավորություններ		Ընդամենը
		Ազազա Դրամական հոսքերի ներկա արժեք	Ռիսկի ճշգրտում	
Վերապահովագրության պայմանագրերի գծով ակտիվներ առ 01/01/2023	-			
Վերապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ առ 01/01/2023	-			
Չուտ վերապահովագրական պայմանագրերի ակտիվ/պարտավորություն	-			
Վերապահովագրության վճարների բաշխում	-	21,418	-	21,418
Վերապահովագրության գուտ միջնորդավճարներ	-	722	-	722
Վերապահովագրության հատուցումներ			11,535	11,535
Ներդրումային բաղադրիչ			1,034	1,034
Վերապահովագրական արդյունք	-	20,696	11,535	10,917
Դրամական հոսքեր				
Վճարված վերապահովագրություններ և միջնորդավճարներ		6,467	-	6,467
Ստացված հատուցումներ		-	-	-
Ընդամենը դրամական հոսք	6,467	-	-	6,467
Վերապահովագրական պայմանագրերի ակտիվ/պարտավորություն	-	14,229	11,535	3,728
Վերապահովագրության պայմանագրերի գծով ակտիվներ առ 31/12/2023	-	-	-	-
Վերապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ առ 31/12/2023	-	14,229	11,535	3,728
Չուտ արդյունք	-	14,229	11,535	3,728

Ճամփորդության ացակցության ապահովագրության պայմանագրեր

	Մնացորդային ծածկույթի ակտիվներ	Հատուցումների գծով պարտավորություններ		Ընդամենը
		Ապագա ղրամական հոսքերի ներկա արժեք	Ռիսկի ճշգրտում	
Վերապահագրության պայմանագրերի գծով ակտիվներ առ 01/01/2023	-	-	-	-
Վերապահագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ առ 01/01/2023	-	-	-	-
Չուտ վերապահագրական պայմանագրերի ակտիվ/պարտավորություն	-	-	-	-
Վերապահագրության վճարների քաշում	-	453	-	453
Վերապահագրության զուտ միջնորդվածներ	-	-	-	-
Վերապահագրության հատուցումներ	-	-	5,092	400
Լեզրորումային բարդորիչ	-	-	-	-
Վերապահագրական արդյունք	-	453	5,092	400
Ղրամական հոսքեր				
Վճարված վերապահումներ և միջնորդվածներ	43	-	-	43
Ստացված հատուցումներ	-	-	-	-
Ընդամենը ղրամական հոսք	43	-	-	43
Վերապահագրական պայմանագրերի ակտիվ/պարտավորություն	-	496	5,092	400
Վերապահագրության պայմանագրերի գծով ակտիվներ առ 31/12/2023	-	-	-	-
Վերապահագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ առ 31/12/2023	-	496	5,092	400
Չուտ արդյունք	-	496	5,092	400

4.3 Պիմանական միջոցներ

Հազար ՀՀ դրամ	Դոլ	Եվրոներ	Համակարգային տեխնիկա և կապի միջոցներ	Փոխարդա- միջոցներ	Գրանցվածային սարքավորումներ	Այլ հիմնական միջոցներ	Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	Ընդամենը
ՎԵՐԱԳՆԱԿԱՏԱՑ ԱՐՄՅԵՐ								
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ								
Վերաբնահատում	-	-	-	-	-	-	-	-
Վերաբնահատման արդյունքում մաշվածության ճշգրտում	-	-	-	-	-	-	-	-
Ավելացում	-	-	-	-	-	-	-	-
Օտարում	-	-	-	-	-	-	-	-
Վերադասակարգում	-	-	-	-	-	-	-	-
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	-	-	-	-	-	-	-
Վերաբնահատում	-	-	-	-	-	-	-	-
Վերաբնահատման արդյունքում մաշվածության ճշգրտում	-	-	-	-	-	-	-	-
Ավելացում	-	-	153,655	45,317	19,354	73,640	53,658	345,624
Օտարում	-	-	-	-	-	-	-	-
Վերադասակարգում	-	-	-	-	-	-	-	-
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	-	153,655	45,317	19,354	73,640	53,658	345,624
ԿՐՈՏԱՎԱՏ ՄԱՇՎԱՏՈՒԹՅՈՒՆ								
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ								
Հատկացումներ	-	-	-	-	-	-	-	-
Վերաբնահատման արդյունքում մաշվածության ճշգրտում	-	-	-	-	-	-	-	-
Օտարում	-	-	-	-	-	-	-	-
Վերադասակարգում	-	-	-	-	-	-	-	-
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	-	-	-	-	-	-	-
Հատկացումներ	-	-	1,864	2,044	276	-	-	3,532
Վերաբնահատման արդյունքում մաշվածության ճշգրտում	-	-	-	-	-	-	-	-
Օտարում	-	-	-	-	-	-	-	-
Վերադասակարգում	-	-	-	-	-	-	-	-
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	-	1,864	2,044	276	-	-	3,532
ԳՆԱՎԵՆՈՒՄՅՈՒՆ ԱՐՄՅԵՐ								
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ								
-	-	-	151,791	43,273	19,078	73,640	50,126	337,908
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ								
-	-	-	-	-	-	-	-	-

5.Ոչ նյութական ակտիվներ

Հազար ՀՀ դրամ	Լիցենզիաներ և կտտահագրեր	Համակարգային ծրագրեր	Այլ ոչ նյութական ակտիվներ	Ընդամենը
ՍՎՉԵՐԱՎԱՆ ԱՐՄՅԵՐ				
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
Ավելացում	-	-	-	-
Օտարում	-	-	-	-
Վերադասակարգում	-	-	-	-
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	-	-	-
Ավելացում	4,120	9,532	-	13,653
Օտարում	-	-	-	-
Վերադասակարգում	-	-	-	-
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	4,120	9,532	-	13,653
ԱՄՈՒՏԻՉԱՅԻՆ				
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
Սահմանումներ	-	-	-	-
Օտարում	-	-	-	-
Վերադասակարգում	-	-	-	-
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	-	-	-
Սահմանումներ	558	116	-	674
Օտարում	-	-	-	-
Վերադասակարգում	-	-	-	-
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	558	116	-	674
ԳՆԱՎԵՆՈՒՄՅՈՒՆ ԱՐՄՅԵՐ				
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
-	3,662	9,416	-	12,978
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
-	-	-	-	-

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ԸՆկերությունը չի տիրապետել պարտավորությունների դիմաց զբաղված կամ որևէ այլ սահմանափակման ենթակա ոչ նյութական ակտիվներ:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ԸՆկերության հաշվեկշռում առկա են 116,213 հազ. դրամ շահագործման մեջ չգտնվող հիմնական միջոցներ:

6. Բաժնետիրական կապիտալ

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀԱԿԲԻՐՈՒՄԻ զրևակված և ամբողջությամբ կնքված բաժնետիրական կապիտալը կազմում է 2,000,000 հազ. դրամ: Համաձայն ՀԱԿԲԻՐՈՒՄԻ կանոնադրության, բաժնետիրական կապիտալը կազմված է թվով 2 մլն. սովորական բաժնետոմսերից՝ յուրաքանչյուրը՝ 1000 դրամ անվանական արժեքով:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀԱԿԲԻՐՈՒՄԻ բաժնետերերն են.
 Պաշտոն ԳՅ դրամ

	2023թ. դեկտեմբերի 31		2022թ. դեկտեմբերի 31	
	Վերականգնված բաժնետիրական կապիտալ	Բաժնետիրական կապիտալի, %	Վերականգնված բաժնետիրական կապիտալ	Բաժնետիրական կապիտալի, %
«Ինքնիշխան Լենքեղեմ» ՍՊԸ	2 000 000	100	-	-
Ընդամենը	2 000 000	100	-	-

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀԱԿԲԻՐՈՒՄԻ կողմից հետ դված բաժնետոմսեր չեն եղել:

7. Հետզննման պայմանագրեր բանկերի հետ
 Պաշտոն ԳՅ դրամ

	Ավտիվ		Պարտավորություն	
	2023թ. դեկտեմբերի 31	2022թ. դեկտեմբերի 31	2023թ. դեկտեմբերի 31	2022թ. դեկտեմբերի 31
Ոճադ համանվագերով գրավարված պեժեթեթեր	-	-	-	-
Ընդամենը	-	-	-	-

8. Այլ պարտավորություններ
 Պաշտոն ԳՅ դրամ

	2023թ. դեկտեմբերի 31		2022թ. դեկտեմբերի 31	
	Այլ պարտավորություններ (ֆինանսական)			
Չֆինանսական վարկերի պարտավորություններ				
Վերաբերյալ գրանցումներ			50,030	-
Այլ վարկերի գրանցումներ			33,469	-
Այլ վարկերի գրանցումներ			-	-
Պարտավորություններ անանվագի կապով			70,799	-
Այլ վարկերի գրանցումներ			39,042	-
Այլ պարտավորություններ			103,340	-
Պարտավորություններ հարկերի գծով, բաց չափարարների			29,610	-
Ընդամենը այլ պարտավորություններ			222,980	-

9. Ապահովագրական ծառայություններից հատույթ

Ապահովագրավորումներ
 Պաշտոն ԳՅ դրամ

	2023		2023	
	Պահանջարկի արժեքի հատույթ	Փոխանցված վարձատրվող գումարներ	Ապահովագրվողների գծով գումարներ	Գումարներ
Չֆինանսական վարկերի պարտավորություններ	33,933	19,925	-	14,000
Վերաբերյալ կանոնադրության պայմանագրեր	346,733	0	-	346,732
Ցանցային ավտոմատացումների և դրանց օգտագործումից բխող պատահանաստվություն կամ վարկերի պարտավորություններ	79,560	45,685	-	33,875
Օրհանված և դրանց օգտագործումից բխող պատահանաստվություն կամ վարկերի պարտավորություններ	20,934	9,080	-	11,854
Բեթի (փոխադրվող գումարներ) և այլ պարտավորություններ	41,452	19,215	-	22,237
Գույքի պարտավորություններ	59,106	33,734	-	25,372
Հարկերի պարտավորություններ	29,706	21,418	-	8,288
Ցանկերի պարտավորություններ	20,952	453	-	20,499
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	632,375	149,910	-	482,865

10. Ապահովագրական ծառայությունների ծախսեր

Ապահովագրական ծառայությունների ծախսեր
 Պաշտոն ԳՅ դրամ

Խումբ	2023թ. դեկտեմբերի 31			
	Ապահովագրական հատույթներ	ԳՅ վիճիվություն	Ամբողջական պայմանագրեր	Չեղբերման ծախսեր
Չֆինանսական վարկերի պարտավորություններ	426	710	88	4,080
Վերաբերյալ կանոնադրության պայմանագրեր	-	110,252	1,004	20,916
Ցանցային ավտոմատացումների և դրանց օգտագործումից բխող պատահանաստվություն կամ վարկերի պարտավորություններ	2,283	34,636	5,648	57,265
Օրհանված և դրանց օգտագործումից բխող պատահանաստվություն կամ վարկերի պարտավորություններ	211,049	-	-	782
Բեթի (փոխադրվող գումարներ) և այլ պարտավորություններ	-	1,820	-	444
Գույքի պարտավորություններ	2,438	17,028	-	15,413
Հարկերի պարտավորություններ	16,498	10,588	44	1,580
Ցանկերի պարտավորություններ	23	8,178	421	18,091
Ընդամենը	232,717	183,212	7,205	110,571

Վերապահովագրողներից ստացվելիք գումարներ
 Պաշտոն ԳՅ դրամ

Խումբ	2023թ. դեկտեմբերի 31			
	Վերապահովագրողներից ստացվելիք գումարներ	ԳՅ վիճիվություն	Չեղբերման ծախսեր	Ընդամենը
Չֆինանսական վարկերի պարտավորություններ	-	674	3,320	3,993
Վերաբերյալ կանոնադրության պայմանագրեր	-	-	-	-
Ցանցային ավտոմատացումների և դրանց օգտագործումից բխող պատահանաստվություն կամ վարկերի պարտավորություններ	12,143	28,192	15,577	-
Օրհանված և դրանց օգտագործումից բխող պատահանաստվություն կամ վարկերի պարտավորություններ	-	-	-	181
Բեթի (փոխադրվող գումարներ) և այլ պարտավորություններ	2,173	1,680	12,114	8,261
Գույքի պարտավորություններ	-	15,221	1,545	-
Հարկերի պարտավորություններ	-	10,501	704	11,204
Ցանկերի պարտավորություններ	-	4,692	-	4,692
Ընդամենը	14,317	60,959	25,032	50,244

11.Անձնակազմի գծով ծախսեր

Դազար ԳՂ դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31	2022թ. դեկտեմբերի 31
Վիճատագործ և դրան հավակառուցված վճարներ	-	477,265
Դազարապետներ և ցուցվարներ		447,883
Արձակուրդային վճարներ		256,007
Անձնակազմի գծով այլ ծախսեր		110,184
Ընդամենը անձնակազմի գծով ծախսեր	336,809	-

12.Այլ եկամուտ/ծախս

Դազար ԳՂ դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31	2022թ. դեկտեմբերի 31
Գինմատյան միջոցների և ոչ կրթական ակտիվների պահպանման ծախսեր		7,945
Օդակայանի ծախսեր		5,480
Օրգնուղևման ծախսեր		2,010
Կապի և հարցազրույցման միջոցների գծով ծախսեր		1,773
Վարձակառության գծով ծախսեր		6,664
Դարձեր (բազառայության շահութահաճի) և տուրքեր		4,470
Խոհրդարանային և այլ ծառայությունների գծով ծախսեր		18,008
Անվտանգության ծախսեր		-
Լեզվաբարձրագրական ծախսեր		6,377
Ընկերային ծախսեր		383
Պրաստիկային ծախսեր		6,835
Գինմատյան միջոցների վերագնահատումից զրտ վնաս		-
Արդյունավետություն		1,060
Անհատայ տրված ակտիվներ		2,000
Այլ ծախսեր/եկամուտներ	-	44
Ընդամենը	62,961	

13. Լեզվորումային եկամուտ

Դազար ԳՂ դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31	2022թ. դեկտեմբերի 31
Լեզվորում տեղափոխումից մեջուրով հաշվարկված տուրքային եկամուտ		69,728
Այլ եկամուտ		51,048
Լեզվորումներ		16,680
Այլ հասնակառուցման ֆինանսավարկումից միջոցով ֆինանսական օրգնիզմների գծով եկամուտ/ծախս		-
Այլ ակտիվների և ընթացողական պարտքերի արժեզրկման հակադրում		-
Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում	-	14,174
Այլ տուրքային եկամուտ	-	943
Արտարժույթային ոչ առևտրային ակտիվների և պարտավորությունների վերահաշվարկումից զրտ օգուտ(վնաս)		3,431
Արտարժույթի արժ ու վնասացից վնաս	-	236
Ընդամենը Լեզվորումային եկամուտ	57,806	

14.Ճահուկաբարկի գծով ծախս

Դազար ԳՂ դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31	2022թ. դեկտեմբերի 31
Ընթացիկ հարկի գծով ծախս		-
Դեմստեղծված հարկ		67,275
Ընդամենը Ճահուկաբարկի գծով ծախս	67,275	-

Հայաստանի Հանրապետությունում Ճահուկաբարկի դրույքաչափը կազմում է 18% (2022թ.՝ 18%)։ ԳՂ հարկային օրենսդրության և ՖՂՍՍ-ի միջև եղած տարբերությունը մի շարք ակտիվների և պարտավորությունների գծով առաջացնում է ժամանակավոր տարբերություններ՝ ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման նպատակներով դրանց հաշվեկշռային արժեքների և հարկման բազայի միջև։ Դեմստեղծված Ճահուկաբարկի գումարը հաշվարկվում է 18% հիմնական դրույքաչափը կիրառելով։

ժամանակավոր տարբերությունների գծով հետստեղծված հարկի հաշվարկ

Դազար ԳՂ դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31	Ըստ պետական վրաստման ճանաչված	Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված	2023 թ. դեկտեմբերի 31
Այլ պարտավորություններ		11,884	-	11,884
Ապահովագրության գծով ընթացողական պարտքեր		-	-	-
Վաճառքի հասնուր մատչելի Լեզվորումներ		9,855	-	9,855
Ապագա ժամանակաշրջանի եկամուտներ		623	-	623
Վարձակառուցման ֆինանսական միջոցներում կապիտալ Լեզվորումներ		-	-	-
Գինմատյան միջոցներ և ոչ կրթական ակտիվներ		68,872	-	68,872
Ընդամենը հետստեղծված հարկային ակտիվ		91,234	-	91,234
Գինմատյան միջոցներ	-	10,287	-	10,287
Այլ ակտիվներ	-	14,075	-	14,075
Ապահովագրության գծով ընթացողական պարտքեր		-	-	-
Դադարավորություններ ֆինանսական հաստատություններին		-	-	0
Դրամական միջոցներ և դրանց հասնուրներ		-	-	-
Այլ ապահովագրական պարտքեր		-	-	-
Ապագա ժամանակաշրջանի եկամուտներ		-	-	-
Դեմստեղծված ընթացողական ծախսեր		-	-	-
Վաճառքի հասնուր մատչելի Լեզվորումներ		-	-	-
Ընդամենը հետստեղծված հարկային պարտավորություն	-	24,363	-	24,363
Զուտ հետստեղծված հարկային պարտավորություն		66,871	0	66,871